

FINTA ISTVÁN: NEMZEDÉKEK

*A borítólap címe: Vulkánkitörés tengerben
Az Internetről kölcsönöztem, fotózója általam ismeretlen*

NEMZEDÉKEK

KISREGÉNY

Írta:

FINTA ISTVÁN

1960-1970-es években,
Balatonkenese-Üdülőtelepen,
korabeli kis írógépén.

Mostanában találtam rá, eredeti gépírásból
írtam át a számítógépembe.

A borítót és a regényt kiadásra szerkesztette leánya:

Finta Kata

2018. január 9-től 15-ig

Ürmösy Mihály dédapja még csak botosispán volt a gróf Bendeffy Oszkár Békás megyei több-ezer holdas birtokán. Kitűnő termőföld volt az a Kőrös folyó mindkét oldalán. A gróf nem sokat törődött azzal. Volt neki az ország más részén is bőven birtoka, melyeket egy dunántúli uradalmában lakó jószágkormányzó irányított. Az uradalom modernül be volt rendezve, a többiben még csak intézőt sem alkalmazott. Erre a birtokra is csak egy botosispán és egy béresgazda jutott. Többet nem tartott szükségesnek, mert itt kizárólag csak őszi kalászosokat, leginkább búzát termeltek.

Évtizedeken, évszázadokon át a Bihari-havasokból erre folyó Kőrös rendszerint évenként elöntötte; az erdőségekből idehordott humuszt itt rakta le; így a vastag termőréteg még nem volt kiuzsorázva. A föld rendszeres trágyázás nélkül is meghozta az országos átlagot is meghaladó termésátlagot. Itt nem volt szükség sok munkára. Kommenciós cselédség gondozta az ősi magyar-fajta ökrökből álló állatállományt; ezekkel végeztették a szántás-vetéssel járó munkálatokat. Köztudomású, hogy ez az ökörfajta a legedzettebb, legerősebb, legkitartóbb; kétszeresét lehet végezni ezekkel, mint amit az ország többi részén használnak hasonló célokra. Ez is hozzájárult ahhoz, hogy jobb termés-eredményeket érhessenek el, mert sokkal mélyebben szánthattak. Ezért ez a birtok a grófnak jövedelmezőnek bizonyult; amit az is tetézett, hogy itt csak ketten, a botosispán és a béresgazda lopogathatott, ahogy ez abban az időben mindenütt szokásban volt; de gondosan vigyáztak, hogy ez ne legyen feltűnő; nem akarták elveszíteni jó állásukat.

A gondos dédapának mégis sikerült annyit összegyűjteni, hogy nem messze az uradalomtól délre, közvetlenül a Kőrös mellett sikerült egy húszholdas birtokot megvásárolni. Ugyanis egy szomszéd-falusi parasztgazda elhalálozott, öt hátrahagyott gyermeke sehogy se tudott megosztózni azon, áruba bocsátották, eladták neki, és a vételáron osztozkodtak.

A dédapa a fiát, - aki Orbán névre hallgatott, - taníttatta; a szarvasi mezőgazdasági középiskolát elvégeztette vele. Mikor érezte, hogy közeledik halála órája, fiát ellátta jó tanácsokkal.

Csak ez az egy gyereke volt. Főleg ezeket mondta neki:

- Fiam: az örökséged az a tudás, amit az iskolában összeszedtél, és az a húsz hold föld, melyet én vásároltam. A területe nem nagy, de annál nagyobb az értéke, ráadásul a legjobb helyen van, a Kőrös, vagyis víz mellett. Ne légy te senki szolgája, mint én voltam! Az örökséged jó kiindulási alap. Ha azon jól gazdálkods, mikorra eléred azt a kort, amelyet én elérhettem, akár tízszeresére növelheted a birtokot. Vedd példának a bolgár-kertészeteket! Azok kis helyről, évről-évre sokat vesznek be. Ha te ott konyhakertészetet alapítasz, tekintve, hogy a föld zsíros, kövér, és a víz korlátlan mennyiségben áll rendelkezésedre, munkát pedig könnyen végeztetheted, mert a szomszédos községnek nincstelenjei nem juthatnak keresethez a nagybirtokok miatt, így azok örömmel jönnek majd hozzád. Csak egyre vigyázz! Minden növényed munkaigényes, ezért biztosítani kell a jó munkaerőt. Ha a munkásaidat jól, jobban fizeted, mint mások, azok nem kíváncsoznak el tőled. Jó munkaerővel lehet végezni, és akkor munkád jövedelmező lesz.

Tehát Ürmösy Misi nagyapja konyhakertész lett. Igaza volt az apjának, a föld többet, nagyobbat, jobbat termett, mint más helyeken.

A terményeinek értékesítése sem volt nehéz, mert a nem messze lévő kis városokban mindig jó áron tudta értékesíteni. Ugyanis a megye jól termő területein mindenütt leginkább csak búzát termeltek. Ez érthető is, mert az ott termő búza sikértartalma a legjobb az egész országban. Abból a legfinomabb lisztet lehet előállítani, a legfinomabb kalácsot lehet sütni, a rétes pedig úgy kinyújtható, hogy át lehet látni azon.

Aztán a búzatermelés is kevesebb munkával jár, mint a többi haszonnövény termelése, negyede kézimunkát sem kíván, mint a kapásnövények. Ez volt az oka, hogy a piacokon mindig hiánycikk volt a főzelék-féle. Egy motor elegendő, hogy kellő mennyiségű vizet emeljen ki a folyóból, amit csatornácskákon el lehet vezetni; munka nélkül a kívánt helyre ér.

Ha valahol a szomszédban eladóvá vált egy-egy földdarab, azt megvásárolta, és az eddigiekhez csatolta. Az öröklött birtok pár év alatt kétszeresére nőtt. Ez az újonnan szerzett föld távolabb volt a víztől, ott nem vízigényes növényeket termelt.

Abban az időben mindig jó ára volt a máknak. Igaz, hogy az is munkaigényes; kapálás, ritkítás szükséges; a termelését azonban olcsóbbá tette azzal, hogy összehasonlította a köménymag-termeléssel. A kétféle magot összevegyítette, egyszerre vetette el vetőgéppel; első évben sok mák, másodikban sokkal kevesebb munkával, köménymag termett.

Sok olyan ötlete volt, amelyek meglepték a munkásait. Állandóan olvasta a szaklapokat, figyelte a piaci áralakulást. A következő évben sohasem azt termelte, melynek abban az évben magasra szökött az ára; mert az a termelés ráfizetéses lett, mert az ára leesett. Azt tehát a következő évben mindenki kevesebbet vetett, mindenki csak a saját szükségletére termelt, így a piacon hiánycikk lett, újra magasra szökött az ára. Aminek ebben az évben magas volt az ára, a következő évben mindenki többet termelt abból, lenyomták az árakat, és esetleg a termelés ráfizetéses lett. Ha pedig ráfizettek a termelésre, akkor nem termeltek abból a következő évben; az ár újra magasba kapaszkodott.

Egyik évben a fokhagyma ára olyan olcsó lett, hogy még a vöröshagyma árát sem érte el. Természetesnek látta, hogy azt a következő évben senki nem fogja termelni. Nem adott el egy darabot sem, sőt, annyit lehetett a piacon is felvásárolta; és az egész mennyiséget elültette; több hektáron fokhagymát termelt. Kinevették... Következő évben nem volt abból semmi a piacon; ő az óriási termését tetszés szerinti áron értékesíthette.

A birtok nőtt; a szomszédos grófi uradalomból is megvásárolhatott száz holdnál is nagyobb darabot.

Aztán a következő évben azzal lepte meg a munkásait, hogy az új terület jelentős részét a hosszúlevelű úti-lapuvál, más részét pedig kamillával vettette be. Az előbbiből köhögés elleni szert gyártanak, a kamilla haszna pedig közismert. Ezekből bármilyen mennyiséget átvesznek a gyógyszertárak. Elég nagy volt a szikes terület, de azt is hasznosította, mert ott bőven van szöcske, tücsök, kabóca és másféle bogár. Pulyka-farmot létesített. Ezekkel ugyanis kiskorukban sok a baj, de ha azt az időt átvészelik, nincs velük gond, az ételmezésük alig kerül valamibe; maguk keresik meg a kopár helyeken, a gátakon belüli árterületeken az ételüket.

Tekintve, hogy az angoloknak a pulyka-pecsenye a legkedvencebb karácsonyi csemegéje, őszön mindig magas áron lehet értékesíteni. A végeredmény az volt, hogy még a nagyapa életében a birok nagysága megközelítette az ezer holdat, és őt már parasztnábobnak kezdték becézni.

Ürmösy Misi apja, aki Vince névre hallgatott, hűen követte az apja, vagyis a Misi nagyapja példáját. Hogy még nagyobb sikert érhetett el, azt nagyban megkönnyítette gróf Bendeffy Oszkár életmódja, aki a gazdálkodáshoz nem értett, de nem is akart; úgy is megtermelték birtokai szükségletét. Az ellenőrzéshez sem konyított. Ráadásul a birtokait nem szakemberek irányították. Az ő költséges passzióira pedig sok pénz kellett. A földek nem kapták meg a szükséges utánpótlást, nem trágyázták, ezért fokozatosan kevesebbet hoztak. A két világháború közötti időben, már nem fedezték a kiadásait sem. Ezen úgy segített, hogy eladott egy-egy darabot az uradalmából. Mindez a parasztnábob birtokát növelte. Az már a Misi gimnazista korában ezer-holdakban számolt.

Az újonnan szerzett részeket is hasznosította. Egy többhektáros mélyebben fekvő darabot, ahol eddig csak sás termett, egy zsilip segítségével halastóvá változtatta át. A többi részen pedig mindenütt takarmánynövényeket termelt; mégpedig lóherét, lucernát, pillangós-
virágúakat, amelyek természetesen növelik a talaj nitrogén tartalmát. Állathizlalókat létesített. Közismert, hogy a régi magyarfajta ökrök, ha hizlalják, a legfinomabb pecsenyét szolgáltatják. Ezeket tehát összevásárolta, kihizlalva adta el. Aztán hatalmas sertéshizlaldát létesített, kizárólag hússertésekből. Ezek remekül értékesítik az említett takarmányszort, még télen is a moslékukba bőven kaptak takarmány-, vagyis lucernalisztet. Mivel ezeknél kevesebb a zsírlerakódás, sok a hús, finomabb a sonka is; mindig jó áron lehetett értékesíteni.

A birtok óriásira nőtt, de ő még mindig úgy élt, mint egy falusi kisgazda, egy jobb módú középparaszt. Igényei ugyan nőttek valamennyit.

Balatonakarattyán, a Csittény nevű hegyen vásárolt egy telket, s azon egy takaros nyaralót építtetett, ahova néha le-leszaladt. Ugyancsak ebből a célból a Mátrában is szerzett egy négyszáz-holdas erdődarabot, ahol egy háromszobás pihenőhelyet létesített. Ezt azért, mert rendkívül szeretett vadászni; a birtokon ugyan volt bőven apróvad: fogoly, fácán, nyúl, kinigli, vadkacsa, vadliba, de ő néha nagyvadat is szeretett volna lőni. Azon a helyen nagyvad is bőven akadt. Elégge zavartalan helyen volt, ezért őz, szarvas, de még vaddisznó is akadt.

++III++

Misi apja fiából is gazdát akart nevelni. Azonban ő mikor érettségizett, kijelentette, hogy nem hajlandó a gazdasági akadémiára menni, mert ő szakmájul a híradástechnikát, a fizikát, kémiát választja. Ezek ugyanis az újabb években csodálatos fejlődésnek indultak; kétségtelen, hogy ezeké a jövő és biztos kenyeret fognak nyújtani, a föld pedig akármikor könnyen kicsúszhat az ember lábai alól. Ez a kijelentés nagyon megbotránkoztatta az apját, sehogy sem lehetett megmagyarázni, hogy, amit az ő apja, nagyapja munkával szerzett, azt elvetik tőle; és hogy a nagybirokok előbb-utóbb felosztásra kerülnek; sőt, talán már évek múlva bekövetkezhethet, tehát, jó, ha valaki előre felkészül erre. Misi az apját sehogy sem tudta erről meggyőzni.

Misi elvégezte az egyetemet, mégpedig kitűnő eredménnyel. Nem vállalt állást sehol sem, hiszen nem is volt arra rászorulva, hogy másnak dolgozzon. A balatonakarattyai üdülőjünkben egy szobát műhelynek, egy másikat laboratóriumnak rendezett be. A második világháború előtt két évig itt nyaralt, helyesebben itt dolgozott. Étkezni a „Szép kilátás” nevű vendéglőbe járt; a nap nagyobb részét munkával, kísérletezéssel töltötte. Aztán élvezte, amit a szép táj, a gyönyörű hely nyújtani tudott. Az ablakból a legszebb kilátás nyílt a tóra; tiszta, páramentes levegőben még a Badacsony is látszott. Estéken gyönyörű látványt nyújtott a parti lámpák fényköre, a hold által rajzolt ezüsthíd, a szemben fekvő Almádiig nyúlt át. A rádiókészülékeket igyekezett még tökéletesebbeké tenni.

Sok sikert ért el; találmányait, újításait az Orion, a Telefunken vállalatok mindig szívesen átvették, és alkalmazták. Az apja bőven ellátta pénzzel, bár ő arra nem szorult rá, elegendő volt az, amit ő keresett.

A laboratóriumában leginkább a műanyagok tökéletesítésén dolgozott. Erről könyvet is írt. A könyvének nagy sikere lett, azt majd' mindegyik nagy európai nyelvre lefordították. Abban azt fejtegette, hogy a műanyagok készítése ma még csak a kezdet kezdeténél tart, de bizonyos, hogy éppen ezen a téren lesz legrohamosabb a fejlődés.

Belátható időn belül a Földön ez lesz a legfontosabb nyersanyag; forradalmasítja az ipart. Legelőször, mint csomagolóanyag kerül az élre. Aztán a textil, a szövő-fonóipart teljesen átváltoztatja. Majd átveszi a törhetetlen üveg szerepét. Még később az építkezéseknél is az élre tör, a nyílászáró szerkezeteknél teljesen kiszorítja a fémeket.

A faiparban, bútorgyártásnál teljesen átveszi a szerepet, könnyűvé teszi azokat, átalakítja a rúgózást, kárpitozást. Még az is elképzelhető, hogy az acélt is legyőzi. Elérni, hogy annál keményebb, rugalmasabb, jobb lesz a szakítószilárdsága, a rugalmassága, nem törik, nem deformálódik, tűzben nem ég el, a savakkal szemben is teljesen ellenálló lesz; röviden összefoglalva, tökéletes lesz. Igaz, hogy ez ma még csak álom, de olyan álmom, melyet később elérhetünk, valóra fog válni.

Tekintve, hogy a műanyagokat nem fogja a rozsdá, az építőpanelek élettartama sokszorosára növelhető; így szokásosnál is sokkal magasabb épületeket lehet majd építeni, az megkönnyíti a közművesítést, és takarékoskodik a rendelkezésre álló földterületekkel. Bizonyításként csatolta eddigi sikereinek a leírását; s ígérte, hogy a cél érdekében ezután is kísérletezni fog.

++IV++

Misi, ha egy kis kikapcsolódásra vágyott, pár hétre elvonult a Mátrába. Ott az idejét vadászásra fordította. Naphosszat cserkészett a lombos fák között. Ilyen gondolkozásmentes bandukolás sugallta leggyakrabban a legjobb gondolatokat a további kísérleteihez.

Leggyakrabban ezek be is váltak. Az előtte mutatkozó vadakban legtöbbször csak gyönyörködött, csak nagyritkán sütötte el a puskáját. A kártékony vadakat ellenben szenvedélyesen üldözte. A rókákat az egész területen majdnem teljesen kiirtotta.

Csak egyedül volt ott, nem volt segítségre szüksége. Minden házimunkát maga végzett; takarított, mosott, főzött. Ezt ő nem munkának, hanem szórakozásnak tekintette.

Ebben az évben is ezt a mátrai tanyáját kereste fel. Ha az otthoni munkáját bevégezte, most is csatangolt a hegyek között. Különösen a birtok északi végéhez szeretett járni. Ott a birtokuk szomszédságában egy dúsgazdag mágnás több-ezer holdas erdőgazdasága volt. Az igazán nem szorult arra, hogy az erdeinek fáit hasznosítsa; olyan erdőrészek voltak ott, melyek fejszét nem láttak soha. Különösen tetszett neki egy kis tisztás egy mély völgy közepén, melyet mindkét oldalon olyan bükkönyös övezett, hogy a fák törzseit még két ember sem tudta volna átkarolni.

Az már nem az ő területe volt, hanem a szomszédé. Sohasem járt arra senki, ő gyakran átsétált oda. Szeretett a tisztás zöld pázsitján végigheverészni, és órák hosszáig elábrándozni. Az igaz, hogy idegen vadászterületre töltött fegyverrel átlépni tilos, de ő nyugodtan megtette, mert esze ágában sem volt ott vadászni. Még eddig erre járni soha, senkit sem látott.

Ezen a napon is a kis tisztásra igyekezett. Alig haladt le félig a hegyoldalon, látta, hogy a kedvenc helyén már van valaki. Azt is megállapította, hogy az a valaki egy fiatal leány. Ide-oda szaladgált a tisztáson, vadvirágokat gyűjtött. Közelebb ment; a fáktól takarva bátran megtehetette, észre sem vették, a vastag törzsek jó takarást biztosítottak. Egészen közel a tisztáshoz, egy hatalmas törzs mögött helyezkedett el, ahonnan jól lelátott a tisztásra, megfigyelhette a lánykát. A kis erdei tündért itt egész közélről látta, és megállapította, hogy megérdemli ezt a nevet. Egy olyan tizenennyolc év körüli, jól fejlett kislány gyűjtögette a vadvirágokat.

Lenge ruhájában ugrált ide-oda. Testét félig eltakarta a szabadon leomló aranyszőke hajkorona. Munkája közben vidáman dalolt. Csilingelő szép szoprán hangja messzire hangzott; a környező hegyek vissza is verték a hangját.

Kissé később leült, koszorút font, és azzal megkoszorúzta magát.

Misi a regényekből gyakran olvasott királynői szépségről, de ilyen szép jelenség a királynők között sem nagyon lehet.

A kis tündért a koszorú valóban királynővé avatta.

Nem mozdult, nem akarta megzavarni; megvárta, míg a kislány onnan eltávozott, csak akkor tért ő is haza. Azért tett így, mert remélte, hogy ez a jelenet a következő napokban is megismétlődhet, és ő a szép látványban akkor is gyönyörködhet.

Amíg hazaért, azon gondolkodott, hogy ő még hasonlóval sohasem találkozott. Még rá egy nő ilyen hatással sohasem volt. Tanuló korában sem került a nőket, szívesen volt velük, elbeszélgetett, eltréfáltak, és ha a helyzet úgy hozta, szívesen összecsókolta a tetszetősebbeket. Az még nem fordult elő, hogy komolyan gondolt volna bármelyikükre.

Úgy határozott, hogy a következő napokon is arrafelé viszi az útját. Valóban úgy lett. A jelenet megismétlődött, minden az előző naphoz hasonlóan zajlott le. Ugyan úgy rémlett neki, hogy a kislány néha gyanúsán figyel az ő leshelye felé. Egy egész héten át minden nap megismétlődött. Elhatározta, hogy valami módon ismeretséget köt a tündérkével. Kikutatja, hogy merre lakik. Az erdőben nem akarta megszólítani, attól félt, hogy elriasztaná.

A hetedik nap, mikor elérte a leshelyét, egy ideig nem vette észre. Eddig rendszerint már messziről hallotta a hangját, élvezte az énekét; most hiányzott a szép csilingelő hang. Elért az óriás fája mögé, végignézett a tisztáson; nem látta sehol. Azért remélte, hogy jönni fog, tehát várakozott.

Egy félóra is eltelt így. Már arra gondolt, hogy ő is hazamegy, és aztán észrevette, hogy tőle nem is messze, egy lombos fa árnyékában, valószínűleg a hőség elől húzódva oda, végighever a zöld pázsiton és ott elnyomta az álom. Az összegyűjtött vadvirág-tömeg képezte a párnát.

Nem akarta az álmát megzavarni, csak figyelte, kissé még közelebb lopakodott, jobb megfigyelőhelyet keresett.

A zöld pázsit még jobban kiemelte a lenge ruhán át kivehető tökéletes alakját, szabályos és szép arcát, melyen ravaszkas mosolygás volt megfigyelhető. Valószínűnek tartotta, hogy valami kedves, szép álma lehet. Aludt tovább, rendületlenül.

Misi döntött, elhatározáshoz jutott; ha nem is egyezik a bevett társadalmi szokásokkal, ő ma itt megismerkedik vele. Egészen a közelébe ment. Még az sem ébresztette fel, hogy a közeledő léptei alatt megroppant egy vastag száraz ág. Jó ideig gyönyörködött benne.

Aztán letette puskáját a gyepre, és ő kezdett vadvirágot gyűjteni. Odavitte, és rászórta az egész virágcsokrot, de még erre sem ébredt fel. Ezt többször is megismételte. Az utolsó visszatéréskor látta, hogy a lányka, - habár be van hunyva a szeme, - határozottan nevet; valóban remek-szép álma lehet. Már alaposan be volt virággal szórva, amit hozott, mégis azokra szórta.

Mikor felegyenesedett, végtelenül elcsodálkozott, mert a lányka, mint a villám emelkedett fel, és fűből felkapva az ő letett fegyverét, azt ráirányította.

- Kezeket fel!

Misi mosolyogva engedelmeskedett.

- Már egy hete lesek rád. Orvvadász vagy, mert a mi területünkön töltött fegyverrel jársz; bizonyos, hogy vadászó vagy!

- Az nem bizonyos, hogy én vadászó lennék... De talán még az sem, hogy töltött a fegyver. Ha visszaadja, megmutatom.

- Ne lépj közelebb! Megnézem én. Ugy-e, mondtam, hogy töltött. Értek én az ilyesmihez, én erdész lány vagyok.

- Bizonyos, hogy nem sok lövést hallhatott; van egy hete, hogy mindig itt vagyok.

- Aki töltött fegyverrel idegen területre lép, az vadászó. Láttad, hogy fegyvertelen vagyok, így bátran meg mertél közelíteni. Ne közelíts! Látod, ott a régi leshelyeden, a fán azt a bogot? Ide vagy harmincméternyire van; azt eltalálom.

Mint a villám, varázsol elő kebléből egy pisztolyt, gyors egymásutánban két lövés hangzott; mindkettő eltalálta a fán a letört ág csonkját.

- Mondtam, hogy erdészlány vagyok, tanultam apámtól valamit.

- Bizonyított. Kegyelemre megadom magamat.

Csak annyit engedjen meg, hogy leengedjem a kezem! Inkább mindent töredelmesen bevallok. Valóban lopni jártam ide egy hét óta, és loptam is.

- Loptál? - csodálkozott a lány. - Ugyan mit lophattál?

- Látványt. Kislány, csodálatos látványát. Azt, hogy az erdő tündére, hogyan táncol itt a selymes pázsiton, hogy csodaszép hangjával hogyan győz a madárkákkal versenyezve, és hogyan koronázza meg az erdő királynőjének magát.

- Elég! Látom, bővelkedsz címekben. De ha az erdő tündére, az erdő királynője vagyok, akkor borulj le te hitvány rabszolga, te vakmerő alattvaló: valld be töredelmesen, hogy merted kilesni az úrnőd ártatlan szórakozását?

- Jó! Vallok! Először is, megmondom a nevem.

- Az szükségtelen. Azt már régen tudom. Sokszor megfigyeltelek, hogy erre kóborogsz. Azt magyarázd meg, hogy miért, és miért rendszeresen? Miért egy hét óta minden nap? Tudtam mindig, hogy itt vagy. Így azt is, hogy a puskád sohasem sütötted el.

- Követeled, tehát vallok. Csak egy szó a vallomásom: Érted!

- Vakmerő! Te tegezni mersz? És...

- A tegezést nem én kezdtem. Hazánkban az illetlenség, ha azt nem viszonzom. Megismétlem vallomásomat: „Érted” járok ide.

- Hogy érted ezt?

- Nem érted? Pedig nagyon egyszerű; szeretlek és feleségül foglak venni!

- Egyoldalú a döntésed. Ahhoz nekem is van szavam.

- Természetesen, de már feleltél is. Elismerted, hogy régebben, már a múlt évben is lestél rám. Most ezen a héten is minden nap megfigyelted, hogy itt vagyok. Mindig gyanúsán figyelgettél a leshelyem felé, tudtad, hogy ott vagyok.

- Tedd hozzá, hogy gyáva voltál!

- Az igaz. Nem akartalak megzavarni, rettegtem, hogy egyszerűen eltűnsz, a tündérek képesek ilyesmire...

- Szóval összegezve: bevártad, hogy én alvást tetessek, hogy azzal bátorságot öntsek beléd, hogy közeledni merj. Bevártad, hogy fegyverrel kelljen kikényszerítenem belőled azt a szót, hogy tetszek neked? Látod, én őszintébb voltam.

Azt is bevallottam, hogy már az előző években is lestem rád. Mit tagadjam? Tetszettél nekem. Csak azt nem tudtam, hogy miért lógatod mindig az orrodát, miért jársz mindig olyan bús képpel? Joggal azt kellett feltételeznem, hogy valami nagy szerelmi csalódás okozza...

- És most már nem azt hiszed?

- Ajjaj! Én már kinyomoztam azt is! Nem keresed, sőt, kerülöd a nőket. Ott Akarattyán is megkértem az egyik ismerősömet, hogy figyeljen. Nyugodj meg! Az eredmény rád kedvező. Ezért döntöttem úgy, hogy ma kipróbálem belőled azt a szót... Azt jól tudtam, hogy én téged szeretlek; és akartam, hogy te is szeress. A jelen arra vall, hogy a tervem sikerült. Nap-nap után, percnyi pontossággal jöttél... Aztán az a sok virág, amit rám szórtál, az bizonyított, hogy te is úgy érzel, úgy szeretsz, mint én...

- Összegezzük a végeredményt: a jelen perctől kezdve, te az én menyasszonyom vagy; így most következik az eljegyzési puzi.

- Hohó, Uracskám! Nem megy az olyan könnyen! Nem vagyok én olyan modern, mint a maiak közül oly sokan... Aztán első a kötelesség. Vadorzót fogtam, azt le is fegyvereztem. A következő lépés, hogy azt bekísérjem.

- Hová?

- Hát, az apámhoz! Azt már mondtam neked, hogy apám főerdész. Ha ő is megbocsájt neked azért, hogy éppen a legkedvesebb vadjára vadásztál, ráadásul tiltott területen; hát, nem bánom: jöhet az eljegyzési csók.

- Jó! Ráérek! Elkísérlek.

- Nem elkísérsz, hanem én bekísérlek hozzá; a rab csak engedelmeskedhet! Csak arra vigyázz, hogy csak a megengedett területig közelíts, mert amint láttad, az erdész lánya kitűnően ért a fegyverek kezeléséhez. Ráadásul egy kis büntetést is megérdemelsz, mert egy teljes hétig kellett arra a remélt puszira várnom; pedig minden színészi képességemet előszedtem, hogy lépre csaljalak. Hiába, elismerem, hogy minden szerelmes kissé bolond. Én elárultam, hogy már nagyon régen szerelmes vagyok, de te csak egy hét óta.

- Mást nem tehetek, tehát engedelmeskedem. Csak annyit engedj meg, hogy a kezedet megcsókoljam.

- Királynőd kegyes; azt a legkegyelmesebben engedélyezi.

- Köszönöm. Várom az úrnóm további parancsait.

- Abban bőven lesz részed, majd ezután. Eljutottunk az általam nagyon várt időpontig. Már első gimnazista koromtól kezdve ismer-telek; s amikor te itt voltál, lestem rád. Te akkor még az egyetemi éveidet töltötted. Azt is tudtam, hogy a neved Mihály, azt is, hogy a békési parasztnábob fia vagy. Ne hidd, hogy azért akarok a feleséged lenni. Sokkal inkább azért, mert láttam, hogy te nem sokat törödsz a vagyonnal, hanem a tudást becsülöd legtöbbször, és, hogy nem követed a mi ifjúság nyugat-majmoló szokásait. Azt is láttam, hogy minden lány téged szeretett volna; ki azért, mert nábob vagy, de a többség azért, mert csinos fickó vagy attól is eltekintve, hogy súlyemelésből és birkózásból bajnoki címeket szereztél.

- Valóban ismertél, de mindez nem fontos.

- Nem is azért mondtam, hogy elbízod magadat. Minden évben láttalak, tetszettél nekem, a szomszédom tetszett; röviden én Misit szerettem meg. Most érettségiztem, két hét óta okmányom is van erről, hogy érett nő vagyok; rájöttem, hogy az a legjobb állás, ha feleségül megyek hozzád. Azt meg kell szoknod, amit én elhatáro-zok, azt keresztül is viszem. Te jársz jól, mert szükséged van egy kisegítőre, egy asszisztensre, titkárnőre, szakácsnőre, mivel nekem is mindig a fizika, kémia volt a kedvenc tárgyak ezekre a beosztásokra alkalmas vagyok. A javadalmazásról majd ráérünk dönten. Elfo-gadsz?

- Azzal kezdtem. Mindjárt kezdetben mondtam, hogy „érted” jártam erre, téged akartalak ellopni; így még akkor is viszlek, ha nem is akarnál jönni.

- Jó. Megvan az előzetes szerződés. Eddig minden helyes. De a leghumorosabb az, hogy te még azt sem tudod, hogy kit akarsz ellopni, elvinni, feleségül venni.

- Dehogynem tudom. Már mondtam, hogy az erdő tündérét, a királynőmet.

- Szálljunk le a mesék világából, a valóságba! Bizony, én csak egyszerű kislány vagyok, akárcsak a többiek. Csak annyiban külön-bözőm azoktól, hogy nekem még nem volt úgynevezett „fiúm”.

Vagyis nem életem még az úgynevezett jogaimmal sem; ez annyit jelent, hogy van hozományom: a tisztaság. Ha ezzel te megelégszel?

- Aranyos vagy, Tündérkém.

- Most se talátlad el, mert nem Tündérke a nevem, mert Mogyorósy Margitnak hívnak. Ezt aztán variálhatod; lehetek Margitka, Margaréta, Margó, Gitta, vagy ezekhez hasonló; nekem mind kedves lesz, ha te mondd.

- Tudod, Aranyoskám, nem a szó, nem a becenév a fontos, hanem az, hogyan mondjuk azt ki.

- Csak egy pici tartotta, hogy ezért az új névért, de főképp a hangsúlyáért, ahogy azt kimondtad, már útközben nem adtam meg az ígért pusztit.

- Az biztos, hogy Apukádnak meglepetés lesz, hogy mi így egyszerűen beállítunk hozzá!

- Nagyon tévedsz, mert én már az előző évben bejelentettem neki, hogy egyszer így vezetlek elé. Megszoktattam, hogy belenyugodjon az elhatározásomba.

- Kíváncsi lennék arra, mit mondott akkor.

- Nagyot nevetett. Azt mondta, hogy majd egy nábob bolond lesz egy ilyen jelentéktelen csirkét választani, mikor hasonló vadvirágot pénzéért olcsón, bármikor szerezhethet magának; még csak feleségül se kell vennie.

Aztán útnak indultak. A rabul ejtett vadorzó azért mégsem volt egészen rab, mert a kislány a karjába kapaszkodott, s kissé hozzásimulva kísérté le a völgyön, a vadász házáig. Vagy talán az volt az oka, hogy nem akarta elszalasztani, akit sikerült neki rabul ejteni.

Mogyorósy Gáspár, a gróf főerdésze, a szép erdészlak árnyas előtermében heverészett. Szolgálatá nem volt nehéz, itt nem sok dolga volt. Szabadidejét itt szokta tölteni, ahonnan gyönyörű volt a kilátás. Köröskörül minden oldalon lombdők vették körül a tanyáját, a világ zajából ide semmi nem jutott el.

A ház előtti tisztáson gyakran még nappal is megjelentek az erdő vadjai, megérezték, hogy itt nem fenyegeti őket semmiféle veszedelem.

Mindig mellette volt a töltött fegyvere, azt sohasem sütötte el. Az csak akkor dörrent, ha a ravasz róka sündörgött arra, leselkedve a ház közelében lévő sok baromfira, remélve, hogy abból magának is sikerül elkapni egyet-egyet. Csak ketten laktak itt a kislányával. Annak édesanyja már akkor meghalt, mikor a kislány megérkezett a világra. Megelégedetten, boldogan éldegéltek; hiszen az erdő olyan sok örömet, szórakozást tud nyújtani. Csak akkor volt neki nehezebb, mikor a kislánya tanulmányai miatt távol volt tőle. A háziasszonyi teendőket is maga végezte. Köztudomású, hogy a férfi, ha tud, akkor sokkal jobban tud főzni, mint a leghíresebb gazdasszonyok. Ugyan az utóbbi években, mikor vakációkat töltötte, a főzés mesterségét a kislány ragadta magához, aki bebizonyította, hogy ő is tud annyit, mint a tanítómestere.

Nem csak ezt, a parancsolást is magához ragadta; itt minden úgy történt, mint ahogy azt ő akarta. A nagy erős férfi szó nélkül engedelmeskedett a kis zsarnokának. Igaz, hogy mindig azt akarta, amit ő szeretett volna. Neki is az volt a legnagyobb boldogsága, ha lányának valamivel kedveskedhetett. Nekik nem volt unalmas itt az élet.

A szomszédjukat, a békési parasztnábobot, és annak fiát, Misit, csak látásból ismerték. Sem azok, sem ők, nem keresték az ismeretséget. Igaz, gyakran látták őket, mikor azok is az erdők között kóboroltak.

Végtelenül becsülte a parasztnábobot, a dúsgazdag szomszédot, mert látta, hogy azt nem kábította el a rendkívül nagy vagyon; tapasztalta, hogy az a munka, és a természet szerelmese. Fiát még talán jobban, mert az még a tudást is a másik kettőhöz csatolta. Látta azt is, ezek azoknak szórakozást jelentenek; de ezt szórakozást meg is szerezték maguknak. Erre bizonyosság az itteni kis tanyájuk, és az akarattjai nyaraló. De az is biztos, hogy otthon úgy dolgoznak, mint az embereik, - bár munkára nem is szorulnak. Tudták, hogy Misi minden nyáron itt szokott tölteni pár hetet. Gyakran látták. Még azt is tudták, hogy az apja neheztel rá, amiért nem gazdálkodásra készül, hanem a fizikát, a vegytant tanulmányozza az egyetemen. Az újságokból azt is olvasták, hogy mint sportoló is élre tör. Az utolsó évben súlyemelésből birkózásból bajnoki címet szerzett.

Érdekesnek tartották, hogy az a karcsú, középszerűnél kissé magasabb, izmosnak sem látszó férfi, aki talán még a nyolcvan kilót sem éri el, hogy tud olyan óriási súlyokat magasba emelni, nála erősebbnek látszóakat pedig könnyedén két vállra fekteti. Mikor itt van, vadászattal foglalkozik; vagyis cserkészik szerte az erdők között, csak éppen a puskáját nem szokta soha elsütni. Mindig komoly az arca, és elgondolkozó, észre sem veszi, hogy figyelik.

Azt is tudta, hogy mikor az elvégezte az egyetemet, az apja, mikor a kerületükben megüresedett a képviselői állás, országgyűlési képviselővé választotta. Misi csak akkor értesült róla, mikor a küldöttség megjelent előtte, hogy a mandátumot átadja. Nem szólt ellene, nem akart az apjával ellenkezni. Vállalta, és felutazott az országgyűlésre. A szomszédos gróf akkor miniszter volt. Mivel az anyagi okokból jóban akart lenni a parasztnábob szomszédjával, maga mellé vette államtitkárnak. Ez ellen sem szólt, végezte a dolgát.

Egyszer aztán az országgyűlésben olyan törvényjavaslat került megvitatásra, melynek az volt a célja, hogy befogja az elégedetlenkedők száját; vagyis egy aprócska földreform. Látták, hogy a kíváncsnál több a nincstelen, fokozatosan nő az elégedetlenség, ez könnyen robbanáshoz vezethet, azaz adni kell nekik valamit.

Napokig tartott a vita. Misi egyszer váratlanul jelentkezett felszólalásra. Feltűnt, hogy kitűnő szónok, akit közbeszólásokkal nehéz zavarba hozni. Azt kezdte fejtegetni, hogy az elgondolás helytelen, mert ez a föld elaprózásához vezet. Az apró darabokakat nem lehet szakszerűen művelni, nem lehet gépesíteni, nem lehet könnyebbé, eredményesebbé tenni a munkát.

Ennek előnyeit, célszerűségét, hátrányait, hosszasan fejtegette. A jórészt nagybirtokosokból álló képviselők hosszasan megtapsolták, ünnepezték. De hamar elcsendesültek, mert Misi folytatta: Nagyon tévedtek, kedves Képviselőtársaim, én nem a mostani nagybirtokosokra gondolok. Nézzetek körül szerte a nagyvilágban. Mindenütt hasonló bajok mutatkoznak. Minden jel arra mutat, hogy rövidesen sok helyen kezdik felaprózni az uradalmakat, ez pedig helytelen, mert az még nagyobb bajokhoz vezet. Az emberiség szaporodik, több élelemre lesz szükség, és így kevesebb terem.

Az biztos, hogy több élelemre lesz szükség, és kevesebb terem. Az bizonyos, hogy a mai birtokforma eltűnik, de lényeges, hogy mi váltja fel! Szerintem az, hogy még nagyobb birtokokat létesítünk. A különbség csak az lesz, hogy azoknak a jövedelmét nem egy pazarolja el.

Már csak közbeszólásokkal tarkítva tudta a beszédét folytatni.

- Hogy beszélhet így egy nagybirtokos fia?

Ilyen és más hasonló közbekiáltások hangzottak felé. Csak a csend helyreállta után tudta folytatni.

- Teljesen igazatok van. Az én apám valóban nábob, azaz nagybirtokos. De mégis azt állítom, hogy sem az apám, sem a nagyapám, de még a dédapám sem volt kizsákmányoló; viszont megmutatta nektek azt az utat, melyet követnetek kellene; munkájuk azt bizonyítja, hogy a jövő útja csakis a szövetkezés lehet. Ők együtt dolgoztak, apám ma is együtt dolgozik embereivel; saját munkájából él. A több ezer dolgozója közül talán egyik sem cserélne egy állami tisztviselővel; biztosította azoknak a jó megélhetését. Ott minden dolgozónak szép családi háza, kertje, megélhetésre elegendő jövedelme van. Ha valahová mennie kell, akkor sem jár gyalog, majdnem valamennyinek motorbiciklijé van. Az oldalkocsiban a családját is kocsikáz-tathatja.

- De a tejfölt mégis csak a te apád fölözi le.

- Valóban, ez is igaz; jól tudja a kedves Képviselőtársam, mert még ma ez a divat. Csakhogy ő ezt a plusz vagyont nem a kártyaszasztalok mellett, nem a játék-kaszinókban, nem a lóversenypályákon, sem külföldön, idegeneket hizlalva költi el.

- Hanem megvásárolja a te földidnek, a miniszterednek a szomszédos uradalmát, - hangzott újra egy közbeszólás.

- Ezt is eltaláltad. Valóban, ez lesz az eredmény, hogyha megteheti. Viszont a miniszternek jogában áll követni a példáját; ha jobb munkát végez, ő szerezheti meg a nábob vagyonát; akkor nem kellene azt áruba bocsátania. Természetes, hogy apám megvásárolja, ha teheti. Ezt még a dolgozói is helyeslik, mert ott még többen tudnak dolgozni, mert ott újabb létesítményeket hoz létre, és az ő jövedelmük is növekedik azzal. Még az is megeshet, hogy azok már autón járnak, mikor te eladod az utolsó háttaslovadat.

- Szóval te úgy gondolod, hogy ebből így mennyország lesz?

- Talán mennyország nem, de boldogabb ország biztosan. Nem felaprózni kell a földet, mert, ha így haladunk, mint eddig, a parasztnábobból a fiaié, a következő szomszédoké lesz a fél ország. A ma még dúskálók akkor nincstelenek lesznek; s akkor az ő érdekükben kell itt letárgyalni egy hasonló törvényjavaslatot. Gondolatom tehát az, hogy mg az eddigieknél is nagyobb birtokokat kell létrehozni, kialakítani, és azokat mindennel tökéletesen felszerelni. Azok jövedelme kisebb haszonkulcs mellett is nagyra növekszik. Csakhogy azt a nagyobb hasznot nem egy, ráadásul nem célszerűtlenül költi el, nem pazarolja azt, amiért nem ő dolgozott, hanem abban része legyen mindenkinek, aki azt megszerezni segítette. Részesüljön munkája szerint. Végeredmény az, hogy a szövetkezeteké a jövő.

- Szóval igaza lesz a demagógoknak; beüt az egyenlőség.

- Egyenlőség sohasem volt, és nem is lesz soha. A szorgalom, tudás, munkakedv sem volt egyenlő soha. A jövedelmet a végzett munka hasznossága szabja meg, aki többet, vagy többet érőt végzett, az természetesen többet is érdemel. Neked és hasonló társaidnak a legkönnyebb megszerezni a szükséges tudást; ha megteszitek, továbbra is a tettek lesz a vezető-szerep.

- Hát pedig abból nem esznek, hogy én a birtokomból szövetkezetet csináljak; egyenlő legyek a kondásommal.

- Miért ne, ha az jobban dolgozik, és ráadásul még tanul is, ha az szilajpásztorkodás helyett egy modern sertéshizlaldát kormányoz? Neked még aránylag könnyű a helyzeted, mert a birtokod megváltási árából továbbra is folytathatnád eddigi életmódodat, de már a fiad csak annyira részesülhetne a közösből, amennyit a végzett munkája, vagy a tudása arányában megérdemel.

- De hiszen ez tisztára kommunista beszéd, ez lázítás a fennálló rend ellen. Meg kell vonni tőle a szót! Ki kell innen dobni!

Zűrzavarosan, sűrűn hangzottak el hasonló kiabálások. A jelenlévők többsége azonban hallgatott, ha együtt is értettek a közbeszólókkal. Elgondolkoztak a hallottakon. Bizony, már sokszor gondoltak arra, hogy minden megváltozhat. Aztán Misi folytatta.

- Sajnos, én azt a fogalmat, hogy „kommunista” nem ismerem. Hallottam ugyan róla, de nem törődtem vele, nem érdekelt.

Engem eddig a tanulás kötött le. Készültem, hogy tudjak, dolgozhassak, hasznára lehessenek nem csak magamnak, hanem az országnak, a közösségnek. Látható, hogy a jövő tudománya a fizika, melyek csodálatos módon viszik előre a fejlődést. Az elkövetkező időkben a technika csodára lesz képes. Ebben a munkában én tevékenyen akarok részt venni, a fejlődést elősegíteni. Azt is tudom biztosan, hogy ez a munka sikeres lesz.

- Könnyű neked. Ott a nábob vagyona. Abból pepecselhetsz gond nélkül az akarattjai tanyádon. Így könnyen hangoztathatod demagóg kommunista gondolataidat.

- Már mondtam, hogy azt nem ismerem. Egy már is bizonyos, nem a nábob apám vagyonából élek, hanem a munkámmal elér szerzeményekből. Amit te a kommunistákról mondtál, ha ők hasonlókat hirdetnek, egyetértek velük.

- Addig, míg az apád halálakor a nyakadba nem szakad az óriás vagyon.

- Így gondolkoznál te. Én ellenben be szoktam tartani, amit mondok. Bizonyos lehetsz tehát, ha az elkövetkezik, én leszek az, aki megalkotom a világ legelső igazi szövetkezetét. Munkám, tanulásom után akkor is nekem lesz a legtöbb jövedelemem.

- De az is biztos, hogy előbb az apád kirúgja a főnököd alól az uradalmát.

- Okosan teszi, ha megteheti.

- De akkor az, téged is kirúg a mostani zsíros állásodból.

- Lehet, hogy megtenné, ha tehetné.

- Miért ne tehetné?

- Azért, mert én megelőzőm. Már itt, most, előttetek ünnepélyesen lemondok nemcsak az államtitkári rangomról, de a mandátumomról is. Itt céltalan a munkám, nem értek egyet veletek.

Megyek az akarattjai kunyhómba, dolgozom, mert ott dolgozom, dolgozhatok a hazám, a közösség javára.

Megeshet, hogy olyan dologra jövök rá, hogy még te is eltátod a szádát.

Ma előttetek csak mese, amit a fizikusok, kémikusok már látnak; azaz a csodák valósággá lesznek. De az is, amit nektek itt megjósoltam.

Valóban úgy tett, lemondott. Visszavonult az akarattjai műhelyébe, laboratóriumába. Dolgozott az eddigi szeretett munkaterületén, és sikereket ért el sorozatosan. A képviselőházi beszédéről ugyan nem írhattak a lapok, mégis, mindenki tudott arról; valahogy az ilyen mindig kiszivárog. Sokan csodálták a merészségét, mások félték tőle. A hatalom megfigyelés alatt tartotta. Nem tudtak ellene tenni semmit, mert senkivel nem érintkezett. Csak azt láthatták, hogy dolgozik, ír lapokba, ír könyveket, találmányai, újításai pedig hasznosak.

A főerdész magányában ezeket gondolta végig, amíg a lánya hazatérésére várt. Azon nem csodálkozott, hogy kislányának tetszett ez a fiú, sőt, hogy még most is tetszik, azt nem is tagadta. Sőt, többször is kijelentette neki, hogy szerelmes a szomszédjukba. Már három éve múlt, hogy ezt is kijelentette, hogy annak, ha megnő, a felesége lesz, pedig akkor még csak tizenhat éves volt. Most is nevet, ha arra az első találkozásukra gondol. Kettesben sétálgattak az erdő-ség legszebb részén, mikor Misi pár lépéssel előttük gondolatukba merülve elhaladt; még csak észre sem vette őket, sőt, a nem messze tőlük, a tisztáson legelésző szarvasokat sem. Sokáig néztek utána. Akkor a kislánya kijelentette:

- Apuka! Én, mihelyt leérettségizem, ennek a fiúnak a felesége leszek.

Emlékszik, hogy milyen jót nevetett, milyen jól mulatott ezen a kijelentésen. Meg is jegyezte:

- Mit gondolsz, te kis prücsök? Egy ilyen nábob észrevesz egy ilyen jelentéktelen gyereket? Hiszen az pénzért mindent megkaphat, amit csak akar.

- Mindenkit lehet, de nem engem. Bízd csak rám! A tükröm már is elárul annyit, hogy három év múlva én is leszek valaki. Azt ne felejtse, hogy ha én a fejembe veszek valamit...

- Erről az oldaladról már nagyon jól ismerlek.

Érdekes, hogy most, mikor hazatért a vizsgák után, ezt megismételte. Azonnal észrevette, hogy szomszédjuk is ide érkezett, s azóta, már egy hete, minden délután arra jár.

Azt is megfigyelte, hogy mindig kissé bosszúsabb arccal érkezik haza. Most ott járhat valahol... Az ő hazatérésére várakozik. Kíváncsi volt, hogy ma mit olvashat le az arcáról.

++VIII++

Már messziről meglátta a közeledőket. Azt is megfigyelhette, hogy, bár nem vitt a lánya vadászfegyvert magával, most a vállán az van keresztbevetve. Azt is, hogy szorosan hozzásimulva egy férfihez közelednek. Ez csak a szomszéd fia lehet. Kezdte belátni, hogy a lánya önbizalma sikerre vezethetett.

Mikor elébe érkeztek, Misi próbált beszélni. Erélyesen leintette,

- Várj! A rab csak akkor beszélhet, ha kérdezik. Apukám! Elfogtam a vadorzót. Már egy hét óta figyeltem; állandóan töltött fegyverrel jár a mi területünkön. Ma végre, sikerült tetten érni, s lefegyverezni. Itt van a bűnjel; most is töltött a fegyvere.

- Valóban töltve van, - nézte mosolyogva az apa. - Csak azt nem értem, hogyan fegyverezted le?

- Bemutattam neki a célzási tudományomat, ezzel ni, - mutatta a kis pisztolyát, - így kegyelemre megadta magát.

Aztán bekísértem hozzád. Szó nélkül engedelmeskedett. Ítélt fölötte. Jövője teljesen tőled függ, s talán az enyém is.

- Kezdem érteni. Tudod, nagyon jól ismerem, a szomszédom, hallhattál te is róla, a békési parasztnábob fia. Talán.

- Könnyelmű vagy, ha szabadon akarod bocsátani; nem lőtt ugyan semmit, de kétségtelen, hogy rabolni akart, és rabolt is.

- Ugyan mit akart rabolni? Epret, málnát, gombát?

- Majd meglátod, hogy milyen nagy kincset... Ráadásul minden-
nel elhalmozott; az pedig vesztegetési kísérlet.

- Ezt nem értem! Mivel halmozott el?

- Tudod, a te legnagyobb kincsed elálmosodott, és ott a zöld pázsiton aludt. Igaz, hogy csak látszólag aludt. Ez a rabló aztán mind rám hordta a tisztásról a vadvirágot. Ráfogtam saját fegyverét, megadta magát, sőt, bevallotta, hogy nem vadászni, hanem csak lopni jött át a mi területünkre. Aztán nagy nehezen azt is ki tudtam belőle húzni, hogy mit akart lopni.

- Igazán kíváncsi vagyok arra, hogy mi lehetett az?

- Csak egyetlen szót sikerült kicsikarni belőle.

- Mondd meg, mi volt az a szó!

- Azt mondta: „téged”. Mondtam, ugy-e neked már régen, hogy egyszer kihúszom ezt belőle...

- És te?

- Azt már sejtetted... Tudtam ugyan, hogy mi lesz a vége, de azzal hurcoltam ide, hogy ahhoz, amit akar, a te hozzájárulásod is szükséges. Tudod, ha te beleegyezel. Üsse kő! Nem bánom, raboljon.

- Jöjj, fiam!

- Hohó! Előbb én! Elhiheted, hogy alig bírtam ki, hogy hazajárjunk, és addig meg se csókolhasson... De most már lehet, tehát...

A tehát, vagyis az eljegyzési puszi igen hosszú ideig tartott.

Az apa nevetett, sőt hangosan kacagott. Azt végre a kislány is meghallotta, s a Misi karjából kibontakozva, az apja nyakába ugrott.

- Jól van. Kinevettél akkor is, mikor először jósoltam meg neked, hogy így lesz. Látom, most is kinevetsz. De tudom, hogy ezzel a lányod sikerét méltányolod. Tudod az, hogy az ő apja parasztnábob, egyáltalában nem volt hatással rám, de az, hogy csinos fiú, ráadásul okosabb, mint mások, hogy a maga erejéből szerzett nevet magának, azzal meggyőződtem, és megadtam magam. Nagy bajnok, az sem sokat jelentett, mert erős, az biztos, de hogy én a gyenge, győzők mindig ezután, az teljesen bizonyos.

- Azt gondolom, erről az oldalról jól ismerlek, - nevetett az apa.

- Te tudod, hogy jó gazdasszony vagyok; ő azt hiszi, hogy a vegytanhoz csak ő ért. Majd én bebizonyítom, hogy olyan vegyületeket kotyvasztok össze, hogy az olimpiáról aranyat hoz haza.

- Majd én értékelem ki, - nevetett Misi.

- A sikerem biztos. Aztán szüksége van egy titkárnőre; aztán kell egy hozzáértő segéderő, egy asszisztensnő, aki mindent a kezébe ad. A tudósok szórakozottak, egyszer még felrobbantaná magát; kell, hogy valaki vigyázzon rá. Nyugodt lehetsz, mert értek hozzá, készültem rá; a fizikát, kémiát tanultam a legjobban, de szerettem is, mert azt otthon nem kellett tanulni. Most mutatkozom be teljesen. Itt ismételd meg, hogy így kellek-e?

- Mondtam már, hogy a világon te vagy a legértékesebb kincs, és azt én elrabolom, ha önként nem követsz.

- Helyes! Ezért pótagad jár. Most még azt mondd meg, hogy még meddig akarsz itt maradni?

- Még egy teljes hétig.

- Az biz rövid idő, de elég arra, hogy az alatt megtartsuk az esküvőt.

- No, nézd! De türelmetlen, - szólt az apa.

- Te elengedted a rabodat, de én nem. Sőt, azt a bilincset is ráraakom. Dehogy engedem, hogy szabadulhasson. Tudod, hogy évek óta várok erre a percre. - Misi megy, engedélyt szerez, és aztán esküszünk, aláírjuk azt a nagykönyvet. Csodaszép lesz egymás mellett ez a két név: Misa-Mara.

Ebben az esetben is úgy lett, ahogy ő akarta; megtörtént az esküvő, és ők beköltöztek az akarattjai házba. Ott már az első ebéd bizonyágul szolgált, hogy kitűnően ért a vegyészethez.

++IX++

Csodálatos korszak következett. Misi napok alatt belátta, hogy nagy kincsre tett szert. Megszabadult attól, hogy maga főzzön, vagy vendéglőben étkezzon. A kicsikéje vegyi tudománya tökéletesnek mutatkozott. A műhelyben, laboratóriumban is igazi segítőtársnak bizonyult; olyan megjegyzéseket, észrevételeket tett, ami egyenesen meglepte, bizonyítva ezzel, hogy az iskolában miért éppen ezek voltak a kedvenc tantárgyai. Ha elejtett szavait, gondolatait elemezte, látta, hogy akkor az eddigieknél is jobb eredményeket ér el.

Sohasem szeretett írni; most már nem is kellett; volt titkárnője, aki levette a válláról ezt a terhes foglalkozást. Csak diktált, az gyorsírással írta a felesége, majd áttéve, legépelte; még a fogalmazása is sokat javított. Sokkal kényelmesebb lett neki a munkája. Gyakrabban jelentek meg írásai, tanulmányai a lapokban, folyóiratokban. Kettesben könyvet is írtak.

Aztán egyenesen mesés volt, hogy a Balatonban kettesben úszkálhattak, versenyeztek, csónakáztak, vitorlázhattak, vagy motorcsónakjukon, messzire is elkalandoztak a vízen.

Estéken a virágillatos kertben egymáshoz simulva csodálhatták a le nem írható gyönyörű látványt; hallgatták a madarak naponta ismétlődő koncertjét, mely itt igazán szép volt. A fákkal, bokrokkal sűrűn benőtt domboldal, mely közvetlenül előttük volt a házak és a víz között, a fülemüléknek kedvenc tanyája volt; cinkékkal, rigókkal tele volt minden kert.

A következő nemzedék is pontos időben jelentkezett; az anyja nagyapjának nevét, Gergely nevet kapta. A neve ugyan csak az anyakönyvben szerepelt ekképpen, mert egész életében csak a Gergő névre hallgatott. - Ő bizony, nagyon megzavarta a szülők eddigi munkáját; átvette a főszemély szerepet. Mindennek az ő hangulata, kedve, később a kívánságai szerint kellett történni. Áhítattal lesték minden mozdulatát, gögicsélését, sírását; mikor pedig az első mosolya megjelent, az igazi boldogságot hozott nekik. Aztán lassan jöttek a szavak, mondatok. Ekkor verseny kezdődött, hogy kettőjük közül, ki a jobb pedagógus, kinek sikerül több szót megtanítani neki. Nem volt rossz tanuló, hamar megtanult beszélni, megértetni magát. Sokat örökölt az édesanyjától, veleszületett a zsarnoki hajlama; az ugyan nem veszélyes, ha akiken zsarnokoskodnak, nem láznak ellene, hanem inkább örülnek annak, hogy leigázzák őket. A csöppség élt is hatalmával, mindent kiharcolt, amit akart. Valóban az ékezése előtt, az anyja volt az úr, minden az ő akarata szerint történt, de volt olyan okos, hogy mindig olyat kér, követelt, amiről tudta, hogy a férje is azt akarja; nem csak kimondott kívánságait, de gondolatait is kitalálta tudós férjének. Az életük egyetértésben, zavartalanul telt.

Mindkét nagyapa gyakran kereste fel őket, gyönyörködtek gyermekeik boldogságában, de talán még jobban a kis unokában. Azok igazán teljesítették az apró emberke parancsot jelentő kívánságait.

Ha sétálni akart, órákig kellett a szép árnyas fasorban fel-alá járni. Később, ha homokozásra volt kedve, a nagyapák építhették a homokvárakat, melyeket, ha nem tetszett neki, egy mozdulatával letörölt, s a nagypapa kezdhette újra az építkezést. Sokszor a lovagoláshoz volt kedve, ilyenkor ő volt a lovag, természetesen a nagypapa volt a ló. A kis zsarnok estig kifárasztotta őket.

Kevés olyan nagyszülő van, aki apró unokájának kívánságait ne teljesítené.

Misi apja már belátta, hogy fia helyesen gondolkozott, mikor az ő óhaja szerint nem lett gazda, sem pedig politikus. Már lehetett tapasztalni, hogy az ő akkori jóslata a beteljesedéshez közeledik. Már el tudta képzelni, hogy a földet ki lehet rúgni alatta, de a fia vagyona, a tudás, elvehetetlen, és jövedelmező.

Amikor a legboldogabbak voltak, a politikusok jóvoltából kirobant a második világháború. Az ország akkori vezetői gondoskodtak arról, hogy legelőször azokat hívják be katonai szolgálatra, akiket ők a saját szempontjukból megbízhatatlannak tartottak. Még nem feledték el a Misi országházi beszédét; azóta is figyeltették, és semmilyen címen nem járhattak el ellene, mert az csak dolgozott, mégpedig az országra nézve, hasznosan. De most itt az alkalom. Megérkezett a címére a SAS behívó, be kellett vonulni a hadseregbe. Más nem tehetett, bevonult. A búcsú nagyon fájdalmas volt. Akkor még nem tudhatta, hogy utoljára csókolta meg az ő erdei tündérét.

Egy munkásalakulat parancsnokságát bízták rá; egy úgynevezett büntetőszázad parancsnoka lett. Emberei ugyan nem voltak bűnözők, de olyanok, akiket a kormányzat megbízhatatlannak tekintett. Román, szlovák, szerb szakmunkás volt valamennyi. Egyik hibájuk az volt, a nemzetiségiekhez tartoztak, de súlyosabbnak tekintették, hogy mint szakmunkások, mind a szocialista párthoz tartoztak. Az, hogy a gyáraknál nem maradt elegendő szakmunkás, és ezért esett a termelés, nem számított, be kellett vonulniuk.

Misi a valóságban az embereitől hallott először szocializmusról, kommunizmusról beszélni. Ő az embereit valóban embereknek tekintette, és úgy is bánt velük.

Azok fegyvertelenek voltak, csak a tisztjeiknek, altiszteknek volt fegyvere; viszont szerszámokkal jól el voltak látva. Mivel valamennyi embere szakmunkás volt, így bármilyen munkát el tudtak végezni.

Emberei megszerették, és mindent a kedve szerint végrehajtották. A hadsereg műszaki parancsnoksága megszerette ezt az alakulatot, mert elgondolásaikat ezek meg is tudták valósítani.

Misi akkor csodálkozott azon, hogy - habár rend szerint az első vonalakban, gyakran pedig a vonalak előtt kellett dolgozniuk, egy félév alatt alig volt vesztesége, csak öt ember veszített, azok is csak megsebesültek. Más alakulatok vesztesége ugyanakkor óriási volt, gyakran szorultak utánpótlásra.

A front áttörése váratlanul köszöntött be, ők csak akkor vették észre, mikor már be voltak kerítve. Ellenállásról szó sem lehetett fegyvertelen emberekkel, mert csak a tiszteknek és az altiszteknek volt fegyverük. Ellenállás nélkül megadták magukat. Ekkor érte Misit a legnagyobb meglepetés; nem fogolytáborba, hanem az Urálban lévő egyik óriási ipartelepre vitték őket. Ott az embereit azonnal munkába állították; ugyanolyan fizetést kaptak, mint az ott dolgozó hazai munkások, őt a parancsnokságra vezették. Egy nálánál alig idősebb, németül jól beszélő szimpatikus arcú férfi volt a nagyzem igazgatója. Az mindenkit kiküldött az irodájából; csak ketten maradtak ott. Utasította a titkárnőjét:

- Natasa! Hozz vodkát, és feketekávé. Aztán menj ki te is!

A barna georgiai típusú eleven lányka, mintha készült volna erre, pillanatok alatt eléjük helyezett mindent; aztán fürgén távozott. Ekkor a parancsnok beszélni kezdett:

- Bajtárs! Ne haragudj, hogy így szólítlak! Én annak érzek.

- De én...

- Ne folytasd! Mindent tudok, amit nekem itt el akarsz mondani. Hogy te a békési parasztnábob fia vagy, hogy ott nektek óriási birtokok van... Ezt mi jól tudjuk. A mai világban nincsenek, és nem lehetnek titkok. A te eddigi életednek eddigi minden percét jól ismerjük. Ne haragudj, de figyeltettünk! Ha kívánod, akár fel is olvashatom a te országgyűlési beszédedet; itt van szóról-szóra, egy betű sem hiányzik abból. Azt mondtad akkor, hogy nem tudod, hogy mit jelent ez a szó, hogy kommunista... Valóban nem tudtad, de talán még ma sem tudod.

Én felvilágosítlak: kevés eltéréssel te már akkor kommunista voltál.

- De még most sem tudom, hogy a valóságban ti mit is akartok?

- Körülbelül olyasmit, amit te ott leírtál, amiről beszéltél, a munkáról, az emberről, az előrehaladásról...

Ha végignézed ezt az óriási ipartelepét, tapasztalni fogod, hogy itt minden hasznosítva van, ami nagy részben neked köszönhető: újításaid, gépeid, tapasztalataid... Te azokat nem kapitalista módon dollárért, fontért, vagy más nyugati valutáért adtad el, bár milliókat kaphattál volna azokért. A hazád boldogítása céljából otthon fillérekért vesztegetted el; s ott jelentőségükhöz mérten még csak ki sem használják... Mi nem kínáltunk azokért semmit, hanem megszerztük. Hogyan? Az a mi dolgunk. Meg fogod látni, hogy mi azokat itt teljes mértékben hasznosítjuk.

- Még mindig nem értem.

- Tudom. Még sok mást nem értesz. Azt sem, hogy miért nem volt az alakulatodnál egy félév alatt veszteséged. Nem akartuk, hogy hasznos dolgozó emberek elpusztuljanak, pedig halálra voltak ítélve azok, akiket odaküldtek, akiket pusztulásra szántak. Azt is jól tudjuk, hogy te mindig együtt éreztél az embereiddel, habár azok az utolsó emberig nemzetiségiek, ráadásul szocialisták voltak. Ez azt bizonyította, hogy te ezen a téren is úgy gondolkozol, mint mi, kommunis-ták.

- Nem tagadom. Mindez igaz. De miért mondod el mindezt nekem?

- Emlékszel? Mikor beléptél, úgy szólítottalak, hogy bajtárs. Ez annyit jelent, hogy mi téged annak tekintünk. Ha a nyugatiak, a kapitalisták fogságába estél volna, azok kényszerítenének, hogy nekik dolgozz; mi ezt nem tesszük, de örömmel fogadjuk, ha azt önként megteszed. Azt nem kívánjuk, hogy a hazád ellen dolgozzál, hogy olyan dolgokat találj fel, amivel nekik árthatsz. Csak azt szeretnénk, ha az embereidet irányítanád, a mieinket tanítanád. Ha többet teszel, hálásak leszünk ezért. Csak ezért hívattalak.

- Ennyit szívesen megteszek. A munkát mindig szerettem, az előhaladást szolgáltam; sőt, nekem munka nélkül az élet nem élet. Ha ezt megtehetem, igazán hálás leszek érte. Én mindig olyan dolgok után kutattam és valósítottam meg, melyek az előrehaladást szolgálták, az emberiség, a dolgozók érdekét... Ilyet, ha tudok, itt is megteszem.

A pusztító, öldöklő fegyverek sohasem érdekeltek, ilyen ezután sem készítek, ilyen nem várhattok tőlem.

Ami az emberiségre hasznos, és segíteni tudok, azt örömmel megteszem. Rendelkezzél velem!

- Szavadon foglak. Első rendeletem, hogy ma este nálam vacsorázzol. A kis Natasa, az öcsém menyasszonya, akit már láttál is, kitűnő gazdasszony; így ígérhetem, hogy ott jól fogod magadat érezni. Bajtársnak szólítalak, de még csak kezét sem szorítottunk, nem mondtuk meg egymásnak a nevünket sem, mint az első találkozáskor szokásos. A tiedet, mint említettem, tudjuk, ismerünk; az én nevem: Mihail Mihajlovics Gubalev.

A két fiatal férfi valóban bajtársiasan fogott kezét.

++X++

Misi otthonhagyott asszonykája nagyon elkeseredett, mikor a férjét behívták katonának. Egyedüli vigasztalása csak a kisfia, a kis Gergő volt, aki csacsogásával mindig el tudta űzni, el tudta tüntetni az anyja homlokáról a ráncokat. Nem is törődött mással, csak vele. Vagy, ha aludt a kicsi, bement a férje vegyi laboratóriumába, és kísérletezett. Ez elterelte a gondolatait. Egyszer aztán, - véleménye szerint - nagy sikert ért el; az egyik műanyag, mit sikerült előállítania, még őt magát is meglepte. Tűzben nem égett el, nem deformálódott, tűrte a vasalást, semmiféle sav nem támadta meg, kemény, rugalmas volt, mint az acél. Látta, hogy ennek igen nagy jelentősége van. Leírta részletesen, hogy jött rá, hogy sikerült előállítani. A leíráshoz mellékelte azt a darabkát, melyet előállított, s azokat a férje fiókjában helyezte el. Arra gondolt, hogyha majd hazatér, eldicsekszik a sikerével.

A nap nagyobb részét a kis Gergő, és a levélírás töltötte ki; nem múlt el nap úgy, hogy Misinek ne írt volna. Onnan is jött levél gyakran, de legalább egy tábori lap. Aztán egyszerre megszűnt. Az újságokból megtudta, hogy felbomlott a front, menekül a hadsereg. A veszteséglistákon nem találta a férje nevét, reménykedett, hogy a békekötés után Misi hazakerül; valószínű, hogy fogságba eshetett. Aztán hosszabb idő múlva, valóban a fogságból érkezett levél. Ebből tudta meg, hogy aránylag jó dolga van. Ez annyira megvigasztalta, hogy néha még dalolt is.

A kis Gergő ennek örült a legjobban; nem is volt hajlandó addig elaludni, míg édesanyja szép csengő hangjával álomba ringatta.

Közben a szovjet hadsereg már a Kárpátokon is átkelt, naponta sorozatosan megismétlődtek a nyugatiak bombatámadásai. Egyszer táviratot kapott, hogy apósát, a békési parasztnábobot is elérte egy szilánk, nem lehetett megmenteni. Nagyon szerette az öregurat, keservesen megsiratta, temetésére Békésbe utazott. Sírja fölé szép síremléket emeltetett. Elintézte a gazdaság ügyit. Mikor mindent rendezett, igyekezett vissza fiacskájához Akarattyára, a Balaton mellé. Az ott jó kezekben volt, mert a férjének volt öreg dajkája vigyázott arra, aki az apját jobban szerette, mint ahogy a családtagok szokták szeretni egymást. A vasút rendetlenül működött. Bár sohasem akart autóbá ülni, egyszer rászánta magát. Misi mindjárt kezdetben akart neki egy kocsit vásárolni, de ő kijelentette, hogy nem akar egy örült ámokfutó miatt fiatalon meghalni, vagy nyomorék lenni. Hiba volt, hogy most az egyszer megfeledezett erről. Egy autót bérelt, és elindultak hazafelé.

Mikor a Tisza hídjára kapaszkodott fel a kocsijuk, egy nagy sebességgel haladó német teherautó derékba kapta, és lelökte a töltésről a gépkocsit. Csoda volt, hogy sofőrje apróbb karcolásokkal megúszta. Emberséges ember volt. A fűzesben sírt ásott, és utasát eltemette. Egy kidobott talpfát állított fel oda. Adatait olvashatta a táskában talál igazolványokból, s felírta a talpfára: Itt nyugszik Ürmösy Mihályné, Mogyorósy Margit. Meghalt a háború miatt, ezerkilencszáz-nygyvennégy november hó elején. A sofőr utasa megmaradt holmiját magával vitte, visszatért a birtokra. Ott Gáspár bácsi, a vezető, aki az ügyeket intézte, meghalt úrnője megbízásából, elvesztett kocsijáért teljes mértékben kártalanította; s megköszönte emberséges cselekedetét. A visszahozott holmikat gondosan elrakta, hogy elszámolhasson majd gazdájának vele.

++XI++

Misi ott, a messze távolban a hazai eseményekről nem sokat tudhatott; de biztosra remélhette, hogy a békekötés után hazatérhet azokhoz, akiket szeret.

Az igazgatóval történt találkozása utáni napon már végigjárta a nagy ipartelep az igazgató kíséretében, aki közölte vele, hogy ez csak a közelmúltban készült el, sőt, még nem is egészen kész; egy Kiev-környéki gyárat kellett a háború miatt ide áttelepíteni. Híradástechnikai, villamossági cikkeket, alkatrészeket akarnak gyártani. Misi azonnal látta, hogy itt a találmányait, újításait mind alkalmazták, hasznosították. Hogy a felszerelésük még sok tekintetben nem éri el a világ színvonalát. Ezekre sorban felhívta az igazgató figyelmét; arra is, hogy ezekből mit lehet itt önerőből megvalósítani. Ígérte, hogy ő munka közben irányítani fogja az embereket. Az utánuk haladó két férfi minden szavát szorgalmasan jegyezte.

- Mikor a hatalmas telepet végigjárták, az igazgató Misit a neki szánt szálláshelyre vezette. Ez egy virágoskert közepén álló kis boronákból készült faház volt. Mindent megmutatott neki.

- Bajtárs! Ez lesz a tanyád; Nem nagy, de elég kényelmes egyedülálló férfi részére. Ez egy kényelmes szoba, ahol nap közben tanyázhatsz. Oldalt a másik nagyobb szobában egy kis műhelyt, laboratóriumot rendeztünk be; olyanformát, mint otthon a tied. Ami hiányzik, azt mondd meg, és igyekezni fogunk azt is beszerezni. Egyik fala könyvtár. Minden Európában az újabb időkben megjelent szakkönyv megtalálható a polcokon. Étkezni a közös éttermünkben fogsz, ha elfogadod, az én asztalomnál. Itt senki sem fogja zavarni a munkádat. Csak azt szeretnénk, ha naponta pár órát az üzememnek szentelnéd; végigjárva a termeket, és megtennéd az észrevételeidet. Embereim tanulni szeretnének; évszázadok mulasztását kell rövid idő alatt pótolnunk.

Misi megígérte, és meg is tette. Az alakulatának minden embere itt dolgozott. Kényelmes munkásszállásokon voltak elhelyezve, kosztjuk jó, tápláló, és ugyanazt a fizetést kapták, mint a többiek a végzett munkájuk szerint. Megesett, hogy a jobb szakmunkások, kiknek tökéletesebb volt a szakképzettsége, még meg is haladták az ittenieket. Kisebb találmányait, hasznos újításait bevezette, sok tekintetben megkönnyítette a dolgozók munkáját.

Legjobban az lepte meg, hogy - bár ő arra számított, hogy csak a békekötés után kerülhet haza - vagyis mikor a szokás szerint kicserélik a hadifoglyokat, - hamarabb hazaindulhatott.

Az igazgató így szólt hozzá:

- Bajtárs! Készülj! Reggel egy különítményünk indul a frontra, és te velük utazol. Csapataink már elérték Debrecent.

- Azt már mondtam, hogy...

- Tudom, hogy mit akarsz mondani. Nem azt kívánjuk, hogy harcolj hazád ellen, hanem segíted helyrehozni mindent, amit a háború szétrombolt. Hazád napok múlva teljesen szabad, és a szocialista tábor egyik tagja lehetsz. Ott bőven lesz munkád. Megvalósíthatod mind, amiket terveztél; amit előre megígértél, hogy be fog következni. A Szovjetunió hálás azért, hogy segítettél, hogy itt könnyebbé, jobbbá tetted a munkát. Az sokkal több, mint azt te gondolod. Nincs még elegendő szakképzett, tanult emberünk; ezt segítetted pótolni. Segítségedet nem feledjük el. Munkáért én mondok köszönetet, és átadom kormányunk írásbeli köszönetét. Azt is megígérem, hogy mihamarabb lehetséges lesz, otthonodban is fel foglak keresni. Nem jártam ott, de sok szépet hallottam hazádról. - Visszaadom a látogatásodat.

++XII++

Misi hazaérkezett a különítménnyel. Itt még zűrzavaros volt a helyzet. A szovjet csapatok már ekkor a Dunát is átlépték, közeledtek a nyugati határhoz. A felszabadított részekben megkezdődött a szervezkedés.

A különítmény parancsnoka Békéscsabán búcsút vett tőle. Igazoló iratokat adott át. Aztán búcsúzott, és tovább haladt az előnyomuló csapatokhoz.

Misi első dolga volt, hogy az onnan nem messze lévő birtokukra utazott. Ott az apja öreg intézője, Gáspár bácsi borult a nyakába; sírva számolt be az apja haláláról. Azt, hogy a felesége is áldozatul esett, még nem merete említeni. Misi az apját nagyon szerette, de a történetekbe belenyugodott; hiába a háború áldozatokkal jár. Megbízta az öreget, hogy az ügyeket intézze tovább belátása szerint.

Megkérte, hogy másnapra hívja össze az összes alkalmazottat, és a birtok minden dolgozóját, mert beszélni szeretne velük, és talán el is búcsúzik tőlük.

Másnapra összesereglettek mindazok, akiknek eddig a parasztnábob biztosította a kenyerét, jó megélhetést, nyugodt, megelégedett életet. Mikor a fiatal örökös közéjük lépett, megéljeneztek. Látszott, hogy mindenki szereti, és örül, hogy őt nem söpörte el a háború vihara. Mikor beszélni kezdett, síri csendben hallgatták végig.

Beszédében ismertette az új helyzetet. Elmondta, hogy a régi világ megszűnt, s azzal a kizsákmányolók korszaka is. Nem lesznek nagybirtokosok.

Az eddigiiek felosztása hamar meg is kezdődik. Azokat apró darabokra szabdalják, kiparcellázzák a volt cselédség és a szomszédos községek nincstelenjei között. Az helyes, hogy ezek földhöz, megélhetéshez jutnak, de helytelen, ha megsemmisítik azt, ami jobb. A tíz-húsz holdas birtokocska nem tud gépesíteni, a háború az igavonó barmokat is elsöpörte; munkaeszköz tehát csak az ásó és kapa. Az új tulajdonosoknak földje ugyan lesz, de jövedelme nem.

Aztán jó ideig nem tudott beszélni, mert a tömeg felzúdult. Vitájuk tárgya, értelme az volt, hogy ők eztán is így akarnak dolgozni. A jövedelmük biztosított. A juttatott földekből csak nehezen, csak robotszerű munkával tudnak kipréselni annyit, ami a megélhetésükhöz szükséges. Szóval, hogy minden maradjon úgy, mint eddig volt.

Csak sűrű közbeszólásokkal tarkítva, nehezen tudta megértetni velük, hogy a változott körülmények között ez lehetetlen; egy ember birtokában nem maradhat ekkora földdarab. Egészen biztos, hogy ezt is fel fogják aprózni. Akkor pedig itt megszűnik a fejlődés, sőt, minden visszafejlődik. Minden gazdasági üzem bezár, nem lesz állathizlalda, nem lesz sertéshizlalda, baromfitelep, szeszgyár, konzervüzem, kosár- és kertibútor-készítő telep, konyhakertészet, virágkertészet. Mindazok, akik ezekben dolgoztak, művelik majd a sajtjukat. Van azonban egy jó megoldás.

Síri csend támadt, várták, hogy mi következik. Azt itt mindenki tudja, hogy az én munkám egészen más, nem a gazdálkodás. Azt is, hogy én eddig nem a birtok jövedelméből éltem, hanem amit más téren munkámmal szereztem. Én tehát erre ezután sem szorulok rá. Azt ajánlom tehát, hogy alakuljunk át szövetkezetté.

Ez azt jelenti, hogy mindenki, amije van, azt beadja a közösbe; ami eddig az „enyém” volt, legyen ezután a „miénk”!

Mindenünket egybeolvasztjuk, a jövedelmen osztozkodunk.

Erre a tömeg zsidongni, sőt, hangosan nevetni kezdett. Azt magyarázták, hogy hozzá képest, a valóságban senki sem ad be semmit a közösbe. Csak jó idő múlva tudta folytatni.

- Tudom, hogy mi ezen a mosolyogni, nevetnivaló; pedig tévedtek, mert ti is hasonlóan járultok hozzá; sőt, amit ti adtok, az talán még fontosabb. Odaadó, jó, szorgalmas munka nélkül, ha nincs akarat, nincs kitartás, a föld, a birtok mit sem ér. Már az első év után sivataggá alakul át. Tehát legfontosabb az összefogás, az egy-akarat, a munka!

Úgy mondtam, hogy nem az enyém, hanem a miénk lesz itt minden; és ez a helyes, mert így az egész egyben marad, megmarad minden üzem, a szövetkezet megszerezhet minden gépet, minden felszerelést; és annak a tagjai lesznek.

Itt vannak ezek az iratok, melyeket már elő is készítettem. Már én alá is írtam. Ez a birtok tehát ettől a perctől kezdve nem az enyém, hanem a szövetkezet tagságának a birtoka, vagyis azoké, akik itt most az én nevem alá odaírják a nevüket.

Megkezdődött az aláírás, mely órák hosszáig eltartott. Misi elé járultak, újra beszélni kezdett.

- Úgy látom, hogy mindenki belépett, aláírta ezt az iratot. Ezzel megalakult a:

KÖRÖS VÖLGYI GYÖNGYVIRÁG TERMELŐSZÖVETKEZET

Ez az összejövetel az alakuló közgyűlés. Következő tárgy-sorozatunk a vezetőség megválasztása. Arra kell vigyázni, hogy mindenki megfelelő helyre kerüljön, hogy ki érdemes arra, azt a tagság tudja a legjobban. Kell egy vezető, irányító, elnök. Ki legyen az?

Mindenki őt akarta. Csak nehezen tudta meggyőzni őket, hogy az lehetetlen. Mint volt nábobot nem is túrné a felsőség, de aztán ő más téren többet tud használni a hazájának. Ez volt a döntő. Aztán az ő ajánlatára Gáspár bácsi lett az elnök, aki már harminc éve, hogy itt irányította a munkát. Az egyes üzemek élére is az eddigi vezetőket ajánlották, hiszen azok jól voltak kiválasztva, és azok értenek hozzá legjobban.

Aztán megígérte, hogy gyakran felkeresi őket, irányítja a munkát.

A jövedelemből csak annyit kíván magának, azt a kis helyet, ahol apja, dédapja nyugszanak, és azok mellett annyi helyet, hogy a következő nemzedék is elhelyezkedhet ott, mikor arra sor kerül. Ő már előkészítette mind a maga, mind a felesége helyét. Majd ne feledkezzenek meg arról, hogy oda virágokat ültessenek.

Csodálkozva nézett körül, mert nem csak Gáspár bácsi, hanem majdnem mindenki hangos zokogásba kezdett; azok jobban tudták, hogy miért; amit ő csak másnap tudhatott meg. Aztán, mielőtt az értekezletet bezárta volna; indítványozta:

- Még alakítunk egy küldöttséget. Ezek megalakulásunk iratait, jegyzőkönyvét holnap elviszik Debrecenbe, ahol az új kormány megalkult. Ott rendezik a jóváhagyást. Búcsúzó. Jó munkát, kedves munkatársaim.

++XIII++

Ezzel Misi az itteni munkáját befejezte. Úgy tervezte, hogy már másnap indul a családjához a Balaton mellé. A vonatok ugyan rendszertelenül jártak, de tudta, hogy a szovjet hadsereg teherautójain könnyen hazajuthat. Domokos bácsi azonban ragaszkodott ahhoz, hogy a gazdáját ő fuvarozza haza a gazdaság teherautóján. Ő a közel hatvan éves férfit kímélni akarta, de az ragaszkodott az elhatározásához.

Reggel korán indultak. Habár útközben gyakran igazoltatták, mégis gyorsan haladtak előre. Misi orosz okmányai zavartalan előhaladást biztosítottak. Mikor elérték a Tisza hídját, Domokos bácsi megállította a kocsit, és zokogva borult Misi nyakába.

- Kicsi gazdám! Ne haragudj rám, hogy pont én okozok neked fájdalmat, szomorúságot! Jöjj velem!

Levezette a töltés aljába a füzesek közé, ott ráborult a talpfából alkotott fejfára; átölelte azt, és csókolgatta. Misi csak jó idő múlva tudta azon kibetűzni a feliratot:

- „Itt nyugszik Ürmösy Mihályné, Mogyorósy Margit. Meghalt a háború miatt ezerkilencszáz-negvennégy november hó elsején.”

Misi úgy esett össze, mint akit kiütöttek. Öreg barátja csak nagy nehezen tudta életre kelteni.

Aztán sokáig ültek egymás mellett szótlantul. Csak sokára nyögte ki:

- Látod? Most lettem szegény. Most már tudom, hogy minden elveszett. Igazán koldus lettem. Semmim sem maradt. Nincs, amiért tovább éljek. Ilyen kincset elveszíteni, ezt túlélni nem lehet.

Az öreg méregbe jött. Letörölte a sűrűn omló könnyeit, és haragosan förmedt rá.

- Elhallgass! Én jól tudom, hogy ki volt ő. Jobban szerettem, mint az anyéimet. Ilyen ezer közül is egy, ha akad. De mit mondasz? Csak te jártál így? Ezrek és ezrek vannak, akik gyászt öltöttek. A háború borzalom, és vele jár a gyász, a pusztulás. Nézd! Itt vagyok én. Ugyanaz a bomba, amelyik apádat elvitte, ölte meg a feleségemet és a két szép fiamat. Mégis itt vagyok, élek, és élni is fogok, mert ezek boldogulása van rám bízva. Azoknak szükségük van arra, hogy én éljek. Rád még több ember tekint reménykedve, azoknak szükséges a te munkád. Aztán neked legalább maradt egy: a jövő nemzedéket biztosítani kell.

- Maradt? Igazad van. Maradt. Gergő él? Mit tudsz róla?

- Csak pár nappal ezelőtt voltam Akarattyán. Ott a volt dadád, az öreg Erzsók gondolzza. Jól vannak. Nem szenvedtek semmiben szükségletet. Mindig minden szükségessel elláttuk őket. Csak egy hiba történt, hogy a kicsi asszonyka lejött a birtokra, ha ott marad, ma is élne. Nagyon szerette apádat, ezért a háborús bajokkal nem törődött. Lejött a temetésére. Nem szerette az autókat, és mégis beleült, az lett a végzete... ezért kétszeresen fontos, hogy te élj, neked az anyát is pótolnod kell. Élned kell az ő, és a sok-ezer hasonló sorsú árva érdekében; hogy megkönnyítsd, hogy biztosítsd azok jövőjét!

- Bocsáss meg nekem! Tökéletesen igazad van.

Én csak magamra gondoltam, csak az én veszteségemre, rád és a többre nem. Dolgoznom kell nem csak a fiamért, hanem mindazokért, akik hasonlóan oly sokat veszítettek, dolgozni a jövőért, a következő nemzedékért, az országért, és, amint ezt tegnap mondtam, a közösségért.

Arra kérek, intézd el, hogy kedvesemet haza szállíthasd, és ott helyezzétek el az anyéim mellé; készítsetek helyet mellette, hogy mikor elérkezik az ideje, én is beköltözhessek oda...

Az ott pihenő nemzedékek sora felügyel, vigyáz az elkövetkezőkre is. Köszönöm, hogy erre figyelmeztettél.

Aztán zavartalanul haladtak tovább hazáig.

++XIV++

Mohács irányában jutottak át a Dunán a hadsereg által emelt pontonhídon; az előnyomulók már elérték az országhatárt.

Az öreg dajka és a kis Gergő csodálatos örömmel fogadta a hazatérő apát. Annak ellenére, hogy már ötéves volt a fiú, de mint egy kis pólyás, bújt az izmos férfi ölébe, meg se tudott szabadulni tele. Ölegette, csókolgatta, hízelgett neki, de mindvégig azt hajtogatta, hogy miért nem hozta magával anyucit is. Nem akarta megszorítani, ezért mindent megkísérelt, hogy a gyermek gondolatait erről elterelje; az örömét nem akarta megzavarni. Ilyesfélét mondott neki:

- Nézd, Kicsikém! Háború van; lövöldöznek, bombáznak, ilyenkor nehéz az utazás. Ha elmúlik a vész, mi megyünk el hozzá, felkeressük őt.

Ebben Gergő lassan megnyugodott. Itt is volt harc, lövöldözések így ő is belátta, hogy milyen az a háború. Domokos bácsi aztán visszatért, hogy otthon intézze a szövetséget ügyeit. Megnyugodva indult útnak, mert látta, hogy Misi már beletörődött a változtathatatlanba.

Misi már másnap megkezdte a laboratóriumi munkáját; a kis Gergő pedig a gyönyörű kertben, és annak környékén az eddigi gyermekéletét. Leginkább csak az étkezések idején volt együtt az apjával, akit ő a világ legokosabb, legtökéletesebb emberének tartott. Munkahelyén csak néha merte felkeresni; az volt a valóság, hogy félt azoktól az érdekes valamiktől, amiket ott láthatott. Akkor volt a legboldogabb, mikor esténként, vacsora után kiültek a virágoskertbe. Ott az apjához simulva gyönyörködött a csodálatos tájban, és hallgatta édesapja elbeszéléseit, melyeket ő meséknek tartott, pedig az lassan a gyermekéveitől kezdve, mindenről beszámolt neki, ami történt vele. Gergőnek legjobban a mátrai erdei tündér huncutsága, ravaszsága tetszett. Ezt minden este újra el kellett mesélni.

Elmesélte, hogy halmozta el vadvirággal, s azt mindig újra el kellett neki mesélni. Azt, hogy ejtette őt rabul, hogy hurcolta a vadorzót az apja elé... Azon nagyon csodálkozott, hogy az apja szeméből ilyenkor mindig kicsordul a könny.

Misi napközben csak igen ritkán mutatkozott; a munkája lekötötte őt. Az idős dada reggelenként mindig bevásárló körútra indult; Gergő hűségesen követte. Ebben az időben a bevásárlás, a beszerzés nem volt valami könnyű, megesett, hogy órák teltek el, míg összeszedték a napi szükségletet.

Egy alkalommal, mikor valamit az íróasztalában keresett az iratok között, egy iratkapcsokkal összekötött köteget talált; azon a felesége kézírását ismerte fel. Izgatottan bontotta ki, és lapozta át. Abban egy elég szakszerűen összeállított műanyag tervre bukkant. Valami olyanra, melyet még ő sem ismert, bár ebben a tekintetben igazi szakértő volt. Tanulmányozni kezdte. Hamar rájött, hogy az ő asszonykája igazi segítőtárs volt; amíg együtt lehettek, akkor is sokat tanult tőle. Ez azt mutatja, hogy felül is múlta a mesterét. Ez, amit most a kezében tart, világszenzációnak látszik. Egy új műanyag, mely minden eddigit felülmúl.

Nem tudott a szobában maradni. Kezében az iratokkal, a kertbe ment. Izgatottan ide-oda járva, tanulmányozta tovább. Pontról-pontra értékelt mindent: vegyjeleket, egyenleteket, számításokat, leírásokat. Meglepetve látta, hogy annak minden pontja, minden betűje pontos, tökéletes.

Azt észre sem vette, hogy egy parányi szöszke lányka minden megmozdulását éberen figyeli. A kert rácsához szorítva, arcoeskáját, figyelte őt. Egyszer véletlenül éppen előtte állt meg; jobbát a homlokára szorítva gondolkozott. Aztán felriadt, és meglepetve nézett a kerítés felé, ahonnan a hang a fülébe jutott. A kicsike megszólalt.

- Apucika! Fáj a fejed?

- Nini! Csak most veszek észre. Ki vagy te? És én nem vagyok a te apucikád.

- De leszel.

- Nem értem, hogy az hogy lehet?

- Ugy-e, Gergő a te fiad?

- Ezt eltaláltad!

- Gergő az én barátom, az én pajtásom.
- Ezt már elhiszem! Határozottan jó ízlése van a lurkónak; szép, ennivaló kis baba vagy.
- No, ugy-e? Ő is annak nevez.
- Szóval akkor én a te pajtásodnak vagyok az apja?
- De csak most, mert mikor feleségül vesz, akkor nekem is az apám leszel.
- Most már kezdek mindent megérteni... Ti ketten naponta itt találkoztok, együtt játszotok, és megegyeztetek abban, hogy a felesége leszel?
- Elhiheted. Tegnap meg is esküdött, azt mondta, hogy bizony Isten!
- És csak így, messziről, a kerítésen át?
- Elhiheted, hogy Gergő is van olyan okos, mint te. Nézz ide! Itt, a kerítés alatt csinált egy átjárót; azon én átbújhatok akármikor...
- Ezt én csak akkor hiszem el, ha meg is mutatod!
- Így ni! Ugy-e, hogy itt vagyok?
- Valóban, - mondta és aztán a levegőbe kapta, összecsókolta a csacsogó csöppséget.
- Tudod mit? Ne várjunk addig se, amíg összeházasodhattok, mert addig sok időnek kell eltelni; légy már most az én kislányom!
- Jó, én beleegyezem, mert nekem úgy sincs apukám.
- Meghalt a háborúban?
- Dehogy. Nem is volt soha. Pedig olyan rossz, hogy minden más gyerekeknek van apja, csak nekem nincsen...
- De anyukád csak van?
- Nagyanyó azt mondja, hogy van, de én nem hiszem. Ezt mondja, hogy az ő lánya az én anyám, de az nem lehet igaz.
- Miért nem hiszed?
- Csak olyankor jön ide, ha nagy meleg van. Akkor is egy ronda szakállással, nem egyedül. Levetkőznek meztelenre, s mennek le a strandra.
- Téged nem visznek le fürödni?
- Dehogy visznek. Az a szakállas az mondja, hogy én „nyűg” vagyok, csak zavarnám őket. Nekem pedig nem nyűg a nevem.

- Igaz, még a nevedet sem tudom; hogy szólítsam az én kislányomat?

- Nekem több nevem is van: Irén, Piroska, Nagyanyó össze szokta ragasztani; Iri-Piri, vagyis Iripiri. Ezt szeretem a legjobban.

- Valóban, így a legszebb; én is Iripirinek foglak szólítani.

- Az jó lesz. Aztán megengeded-e, hogy esténként átbújjak, mikor te mesélsz? Tudod, én mindig hallgatóztam eddig is, de nem értek meg mindent, mert messze vagyok, pedig olyan szép az erdei tündéres mese. Egyszer nekem ugy-e, külön is elmondod?

Misi nem állta meg, hogy újra össze ne csókolja a csacsogó apróságot, aki aztán elkezdett hangosan kacagni.

- Mit nevelsz, te kis ravasz?

- Tudod, tegnap is itt hallgatóztam. Muszáj nevetni. Mert elaludtam a kerítés mellett. Ne hidd, hogy fáztam. Még csodaszépet álmódta; a te tündéred is összecsókkolt engem. Csak a szegény nagyanyót sajnáltam, mert reggelig keresett engem.

- Gondolhatod, hogy szomorú volt.

- Meg is ígértem, hogy már sokszor nem alszom el. Mondtam azt is, hogy máskor itt keressen. Én nem szoktam olvasni. - Az biztos, hogy ezután is hallgatózom.

- Jobb, ha elmondod nagyanyónak, hogy átbújsz hozzánk. Mikor aludni kell menni, csak kiáltson neked.

- A házatokba is be lehet mennem? Gergő mondta, hogy ott megvan az erdei tündér képe, mert az ő anyukája a tündér.

- Már most is bemegyünk. Én meg szoktam vendégelni, akik meglátogatnak. Van ám tortám, csokoládém. Adok, ha elfogadod.

- Az biztos, mert azokat nagyon szeretem. De az is biztos, hogy ezután gyakran átbújok a kerítés alatt.

++XV++

A kis szöszkével való találkozás egy időre mindent feledtetett vele. Mosolygott azon, hogy a kisfia már ötéves korában gondolt arra, ami neki csak erdei tündérral való találkozáskor jutott az eszébe.

Látta, hogy ebből az apróságból, ha nagyra nő, hasonló tündér lesz belőle.

Ha már ebben a korban így tud csacsogni, ez is ki tudja beszélni majd a vadorzó kezéből a fegyvert.

Csodás jelenet volt, amikor a két gyerek találkozott, mikor Gergő a pajtását benn, a házban, tortát lakomázva találta. Csodamód örültek, hogy eztán már mindig együtt lehetnek, nem kell titkolózni. Eddig ugyanis titkolnivalónak tartották a naponkénti találkozókat. Ezután már esténként is együtt voltak. A két gyerek összebújt az apa lábainál, és úgy hallgatták a meséit. Iripiri - mert mindig csak így szólították - mindig csak akkor bújt vissza a kerítés alatt, mikor a nagyanyja hívta.

Így teltek egymás után a napok és a hetek. Az apa lányának érezte a kislányt; aki értett ahhoz, hogy megszerettesse magát, ha a két gyereket együtt látta, minden másról megfeledkezett. Felvillanyozva dolgozott tovább. Legelőször a felesége kísérleteinek felülvizsgálatát végezte el; bizony, az csak kevés változtatásra szorult, tökéletes volt.

Egy hosszú tanulmányt, ismertetést írt arról. Felajánlotta a hazánkban működő nagyvállalatoknak, amelyek hasonló dolgok gyártásával foglalkoztak. Beadványára sokáig nem érkezett semmi. Tanulmánya nem csak a hazai szaklapokban jelent meg, hanem azt közölték a világlapok is. Szerzte a világon lázas kísérletezésekhez kezdtek. Bántotta, hogy nem jött válasz a beadványára, de lefoglalták a kísérletei, azok leginkább nem a vegyészet, inkább híradástechnika körébe vágók voltak; fő célja a rádió tökéletessé tétele, még inkább a televízió megvalósítása foglalta le az idejét, az akkor még csak a kezdet kezdeténél tartott. Mikor valamilyen sikert ért el, azonnal megküldte a nagyvállalatoknak, hogy bevezessék, hasznosítsák, de tovább nem törődött azzal. Ő tovább végezte a kísérletezést.

Az estői kedvesen teltek a két gyerek társaságában. Mesélnie kellett. Már a saját élményeinek elmesélésével végzett, sőt, többször is elmondta azt, de már azzal nem voltak a hallgatói elégedettek. Újat kellett neki kitalálni. Rájött, hogy nem is olyan nehéz az írói meseterség. Legfontosabb, hogy annak sok tapasztalata legyen. Az élet őt ebben bőven részesítette. Tudásban, ismeretekben nála nem volt hiány. Ő már a háború előtt és alatt bejárta egész Európát. Cselekményekben is volt bőven része.

A két gyerek állandó harcot folytatott azért, hogy vigye el őket oda, ahol a tündér lefegyverezte a vadorzót. El kellett menni tehát velük a Mátrába, a régi tanyához, mely most egy Állami Gazdaság birtokában volt. Annak igazgatója szívesen vendégül látta őket. A régi szép faházban laktak, naponta onnan indultak felfedező utakra a hegyek közé, de úgy, hogy menet-jövet mindig útbajtsék a szép kis tisztást, ahol a lányka elfogta és bekísérte az ő apukájukat. Az erdészházhoz is elmentek, sajnos a régi gazdát, tündérke apját nem találták, azt is elsodorta a háborús vihar.

A két gyereknek örökre emlékezetes maradt ez a mátrai kirándulás. Ezután mindig azért harcoltak, levigye őket Békésbe, a parasztnábob országába, de ezt nem merte megtenni, még nagyon közeli volt az őt ért veszteség időpontja, fájdalmas lenne neki ott. De inkább azért, mert mindig azzal hitegette őket, hogy a tündér onnan egyszer visszatér.

++XVI++

Misi, azaz a feleségével közös tanulmánya tehát megjelent a világlapokban. Akik olvasták, és értettek is hozzá, annak nagy jelentőséget tulajdonítottak. Természetesen mindenütt megindult a kísérletezés, de sehol sem jutottak eredményre; ugyanis hiányzott abból a legfontosabb adat.

Misi volt uráli igazgatója, Mihail Mihajlovics Gubanov, aki akkor már miniszter volt, a kormány egyik tagja, szintén olvasott, és hallott barátja sikeréről. Rendkívül csodálkozott, hogy annak tömeggyártását még mindig nem kezdték el. Úgy döntött, hogy baráti látogatás címén hazánkba látogat. Itt természetesen örömmel fogadták, ha nem hivatalos látogatásra érkezett is. Az itteni miniszterháza baráti vacsorán látta vendégül. A vacsora végén, mikor már a feketekávénál tartottak, megkérdezte a látogató.

- Kedves Kollégám! Szeretnék egy régi, háborús bajtársammal találkozni. Biztos vagyok abban, hogy ezt te lehetővé tudod tenni.

- Természetesen. A kívánságod nekem parancs. Hogy hívják azt a háborús bajtársadat?

- Ürmösy Mihály fizikus és vegyész.

- Jaj... Igen-igen... Hallottam róla. Már emlékszem is. Rémlik nekem. Ez csak a békési parasztnábob fia lehet. Sajnos, így az osztályidegen, ahogy mondani szokás.

- Ne tréfálj velem! Hiszen az hamarabb volt kommunista, mint te vagy én... Az Urálban egy teljes évig dolgoztunk együtt a háború alatt. Ő a világ egyik legnagyobb tudósa!

- Azonnal hívom a titkáromat; ő biztosan sokkal többet tudhat róla.

- Kissé csodálkozom, hogy te nem ismered. Ami a villamossággal összefüggő dolgot mi eddig nektek adtunk baráti támogatás címén, annak jelentékeny része az ő találmánya, vagy általa megjavított dolog. Erről te még nem hallottál?

- Valóban, nem...

Közben belépett a titkár.

- Kútvolgyi! Mit tud maga Ürmösy Mihályról?

- Azonnal hozom a kartotékját; véletlenül éppen itt van az irodámban.

Pillanatok alatt hozta és felolvasta.

„Ürmösi Mihály fizikus és vegyész. Született ezerkilencszáz-tizennégy október hó hetedikén A Szarvashoz tartozó Csillagpusztán. Apja neve: Ürmösi Vice, anyja. Veres Veronika. Iskolai végzettsége egyetemi diploma.

Már a második világháború előtt kutatásokkal foglalkozott, újításokat vezetett be a villamos iparban. Osztályidegen, mert az apja nagybirtokos, a békési parasztnábob volt. A háború alatt egy munkásszárad parancsnoka volt; fogságba esett. Jelenleg Balatonakaratyán él fiával él volt dajkájával.

Senkivel sem érintkezik; állítólag kísérletezik, de ezt nem sikerült megállapítanunk.

Mint osztályidegen, természetesen állandó rendőrfelügyelet alatt van tartva.”

- Elég is lesz. Köszönöm. Elmehet! - szólt a szovjet miniszter.

A titkár távozása után a kollégájához fordult.

- Ha megengeded, kiegészítem, amit hallottunk. A rendőrségetek eddigi megfigyelései elég pontosak. Az igaz, hogy mi otthon ennél sokkal többet tudunk róla. Figyeld! Én kiegészítem:

„Ürmösy Mihály a fogságból való hazatérés után azonnal a békési sokezer-holdas uradalmába ment. Ott megalkotta - ugyan már eddig is voltak, - a világ első igazi termelőszövetkezetét. Kissé humoros, hogy ahhoz a földet teljes egészében ő adta; a többi belépő csak munkaerejével lépett be abba. Aztán eltemettette apját, meg-siratta, de nagyapját, dédapját is, és emléket emeltetett sírjuk fölé. Az igaz, hogy azok valóban nábobok voltak, de egyik sem volt kizsákmányoló. Munkájuk után éltek, csak a tudásuk volt nagyobb, mint az embereiké. Azoknak, valamennyinek jó, biztos megélhetést biztosítottak, sokkal jobbat, mint akkor az országban bárhol volt. Misi a bajtársam, mert én már akkor is így szólítottam, mikor hazatért, azonnal beváltotta azt az ígérését, melyet évekkel azelőtt az országgyűlésen tett, megalkotta első igazi szövetkezetet, a neve:

„KÖRÖSVÖLGYI GYÖNGYVIRÁG TERMELŐSZÖVETKEZET”

Bizonyos, hogy erről hallottál, mert ezzel szoktatok dicsekedni. Ennek a szövetkezetnek a tagjai valaha mind az ő emberei voltak; ő ma is a szövetkezet díszelnöke. Javadalmából nem kér, csak a családi sírboltja az övé. Ő azóta is dolgozik endszeresen Balatonakarattyán. Mi azóta is megszerezzük a találmányait és hasznosítjuk; itt valószínű, hogy valamennyik bürokrata asztalán porosodnak. Még vissza is adjuk nektek, mint szocialista segítséget. Ha megvalósítottátok volna, mi szorulnánk a ti segítségetekre. Ha akarod, folytathatom.

++XVII++

Másnap reggel autóba ültek, hogy felkeressék a világtól elvonul tudóst. A szép nyári reggelen élvezet volt végigsuhanni a dimbesdombos tájon. Még kilenc óra sem volt, mikor megérkeztek a Kisfaludi-sétányon lévő ház elé. Megálltak a rácsos kerítés előtt. A vendég sokáig gyönyörködött a felejthetetlen szép látványban. Előtte a végtelenig húzódó sima víztükör, melyet a déli oldalon dombsor, az északon erdőkkel borított alacsonyabb hegyek öveztek. Távolabb a Tihanyi-félsziget nyúlt be a tóba, mely innen szigetnek látszott. Legtávolabb a Badacsony halvány körvonala zárta le a tért.

Közvetlen előttük a szakadékos domboldal sűrűn benőve fákkal, bokrokkal.

A vízen a csónakok, vitorlások sokasága, cikázó motorcsónakok, két távozó hajó, a parti sávon úszóruhás embertömeg, a víz kipontozva emberfejekkel, gumimatracokkal, menőtöves gyereksereg hancúrozta a sekélyebb parti részen. A zsbongásuk még ide is felhallatszott.

Aztán megcsodálták a tudós tanyáját. A szép villasor és kertek közül is kitűnt a szépen kialakított fák, díszbokrok; középen egy kerek, oldalt mértani formájú kisebb virágágyak; mindenik tele magas törzsű bokorrózsákkal, szegfűsorokkal. A ház falából csak az ajtó és az ablakok látszottak ki, a falat jobbról égőpiros, balról halvány-rózsaszín futórózsa borította; most voltak teljes virágzásban, alig látszott ki közülük zöld levél.

A tündéri képet tetézte, hogy a nagy virágágy közepén egy olyan háromévesnek tűnő apró szőke lányka foglalatoskodott, fején rózsát akart a bóbítájában elhelyezni, azonban az nem akart neki sikerülni.

Amikor beléptek a kapun, csodálkozva fordult feléjük. Meginultak a vörös kavicsal felszórt úton a bejárat felé. A kis szőszke hirtelen elébük perdült, és széttárta előttük a karjait.

- Nem lehet bemenni.

- Miért nem lehet, te aranyos Bogárka?

- Hát legelőször azért, mert én azt nem engedem. Aztán sem, mert én nem bogárka, hanem Iripiri vagyok. Jelenleg ör. Nem engedem, hogy apucikámat megzavarjátok.

- Pedig éppen apucikádat keressük.

- Nem lehet. Ő dolgozik. Zavarni nem szabad.

- És, ha mi mégis bemegyünk?

Akkor a kislány csengő hangján felnevetett.

- Bemennétek, ha be tudnátok menni.

- Miért ne tudnánk?

- Mondtam, azért mert én nem engedem, mert én ör vagyok... Gergő a dadával Csajágra ment tojásért. Amíg haza nem érnek, én vigyázok, hogy senki se zavarhassa; ő dolgozik.

- Mit dolgozik, hogy ezt félbe nem hagyhatja?

- Azt én nem nagyon tudom, pedig sokszor meglesem. Az egyik szobája tele van mindenféle géppel. Az egyik morog, a másik szikrázik, egy üveglapon meg emberek, állatok mászkálnak.

A másik szobában mindenféle girbegurba csövek, üvegek. Egy üveggolyó alatt mindig ég a tűz, s az mégsem reped el. Mi is próbáltuk Gergővel, egy borosüveget tartottunk a gyertya fölé, de az szétdurrant, majd kiverte a szemünket. Nézzétek! Hogy megkarcolta a nyakamat.

A kislány nyakán valóban elég hosszú forradás látszott. - Érdekes, hogy az ő üvege nem reped szét. Aztán abba mindenféle port szokott szórni, kevergeti. Mikor olyan lesz, mint amit a tortára szoktak tenni, akkor beleönti a szikrázó gépbe, és bekapcsolja a morgót. Alul egy hurka nő ki, azt egy gurigával ellaposítja. Ebből loptam is egy kis darabkát. Itt van, ni!

Ez a tenyéryei nagyságú, átlátszó vékony lapot mutatott; első látásra üvegnek látszott. Kézbe vették, nézegették. A kislány meglepetve látta, hogy az egyik harapni próbál abból, ami ellen erélyesen tiltakozott. Aztán szurkálni kezdte. Később a bejárati beton lépcsőre érve, egy nagy kővel nagyot ütött rá. Iripiri féltette a kincsét, mikor minden kísérlete csődöt mondott, elkapta annak a kezét, és alaposan beleharapott.

- Ez az enyém. Nem engedem, hogy megedd.

A férfi felkapta a kipirult tiltakozó apróságot, és összecsókolta. Aztán beszélt hozzá, amiből ő semmit sem értett. Csak annyit érzett, hogy nem akarja őt bántani, hanem inkább szereti. A másik férfihez fordulva, kérdezte:

- Ugy-e, beteg ez a szegény bácsi?

- Miért volna beteg?

- Még csak beszélni sem tud, csak hadar. Csak azt érzem, hogy sokszor mondja, hogy Ilipili, de azt is rosszul. Mondd utánam: Iripiri!

Mikor a társa lefordította a kislány beszédét, óriási hahotában tört ki, és még jobban összecsókolta a kis fecsegőt. Aztán mondogatni kezdte sokszor egymás után:

- Ilipili... Ilipili... Ilipili...

- Most sem jó. Így mondd: Iripiri!

- Ilipili!

- No, majd én megtanítlak beszélni.

Míg a társát oktatta a kislány, a másik ki akarta nyitni az ajtót, de nem sikerült, mert az be volt zárva.

Mikor azt a kislány észrevette, nagyot nevetett.

- Ugy-e, mondtam nektek, hogy tudtok bemenni. Azt tudtam, hogy nagyokkal nem bírok, azért bezártam, s a kulcsot eldugtam. Addig oda sem adom, míg nem ebédelünk. Akkor ő is ebédel. Az igaz, hogy még akkor is nehéz kihúzni onnan.

- És mégis, hogy szokott sikerülni?

- Ha a nyanya, vagy Gergő hívja, oda se fülel. Engem nagyon szeret, így nem bánt. Odalopakodok, eloltom a tüzét, összekeverem a porait. Igaz, hogy akkor is ráncolja a homlokát, de aztán a magasba kap, összecsókol, s mehetünk ebédelni.

Az ajtó előtti zenebona behallatszott Misihez is; sietett oda, hogy mi történik, de ő sem tudta kinyitni. Mikor a kislány észrevette őt, azonnal kinyitotta az ajtót; a többi észre sem vette, hogy a kulcs honnan kerülhetett elő ilyen gyorsan.

Nagy szeretettel fogadta a vendégeit. Természetesen németül beszéltek, melyet Iripiri nem értett; csak bámult.

- Apuka! Te érted, hogy mit motyognak ezek?

- Igen, Kicsikém. Nem magyarok, németül beszélünk; ha nagy leszel, s jól tanulsz, te is érteni fogod.

- Én pedig azt hittem, hogy beteg szegény, azért nem tud beszélni. Olyan, mint itt az a koldus, akit a gyerekek mindig csúfolni szokták.

++XVIII++

Misi bekísérte vendégeit a szobába. Iripiri megbízta a további örökódéssel; tudta, hogy ő híven fogja a rábízott feladatot teljesíteni, nem zavarhatják meg a beszélgetésüket.

- Kicsikém, öröködj tovább! Vigyázz, nehogy valaki megzavarja a beszélgetésünket.

- Ne is zárjalak be?

- Nem szükséges. Elég, ha csak öröködsz, amíg Gergőék hazajönnek.

Iripiri így nagyon fegyvertelennek érezte magát, mivel az ajtót nem zárhatta be. Azért egy szőlőkarót keresett, és azzal a kaput megtámasztotta, hogy az utcáról senki be ne jöhessen, míg ő azt meg nem engedi. Aztán folytatta elfoglaltságát a nagy virágágy közepén.

Misi a szobába érve, újra szeretettel üdvözölte volt uráli bajtársát. Az asztalra palackot, apró pohárkákat helyezett, és nevetve mondta:

- Emlékszel? Te akkor vodkával és feketével fogadtál. Tekintve, hogy én magyar vagyok, magyar vodkával kínállak. Meglátod, ez is valami, amit én kotyvasztottam össze.

- Ez valóban kitűnő, sőt, inkább mesés. Eddig azt hittem, hogy a mi vodkákat nem lehet túlszárnyalni; de verseny esetén ez lenne a győztes. Hogy állítod ezt elő?

- Tudod, itt minden kertben sok sárgabarack terem, az eladni nem lehet. Összegyűjtöm cefrének; kifőzésre a vegyi konyhán kitűnő módon, vagyis törvénytelenül készül.

- A kis szökétől a kertben, ezt koboztam el, - mutatta Mihail.

- Jaj! Súlyos hibát követtél el. Ha, rájön, hogy elhoztad, örök harag lesz a vége. Ajánlom, hogy vidd vissza neki, és kérj tőle bocsánatot.

Mosolyogva sietett ki, és az ajtóból kiáltott neki:

- Ilipili!

A kislány hozzásietett és kijavította:

- Mondtam már neked, hogy nem Ilipili, hanem Iripiri vagyok.

A miniszter megmutatta az elkobozott tárgyat; kezébe adta, és aztán a pici kezét ajkához húzva, megcsókolta, miközben beszélt hozzá.

- Jól van. Azt ugyan nem értem, hogy mit motyogsz, de azért megbocsátok.

A másik két férfi az ajtóból mosolyogva nézte a jelenetet. Jól mulattak azon. Visszatértek a szobába, Misi ekkor egy ugyanolyan nagy tábla anyagot tett eléjük, és azt mondta:

- A Kicsikém azt tőlem lopta, fogalmam sincs róla, hogy jutott hozzá. Nagyon ravasz. De nézzétek, és mondjátok meg, hogy mi ez?

Mihail nevetett.

- Annyit én is értek a munkádhoz, hogy ezt tudjam. Ez az a műanyag, melyről a könyvedben írtál; amit sem mi, sem mások nem tudunk előállítani. Ez valóban bír mindazokkal a tulajdonságokkal, melyeket a könyvedben részleteztél.

Én erről a kertben meg is győződtem, de alaposan rá is fizettem: a testőröd megbüntetett a merészségemért.

- Nézzétek!

A kezén a csukló fölött jól látszott Iripiri apró fogacskáinak a helye? Még most is vérzett.

- Az biztos, hogy az őrszolgálatom kitűnő; megvéd, hogy ne zavarják a munkádat, hogy avatatlanok hozzá ne jussanak a dolgaidhoz.

Aztán még jó ideig a kicsikéről beszéltek; nevettek annak bátor magatartásán. Aztán másra fordították a beszédet.

- Tehát, minden úgy van, ahogy azt leírtad, és meg is valósítható. Nem hivatalosan jöttem hazátokba; a valóságban csak azért, hogy visszanozzam a te látogatásodat, hogy régi kedves bajtársamat láthassam. Nagyon megszerettelek ott az Urálban.

- Én is hasonlóan éreztem mindig.

- Örülök, hogy ezt a régi tervemet megvalósíthattam, meglátogathattalak. Egy ajánlatot teszek. Önerőből nem tudhatnátok megtenni, hogy ezt olyan nagy mennyiségben állítsátok elő, mint ahogy arra szükség volna.

Ez nem csak egy, de minden iparágat forradalmasít. Tisztességes ajánlatot teszek:

Mi otthon felépítjük a szükséges óriási ipartelepet, adunk minden szükséges nyersanyagot is, munkaerőről is gondoskodunk. Ti adjátok a tervet, és a gyártás munkamódszerét. A tiszta hasznon fele-fele alapon osztozkodunk. Ha elfogadhatónak tartjátok, mi itt a kollégámmal megírjuk, aláírjuk, parafáljuk az államközi egyezményt.

Nyilatkozatok!

- Én örömmel üdvözlöm ezt a gondolatot, magam részemről elfogadom.

- Kormányom nevében én is örömmel írom alá az egyezményt. Annyit én is értek hozzá, hogy ez az évi költségvetésünknek bevételi rovatát legalább húsz százalékkal emelni fogja.

- Én még csak egy szóbeli jegyzőkönyvet, megállapodást csatolnék hozzá.

- Mire gondolsz?

- Régen a közvetítőnek járt a közvetítési, az alkuszdíj. Jelen esetben azt kérem, hogy ebből az itókából nekem havonta küldtök néhány palackkal. Nem iszom többet vodkát.

Megtörtént a megegyezés. A vendégek búcsúzkodtak.

Megígérték, hogy egy-két nap múlva visszatérnek. Pár percet még időztek a kertben, ahol az örökdő Iripiritől kellett búcsút venni. Mihail alig tudott megválni az aranyos apróságtól.

- Mondd meg neki, Bajtársam, hogy én őt máskor is felkeresem, és sok ajándékot hozok neki.

A kislány komoly arccal hallgatta, és mikor Misi lefordította, megfontoltan jelentette ki:

- Jó. Nem bánom. Jöhetsz. De csak úgy engedlek be, ha addig megtanulod a nevemet kimondani. Aztán én itt tanítalak beszélni.

Megtörtént a tolmácsolás, utána jó ideig mulattak a feltételeken; a távozó vendég komoly arccal jelentette ki:

- Megegyeztünk. A kedvedért meg fogok tanulni magyarul.

++XIX++

Beszálltak az autójukba. Indulás után a kollégájához fordult, csak annyit mondott:

- Most ti is megismerhettétek. Láthatod, hogy még egy nábob ivadékából is lehet jó kommunista. Ha megbecsülitek, megfelelő helyre állítjátok, országotoknak nagy hasznára lesz.

Néhány hét múltán Misi egy kinevezési okmányt kapott kézhez. Nagyot nevetett. Láta, hogy ezt a barátjának köszönheti, de azt is, hogy még mindig gyanakodnak rá, és megbízhatatlannak tartják. Nem vezető, irányító helyre szólt a kinevezés, hanem csak a Videoton egyik részletének irányítását bízták rá. Így is elfogadta a megbízatást, mert az a részleg a rádiók, televíziók és a számítógépek előállításával foglalkozott. Ezen a téren más országokhoz viszonyítva nagy volt a lemaradás. Úgy gondolta, hogy általa már benyújtott találmányok, újítások bevezetésével behozható a lemaradás. Ha ennyit elér, lemond, és hazatér kísérletezni.

Mindjárt másnap, a munka kezdetén megjelent, jelentkezett a nagyvállalat igazgatójánál. Az közölte vele, hogy a minisztérium az ő megkérdezésük nélkül döntött, és nevezte ki; hogy mennyire fog megfelelni erre a helyre, azt rövidesen tapasztalhatják...

Levezette az üzembe, ahol akkor még csak úgy ímmel-ámmal folyt a munka, sőt, sok munkahelyen még senki sem volt.

Az irodába érve bemutatta az ott lévő titkárnőnek.

- Nellike! Itt az új főnöke. Mutassa meg neki a működési területét, s vezesse be a teendőibe! Én nem érek rá.

Aztán magukra hagyta őket. Misi egy tekintettel felmérte a helyzetet. Egy fiatal nő állt vele szemben, aki termetre, alakra, már tetszett neki, hogy az a jelenlegi divat szerint, még a mininél is minibb ruhában állt az íróasztal előtt. Misi megszólította:

- Arra kérem, hajtsuk végre az igazgató utasítását. Nézzük körül a jövőendő munkahelyemet!

Végigmentek a nagy szerelőcsarnokokon, ahol még mindig jelentékeny munkahely üres volt. Figyelte s munkájukat. Útmutató megjegyzéseket tett. Kivette kezükből a szerszámokat, és megmutatta, hogyan kell használni azokat, hogy lesz könnyebb és gyorsabb a munka.

- Ha így csinálja, legalább húsz százalékkal nehezebb lesz a borítékja.

- Ez így selejt. Két hónap telik bele, már a Gelkához kerül javításra. Ezt pedig így kell!

Miért nem dolgozik össze a szomszédokkal? Ha úgy tenne, sokkal több idővel gyorsabban haladna tovább a munkadarab.

Nem úgy kell kezelni a hegesztőt! Most lassú, s a munka idomtalan; így pedig szép, és így jó!

Ami elkészül, azt azonnal tovább kell adni; így halomra gyűl, és a mozgást is akadályozza!

- Miért engedi, hogy az előtte ülő lazsáljon. Ezzel maga is kárát vallja; maga is kevesebbet végezhet, és kevesebb fizetést kap.

- Maga itt a munkavezető? Csodálom. Nem látja, hogy azok ott a sarokban kaszinóznak?

- No, majd én intézkedem, hogy a mai naptól kezdve itt minden simán, futószalagszerűen menjen. Egy dolgozónak sem közömbös, hogy fizetéskor mennyi pénzt visz haza, mások hibája miatt maga is kevesebbet kap.

Ha jól megy a munka, több a prémium. Jelentékeny összeggel többszörös a haszon-részesedés is.

Így haladt végig az egész üzemrészen. Minden dolgozó mellett megállt, megjegyzéseket tett, utasításokat adott.

A dolgozók megállapították, hogy az új főnök ért, sőt, többet ért a munkájukhoz, mint a legöregebb, legjobban képzett szakmunkás.

Így tértek vissza az irodába.

- Megismerkedtünk a munkahelyünkkel, és a teendőkkel. Ideje, hogy ketten is jobban összeismerkedjünk. Eddig csak annyit tudok, hogy a neve Nellike.

- Kiegészítem: a teljes nevem Lantos Nelli. Egy év óta dolgozom itt. Magát igaz, hogy csak hírből ismerem, így nem szükséges részletesebben bemutatkoznia. Azt is tudom, hogy a békési parasztnábob fia. Csak azon csodálkozom, hogy mint osztályidegen, hogy kerülhetett ide?

- Látja, mégis ki kell egészítenem az igazgató által adott bemutatást. A múltban sem úgy, mint nábob éltem, hanem a saját munkámból. Amit itt jól, rosszul, többnyire hanyagul végeznek, és amint végzik, jórészt én kísérleteztem ki. Rövid időn belül meglátja az eredményt is. Most pedig maga is árulja el, hogy mihez ért?

- A titkárnők legfontosabb feladatához tökéletesen értek, remek feketekávé tudok főzni.

- Jó, elsőrendű fontosságú, mert azt én is nagyon szeretem.

- Hazudni is meglehetősen jól tudok, ha alkalmatlan látogatókat kell távol tartani.

- Ez is nélkülözhetetlen tudomány. A főnök ilyenkor értekezleten, megbeszélésen vesz részt... Hozzá kellett volna tennie, hogy itt nem tűri a kaszinózást.

- Ez itt, szinte megoldhatatlan feladat. Az itt szokásos.

- Leszoktatjuk őket erről. Én késni nem fogok, de a pontos megjele-
nést mindenkitől megkövetelem. Az alkalmatlankodó, azonnal eltávolítandó, és még inkább az, aki kaszinózással szokta tölteni a munkaidőt.

- Szinte megoldhatatlan. Az itt már megszokás.
- Más munkát nem adok, csak a posta átvételét, rendezését, indítást; mást mindent magam végzek. A maga kötelessége, hogy a külső irodában a gépírónok gyorsan, és helyesen másolják az ügydarabokat; maga csak aláírásra hozza hozzám.
- Bizony, ezek is kissé lazán mentek eddig.
- A mi kettőnk feladata, hogy minden lazaságot megszüntessünk. Munkaidőn belül nincs lazaság, kaszinózás, itt dolgozni kell. Hozzá teszem, hogy itt a maga irodája is komoly munkahely.
- Ezt hogy érti?
- Jól tudom, hogy ma ez a divat, kérem kell, hogy ide más öltözetben jöjjön!
- Hiszen a mini tetszik a férfiaknak...
- Téved. Csak a férfiak kisebb százalékának. Én nem tagadom, hogy ebben a tekintetben kissé maradi vagyok. Valahányszor illet látok, mindig a nagyapám szavai jutnak eszembe: „Fiam. Az én diákkoromban művészet volt meglátni egy csinos bokát. Ha meg magasabbra akart látni a fiatal, az nagyon sokba került; ha a látókört teljesen ki akarta szélesíteni, az szinte megfizethetetlen volt: szép szó, virág, ékszer, lakás, nyaraló kellett a minőség szerint. Természetes, hogy kíváncsiak voltunk, és megadtuk, amit megtehattünk. Ma sürgősen, olcsón, jórészt ingyen kínálják ezt.”
- De hát akkor hogy öltözködjünk?
- Ne higgye, hogy én a hosszú szoknyára gondolok, az talán még rondább. Kétségtelen, hogy van olyan, amit mutatnak, ami szép, esetleg egy szobrász is szívesen megmintázhatná. De nagyobb százalék jobb, ha elrejti, takarja, mert sok az „Ó-láb”, az „X-láb”, vagy gyakori az olyan is, aki elefántkórban szenved; az ilyen inkább elveszi az ember étvágyát, megöli a kíváncsiságot. Egy jobb, célszerűbb divat kezdődött: a nadrág. Hozzáteszem azt is, hogy nagyon ravasz viselet; takar ugyan, de így még többet mutat, mintha levetik azt; kiemeli a megfelelő domborulatokat, és valóban kíváncsivá teszi az ember, hogy megtudja azt, hogy honnan nő ki a láb.
- Jó, nekem is van nadrágom. Már holnap abban jövök.

- Köszönöm, hogy megértett. Azért gondoltam erre, mert meg kell őrizni a hivatali komolyságot. Hogy munka után hogyan öltözik valaki, ahhoz igazán senki másnak nincs köze. Még engedje meg, hogy annyit hozzátegyek az előbb mondottakhoz, hogy amihez nehezebben csak harcolva juthat hozzá az ember, azt sokkal értékesebbnek tartja, jobban megbecsüli. Azt se higgye, hogy én ellene vagyok az úgynevezett női egyenjogúságnak.

Mert, ha a nő okos, ez a jog fegyver a kezében, azzal sokat, mindent elérhet, amit csak akar. Ha pedig oktanul, könnyelműen él azzal, később rendszerint keservesen megbánja.

- De maga? Hogy is mondjam? Már...

- Ne folytassa! Értem. Biz' én még fiatal vagyok. Igaz, hogy özvegy, és van egy ötéves fiam is. De én is érzem azt, amit más fiatal érez, és amit a természet parancsol. Az igaz, hogy nagy értéket vesztettem a háború alatt, de, hogy mit hoz a jövő, azt nem tudhatom... Nem tagadhatom, hogy fiatal vagyok, talán fiatalabb, mint a mai ifjúság; és a fiamnak is anyára van szüksége, mert én nem érek rá, hogy törődjek vele. Tekintve, hogy itt a kaszinózás tilos, bemegyek, és végzem a munkámat. Gondolom, hogy megértettük egymást?

Az irodájába lépve hozzáfogott annak a tanulmányozásához. Mindent aprólékosan megfigyelt az asztalán, s a szekrényekben. Közel az ajtóhoz, a falon, egy nagy olajfestmény volt, ami igazán nem illett egy komoly irodába. Megállt előtte, csodálkozva vette észre, hogy a párnázott ajtó ellenére mindent hall, ami a külső irodában történik. Elmozdította a képet; megállapította, hogy ott egy hangerősítő készülék van beszerelve, amivel úgy hallott mindent, mintha ott lett volna. Ravasz férfi lehetett, aki ezt így készítette; gyanútlanul mindent kihallgathatott.

Mosolyogva vette tudomásul. Mindjárt ki is próbálta: hallgató volt. Megállapította, hogy a látogató férfi, azt is, hogy bizalmas viszonyban van a titkárnővel.

Természetesen róla folyt a beszélgetés. Nellikét faggatta, hogy milyen az új főnök, ő meg részletesen beszámolt a történekről. A férfi minden mondatát kigúnyolta. Már félóránál is tovább tartott a beszélgetés, mikor a férfi megjegyezte:

- Vigyázz! Még beleszeretsz.

- Bizony, még az is megtörténhet, mert az egy igazi férfi.

Misi kíváncsi volt, hogy ki a látogató, azért hirtelen kilépett az ajtón. Ott egy hosszú hajú körszakállas fiatal férfit látott, aki a jobb-jával átkarolva Nellikét, beszélgetett vele. Mikor meglátta őt, gúnyosan meghajolva előtte, mondta:

- Öregem, engedd meg, hogy helyettesed bemutassa magát!

Albisi Gerzson a nevem, a te hátramozdítód, hivatalosan helyettes igazgatója ennek a részlegnek. Bemutatkozás céljából siettem ide.

- Helyes. Az én nevem Ürmösy Mihály, én vagyok a főnököd. Mindenesetre, korábban megjelenhetnél volna itt.

- Hogy érted azt, hogy korábban? Előbb végig kellett néznem a részleget.

- Itt harmincöt percig tartottad fel a titkárnőmet a munkában.

- Nem engedett be hozzád. - Nem lehettem udvariatlan, ha ő beszélni akart.

- Csodálom, hogy a műhelyekben, csarnokokban nem találkozunk, mert több mint egy órát időztünk mi ott.

- Tudod. A fővárosból jött ide egy híres együttes; azt meg kellett hallgatni, és táncolni egy keveset, így későn feküdtem le. Ilyen nálunk gyakran megesik.

- Gondolom, úgy érted, hogy eddig, mert ezután nem fog az ritkán sem megesni. Nem vagyok ellene, hogy a beosztottjaim szórakozzanak, de csak munka után. A következő napon is helyt kell álljanak.

Megállapítottam azt is, hogy a munkások több mint fele, késve érkezett a munkába; lehet, hogy veled együtt a táncdalénekeseket hallgatták. Közlöm veled, hogy én munkakezdésnél mindig pontosan megjelenek, de azt mindenkitől megkövetelem. A mostanihoz hasonló kaszinózást pedig nem tűröm. Köszönöm, hogy ide fáradtál, most menj, és végezd a munkádat!

Elkullogott. Nellike csodálkozva hallgatta végig a lefolyt beszélgetést. Főnöke feléje fordult.

- Kedves Nellike! Most először főzzön egy forró feketét! Azt is ellenőrzöm, hogy tudja azt elkészíteni. A másik kettőben nagyon rosszul sikerült a bemutatkozása: Túrta a kaszinózást, és nem kergette el az alkalmatlankodót.

Még azt se szabad túrnie, hogy ha én akarok kaszinózni, pedig, hogy a maguk szavait idézzem, az a „trotyakos, az a „fakír” nincs fából, még az is értékelni tud egy ilyen csinos lánykát, mint maga, és néha talán udvarolni is akar. Lehet, hogy meg is teszi, de csak munka után. Egy kissé csodálkozom is, hogy egy ilyen csinos nő, mint maga, hogy tud egy ilyen pojácával szóba állni.

++XX++

Nellikének bőven volt gondolkoznivalója, mikor a főnöke egyedül hagyta. Honnan tudhatta, hogy az a másik mennyi ideig volt nála? Honnan tudta azt is, hogy miről beszéltek? Párnázott az ajtó. A hangerősítőről ő sem tudott. Az most is csak véletlenül kezdett működni, valami kimozdította a képet a függőleges helyzetéből, ez volt a kapcsolat módja; ezért kezdett működni.

Aztán magában összehasonlította a két férfit; meg kellett állapítani, hogy a férfinevet igazán csak az új főnöke érdemli meg; a másik hozzá viszonyítva valóban csak pojáca. Ő eddig azzal volt jó viszonyban, leginkább azért, hogy biztosítsa a jó beosztását. Az új főnök rendkívül tetszett neki; arányos testű férfi, akiből csak úgy sugárzik az erő. Ha özvegy is, ha van is egy kisfia, mégis sokszorosát éri a másinak. Furcsák voltak az öltözködésre tett megjegyzései, de látta, hogy még abban is teljesen igaza van. Csakugyan sokkal többet ér, amit nehezebben tudunk megszerezni, ami csak áldozatok árán kapható meg, azt jobban megbecsülik az emberek. Valóban kíváncsibb az ember valaminek a folytatására, ha arra várnia kell.

Arra az elhatározásra jutott, hogy ugyan a másikkal egyelőre nem szakít, de ezt mindenáron meg fogja szerezni magának. Az neki teljesen közömbös, hogy szeretőnek-e, vagy feleségül megy-e hozzá. Már addig is sok férfivel volt dolga, de annyit még egy sem ígért. Azt is tudta, hogy ez anyagi szempontból is sokkal többet jelent, mert az eddigiek mindig csak ígérték, hogy kicsit vesznek neki, de ez meg is tudja tenni.

Arra mindig vágyott, még a vezetői vizsgát is letette, de óhaja mindeddig nem teljesedett. A többi talán be sem tudná váltani ígéretét, ha akarná sem, de biztos, hogy ez igen!

Azt is látta már, hogy itt napokon belül nagy változások lesznek. A mai fellépése bizonyosság erre. Az is biztos, hogy a munkája sikeres lesz. Minden nőben van bizonyos színészi tehetség, azt pedig kamatoztatni kell. Majd olyan ártatlankát játszik előtte. Azt ugyan tudta, hogy a múltját nem törülheti el, mert, az ő hallgat is, a jóakarói bizonyára tudtára adnák. Neki azt kell mutatni, hogy megokosodott, megundorodott eddigi életmódjától. Ez talán sikerhez vezetheti.

A munka valóban már az első héttől kezdve jól, olajozottan folyt. A mulasztások teljesen megszűntek, késés is csak a legritkább esetben fordult elő. Csodálatos gyorsasággal tudta meggyőzni a dolgozókat arról, hogy a jobb munka nekik a legelőnyösebb anyagilag is. Azt minden dolgozó látta, hogy ebben a munkakörben valóban mindenhez jobban ért, mint ők. Rövid idő múlva, már nem csak a hazai szükségleteket tudták kielégíteni, hanem gyártmányaikból már exportra is jutott; a külföld szívesen átvette a jobb készülékeket. A dolgozók borítékába valóban jelentékenyen több jutott, mint eddig. Előrelátható volt, hogy a haszonézszesedés többszöröse lesz az elmúlt évinek.

A beosztottjai is hamarosan megszerették, sőt a vezetőség, mely kezdetben gyanakvással figyelte a munkáját, már fontosabb döntéseknél kikérte a véleményét.

Nellike következetesen hozzákezdett a terve megvalósításához. Úgy viselkedett, hogy a főnöke semmi hibát se találjon a magatartásában. Egyenesen elleste főnöke gondolatait. Misi már úgy érezte, hogy egyenesen hiányozna, ha nem volna. Mint első nap említette, mindig gyakrabban udvarolgatott. Előfordult, hogy munka után hosszasan sétálgattak együtt, sőt, - bár ő nem táncolt - még táncos helyre is elkísérte esténként. Nellike úgy tett, hogy azt hogy nem táncol, ő tökéletesen megérti, hiszen még nem olyan távoli az idő, mikor azt, akit szeretett, elveszítette.

A daliás főnök nem csak Nellikének tetszett, de sok más fiatal nőnek is. Mikor észrevették, hogy ketten együtt járnak, együtt mutatkoznak nyilvános helyeken is, megindult az aknamunka, az ilyenkor szokásos névtelen levelek áradata. Ezek aztán teljesen feltárták Nellike múltját, sőt, még tetézték is. Misi tisztában volt azzal, hogy ma a fiatalok múltja nem makulátlan, nem nélkülözi a foltokat.

A helytelenül értelmezett nemi egyenlőség, az úgynevezett egyenlő jogok miatt elértük, hogy igazán ritkaságszámba megy, ha valaki ártatlanul állhat az anyakönyvvezető elé. Misi megunt az ilyen levelek olvasását, összegyűjtötte felbontatlanul; mikor már sok volt, letette Nellike elé. Nézd! A jóakaróid küldözik ezeket nekem. Én nem vagyok kíváncsi arra, hogy mi van azokban. Maga talán az írásukról felismeri, hogy kik küldözik, ugyanis mind névtelen.

- Hát, pedig...

- Hagyja! Jól ismerem a mai ifjúság felfogását. Azt hirdetik, hogy ez a szerelem... Szegények! Olcsó szórakozásokért tönkre eszik az egész jövőt. Amit ezek tesznek, annak semmi köze a szerelemhez... Hiába, most ez a divat. Pár év múlva aztán változik a divat, és vele változnak ők is. Arra is rájönnek, hogy szamarak voltak, és oktanul cselekedtek. Ezt tehát, azaz a múltat, még meg lehet bocsátani. Én például, ha valaki nekem megtetszene, csak azt nézném, hogy mióta velem megismerkedett, hogy viselkedett. Attól kezdve legyen hozzám hű, mert én másokkal osztozkodni nem tudnék. Hogy ha én nem élek az úgynevezett jogommal, a társam sem élhet azzal.

- És a kedves főnököm gondol arra, hogy másodszor is megházasodik?

- Nem nagyon. De természetes, ha arra is gondolok. Fiatal vagyok, és ráadásul van egy kisfiam, akinek anyára volna szüksége. Én még csak foglalkozni sem nagyon tudok vele; kell valaki, aki őt nevelje. Aztán még lehetne több is, mert rendkívül szeretem az olyan aranyos apróságokat. A vallásalapítók mind örökéletről beszéltek; okosok voltak; évszázadokkal megelőzték a korukat, de ők már akkor értékelték, hogy tovább élünk gyermekeinkben, unokáinkban, dédunokáinkban, mind, az idők végtelenségéig: ez az úgynevezett örökélet... Azok már akkor tudták ezt, de nem hirdethették így. A gyerekek, a primitív népeknek mese kell, azért rajzoltak elébe egy a magasban lebegő mennyországot, telve angyalokkal. Valóban angyalkák ezek az apróságok, kicsi gyermekek. Az bizonyos, hogy tovább élünk utódainkban. Akinek nincs utódja, az megsemmisül, eltűnik. Mi történt volna, ha az én, vagy a maga édesapja családtervezéssel foglalkozott volna. Az biztos, hogy most nem udvarolhatnék itt magával.

- De azok poklot is emlegettek.
- Helyesen az valóban van ma is. Nem ugyan mélyen a föld alatt, hanem itt, közöttünk.

- Nem értem.

- Pedig egyszerű. Bizonyára látta múlt heti lapokban közzétett hivatalos statisztikát? Azt állítja, hogy a férfiak harmincnyolc százaléka, a nők harminchat százaléka társtalan, egyedül él.

Miért? Mert éltek a jogaikkal. A férfiak olcsón hozzájuthattak, amire vágytak. Miért házasodtak volna meg? A nők élni, szórakozni akartak; olcsón árusították ki értékeiket. Később talán akartak gyereket, de akkor már nem lehetett. Megráncosodott az arca, a régi áru nem kelendő cikk, csak olcsón árusíthatják ki magukat. A vége természetesen az, hogy élete második szakaszát, talán a leghosszabbat, egyedül kell leélni. Fiatal korában nyűg, teher volt a gyerek, most jó volna, ha volna. Mi az, ha nem pokol?

A társtalanság, az elhagyottság. Ez égetőbb szenvedés okozhat, mint az a tűz, melyet Lucifer élesztget a vallásalapítók szerint. Ördögök mindazok, akik ezt bebeszélték, saját érdekükben divatba hozták. De mint minden divat, ez is tovatűnik. A felsőbbség már látja ezt; szűkebb gyeplőre vette az AB-t, támogatja, kik életet adnak, akik biztosítják, hogy a jövőben is rendelkezésre álljanak a munkáskezek.

- Érdekes gondolatok.

- Még ki is egészíthetem. A fiatalok valóban nyűgne, tehernek tartják a gyereket, hogy azok akadályozzák, hogy éljen, szórakozzon. Szórakozzanak, szerelemnek nevezi azt, hogy esetenként eleget tesz a természet diktálta ösztöneinek; vagyis önmagát az állatokhoz alacsonyítja le, pedig még az is tisztességesebb, mint ő, mert az évenként csak egyszer-kétszer, ösztöne parancsára, és nem szórakozásból, de fajtája fenntartása céljából teszi. Valóban él, szórakozik, de meddig? Csak nagyon rövid ideig, mert közben felnő egy újabb miniszoknyás nemzedék, az ő értéke nullára csökken; marad csak az elhagyottság, s az unalom. Elképzelem: ez valóban a pokol. Minden árunál mindig legfontosabb a minőség. A minőség pedig állandóan romlik. Érthető, ha a felnövekvő ifjúság győz, mert bizonyos, hogy ezután is a csirkehús lesz a kívánatosabb.

Helyes tehát, ha azoknak nem jut semmi az örökéletből; nincs gyerek, nincs unoka, melyet követ a pokol tornáca, az elhagyottság, végén a megsemmisülés.

Az a legfontosabb, hogy az újságíró sajnálkozik, támogatásukat sürgeti, pedig ezek nem érdemlik meg, mert önhibájukból társalannak. Ha így tart, számuk rövidesen eléri az ötven százalékot is; hát a másik fele fizesse meg azt, hogy ők fiatal korukban szórakoztak?

Biztos, hogy van vagy tíz százalék, akik megérdemlik, hogy a társadalom gondoljon rájuk; lehetőleg mindennel ellássa őket, de csak azokat, akik nem önhibájukból lettek elhagyottak.

Hasonló beszélgetések elég gyakran előfordultak közöttük. Nellike, - habár a vére mást diktált - áhítattal hallgatta azokat. Főnöke kedve szerint viselte magát, már úgy érezte, hogy beleszeretett abba. Talán már Misi fejében is megfordult az a gondolat, hogy feleségül veszi a titkárnőjét, mert fián, Gergőn kívül Iripiri is rászorul arra, hogy anya nevelje, gondozza őket. Akit elveszített, azt feledni ugyan nem tudja, szerelmet nem, de ő szeretetet, megbecsülést, kényelmes, gondtalan életet biztosíthat társának.

++XXI++

Nellike is érezte, hogy a döntés közeledik, tehát azt neki minden eszközzel ki kell harcolnia. Eddig is mindent megtett, hogy ezt elérje, és mindez ideig sikert nem ért el. Az üzemhez közel volt a főnökének egy szép, kényelmes lakása, egy újonnan épült skatulyaház negyedik emeletén. Neki is ott volt a szoba-konyhás tanyája; így majdnem mindig sokáig elbeszélgettek ott, de még azt sem sikerült elérnie, hogy alaposabban összecsókolja, legfeljebb egy melegebb kézcsókiig jutottak el. Az igaz, hogy az forróbb volt a szokásosnál, de ez őt nem elégítette ki.

Aztán egy langyos nyári este, mikor gondolta, hogy már elaludt, - mivel tudta, hogy az ajtaját sohasem zárja be, - besurrant hozzá. Levetkezett, és óvatosan bebújt hozzá a paplan alá. Misi észre sem vette, csak valamit álmodhatott, mer karjával magához vont, és nyugodtan aludt tovább.

Moccanni sem mert, nehogy felébressze, ébren virrasztott hajnalig, míg a társa felébredt, csak akkor vette észre a karjaiban lévő nőt. Győzött a természet; nem csoda, tökéletes test simult hozzá odaadóan... Csak sokára szólalt meg.

- Ezt nem lett volna szabad, én parasztszármazású vagyok; nálunk az a szokás, hogy akit magunkévá tettünk, azt meg is tartjuk, amit tettünk, örökre tettük. Ez tehát halálunkig szól. Mindketten kivesszük a szabadságunkat, és megtartjuk az esküvőt. Az időt a Mátrában töltjük el, az én régi tanyánkon.

Az állami Erdőgazdaság igazgatója barátom, az készségesen átengedi a régi tanyámat. Meg fogod látni, hogy az a hónap, amit ketten ott tölthetünk, neked örökre emlékezetes marad.

Úgy is történt, valóban emlékezetes napokat tölthetek el ott.

Nellike is itt jött rá először, hogy a szerelem és a szeretet két különböző fogalom; kezdte észrevenni, hogy mi a kettő közötti különbség. Rendkívül tetszett neki ott a hely, a környék, és minden, de leginkább a tökéletes társ. Mindjárt az odaérkezésük után történt, hogy Nellike valamit lázasan kezdett keresgélni; Misi mosolyogva intette le.

- Ne fáradj! Nem találod meg. Azt a csomag fogamzástáglót én már elégettem. Emlékszel? Már az első napon említettem neked, hogy én gyereket akarok, mégpedig leginkább egy kislányt.

- Még egy pár évig várhattunk volna, az csak...

- Ne folytasd! Jól ismerem a szólás-mondást: élni, szórakozni akarok. Én tudom, hogy az a kislány téged is szórakoztatni fog. Különben is, én mindent megadok neked, amit csak kívánsz. Bizonyosság az autó, amit már megvásároltam, holnap már elhozzák. Tudtam, hogy az a leghőbb vágyad. Sajnos, csak egyedül kocsikázhatsz abban, mert én bele nem ülök; én utálom az autót.

Az asszonyka a nyakába ugrott, és hosszasan csókolgatta.

- Ha valami még kell, ha valamire vágysz, csak szólj nekem! Meg fogod kapni, ha tehetem. Csak az a kérésem, hogy te is úgy viselkedj, mint én fogod viselkedni veled szemben.

Csodálatos napok következtek ezek után, illet Nellike eddig el sem tudott képzelni. Nagyon boldog volt. Talán nem is lett volna semmi baj, ha a sors bele nem avatkozik.

A Szovjetunióban felépült az óriási ipartelep, mégpedig mesés gyorsasággal. Annak üzembehelyezéséhez, a gyártás beindításához nélkülözhetetlen volt az ő jelenléte. Vigasztalta az asszonykát, hogy ahogy lehet, sietni fog haza.

- Nézd, Kicsikém! Még én sem ismerem a te rokonaidat, te sem az én gyerekeimet; a nászutunk után gondoltam, hogy felkeressük őket. Addig te az autódon leszaladsz Fehérvárra, és ott vársz rám. Mert jövök, mihelyt tehetem.

Remélem, hogy a nyarat már együtt tölthetjük a Balaton mellett.

Nellike keservesen sírt, látszott, hogy a sírása őszinte.

Itt valóban boldog volt. Misi már másnap útnak indult, mégpedig vonaton, - bár különrepülőgépet küldöttek érte. Hú maradt eddigi elhatározásához, nem ült sem autóba, sem repülőgéphez.

++XXII++

Ott bizony volt munkája bőven! Igaz, hogy minden rendelkezésre állt, amire szüksége volt: anyag, és ember. Roham-munkával szereltette a gépeket, és mihelyt lehetett, megkezdte a próba-üzemeleléseket. Július közepén már folyamatosan termelt az üzem. A barátjának a testvére lett annak az igazgatója, és annak a felesége, a kis Natasa, mindent megtettek azért, hogy ő jól érezze magát. Észre se vette, hogy milyen gyorsan múlnak a napok... végre, szabadulhatott, meg megígértették vele, hogy őszre újra visszajön hozzájuk.

Vonatra ült, hazautazott. Fehérváron nem találta otthon a feleségét. Értető, mert nem jelezte az érkezését. Így arra gondolt, leszalad és Akarattyán megnézi a gyerekeket. Képzeltető a két gyermek öröme, mikor megpillantották. Szokás szerint a kertben játszadoztak, így már messziről észrevették. Bizony, ebédig le se rázhatta őket magáról, mindig a nyakában lógtak.

- Iripiri! Hogy van nagyanyó? - kérdezte tőle.

- Mérges.

- Miért mérges?

- Mert itthon van a lánya. Most is azzal a körszakállal jött. Már le is mentek a vízre.

- De hiszen az ő lánya a te anyád!

- Az én anyukám nem ő, hanem az erdei tündér. Nekem nem kell anyának a nagymama lánya! Most is azt mondták, hogy csak „nyűg” volnék, ha levinnék a vízre... Én Iripiri vagyok, nem akarok nyűg lenni. - Aztán megebedeltek.

Misi éppen feketézett már, akkor Iripiri az ablakhoz húzta őt.

- Most jönnek a strandról. Most te is megláthatod.

Misi majdnem elkáromkodta magát, mikor meglátta azokat; Nellike volt, az ő felesége, az igazgató-helyettesével.

Egymáshoz simulva közeledtek a kapu felé.

Emberfeletti erővel igyekezett legyűrni a haragját. Azonnal döntött: itt nem mutatkozik, hanem visszatér Fehérvárra. Itt egy írást hagy az asztalon, a feleségének címezve, hogy most érkezett haza, de azonnal utaznia kell fővárosba, mert be kell számolnia mindenről, és így csak három nap múlva érhet haza.

Nem utazott el, hanem szobát bérelt a szállodában. Aztán az figyelte, hogy mikor érkeznek haza Akarattyáról. Estefelé, de akkor már a férfi nem volt vele.

Azt, hogy távolléte alatt rendszeresen feljárt a feleségéhez, már megállapította, mert otthonában három, teljesen megtelt hamutartót is talált cigarettavéggel. A felesége nem cigarettázott, így ezt csak valaki más hagyhatta ott.

Korán reggel helyet foglalt az épülettel szemben lévő bisztróban, ahonnan jól szemmel tarthatta a bejáratot. Nyolc óra után feltűnt, akire várt, bement az épületbe. Valószínűleg a felesége olvasta már az ő otthagyt levelét, értesítenie kellett barátját, hogy megbeszéljék a követendő magatartásukat. Aztán ő is hazament; nem a liften, gyalog sétált fel a negyedik emeletre. Ott az előtérben egy széken foglalt helyet. Várakozott. Jó óra múlva aztán nyílt az ajtó. A helyettese lépett ki, és a felesége hálóingben. Őt nem vették észre, így nyugodtan, hangosan beszéltek. Megállapították a délutáni találkozó idejét, és azt, hogy este hová mennek mulatni, táncolni. Búcsúzásul összecsókolóztak. Ő csak akkor lépett hozzájuk.

- Menjünk vissza a lakásba!

Az erőteljes hang visszahozta őket a valóságba. A férfi mentegőzni próbált; hebegve mondta: De kérek! Csak érdeklődni szaladtam fel egy pillanatra a feleségedhez, hogy nincs-e valamire szüksége?

- Gondolom, hogy valamire volt szüksége, ha éppen téged hívott. De mozgás, befelé! Ez a hely nem alkalmas ilyen beszélgetésre.

- Nekem mennem kell. Eddig már megkezdődött a munka.

- Felesleges fáradoznod. Nem hiszem, hogy te ott még egyszer megjelenhetnél... Én azonban csak egyszer szoktam kérni; ha jössz, visszateszlek! Aztán összefogva nyakánál a kabátját, a magasba emelte, és belódította a szobába.

Az asszony riadtan húzódott a sarokba. Ő tovább beszélt.

- Nem szükséges, hogy az egész város tudjon arról, hogy itt miről beszélünk. Üljetek az asztal túlsó felén egymás mellé! Azért ott, mert tárgyalni akarok, nem pedig gyilkolni, pedig volna arra kedvem. Jobb, ha nem érhetlek el, így nem kell bepiszkolni veled a kezem.

- Misi! Hidd el nekem! - próbált mentegetőzni az asszony.

- Hiszem, mindent el szoktam hinni, ami igaz, de azt még jobban, amit a saját szememmel látok.

- Hidd el, hogy a feleséged hívott reggel telefonon.

- Hiszem. Sőt, bizonyos, hogy hívott, mivel olvasta a leveletem. Félnie sem kellett, gondolva, hogy csak három nap múlva érkezem haza; ezért meg kellett tárgyalnia a délutáni és az esti programot. Sőt, még azt is, hogy viselkedjete, ha az a „balek” haza érkezik.

- Csak most az egyszer jött ide, - kezdte újra az asszony.

- Hogy hányszor, arra jó bizonyosság ez a három hamutartó, vagy talán rászolgáltál, hogy te is az általa szokott bolgár cigarettákat szívjad? Ez inkább arra vall, hogy azóta mindig. Rendet, hogy kiürítsd a hamutartókat, - nem tudtalak rászoktatni. Aztán minden betetőzött az előbb látott igazán érzékeny búcsú; hiszen csak sokára, délután és este láthattátok volna egymást újra. Aztán mindent betetőzött Akarattya. Hogy milyen felületes vagy, arra a legjobb bizonyíték, hogy még csak nem is sejtetted, hogy ki az anyád szomszédja. Összefoglalva mindezt, itt védekezésnek helye nincs. Én most békésen megmagyarázom, hogy most mi következik. Először azt, hogy mi volna a helyes. Az, hogy lebunkózzalak mindkettőtöket, mint a veszett kutyát szokás.

Aztán hirtelen felkapta a rettegő férfit, és mielőtt az még csak védekezésre is gondolhatott volna, kilógatta a nyitott ablakon.

- Ha elengedlek, palacsinta lenne belőled odalent.

Azonban segítségért ordított.

- Hallgass, nyomorult! Ide akarod csődíteni az egész várost? Mondtam, hogy nem akarok miattatok börtönbe jutni, nem kell attól félned, hogy meggyilkollak.

Aztán a feleségéhez fordult.

- Add ide az ollót. Egyszer most borbély leszek. Mindig utáltam az ilyen gondozatlan bozontot.

- Ne mozogj, mert véletlenül a füledet is levágom.

Aztán belemarkolt a lelógó hajba, és fél oldalról majdnem teljesen lekopasztotta. Hasonló módon bánt el a körszakállal is.

- Látod? A fél oldaladat kialakítottam, így profilban egész tűrhető képed lett. De most aztán, mars! Nehogy mi ebben az életben még egyszer találkozunk!

Kidobta az ajtón, aztán többé nem törődött vele. Mikor visszafordult, a felesége elébe borult, beszélni próbált, de nem engedte.

- Hagyd! Felesleges. Úgy is csak színészkedés lenne. Ahhoz valóban értesz, ha még engem is megtéveszthetél. Elhittem azt, hogy megváltoztál. Látod, már azt is megértem, hogy miért utál a te kislányod.

- Te tudod, hogy nekem kislányom van?

- Sajnos, azt csak tegnap tudtam meg. Azt is, hogy az a kis hároméves jobb emberismerő, mint én vagyok. Láthatod, hogy semmit nem lehet eltitkolni... Azt nem is adom vissza neked, mert azt szeretem, valóságban ő már hónapok óta az én aranyos kislányom.

- Mit akarsz velem tenni? Az én hajamat is levágod?

- Nem. Így szerettelek meg, így akarok rád emlékezni, így voltunk boldogok teljes három héten át. A te hibád, hogy ez nem tarthatott így a síríg... Én valóban boldognak hittem magam, de most már vége.

- El fogsz válni?

- Mondtam, hogy paraszt vagyok, a paraszt nem válik; akit választott, az mellette mindvégig kitart. Csak éppen nem tudnék már veled többé együtt élni. A munkakönyvedet „hozzájárulással” már ki is állítottam; itt van, máshol elhelyezkedhetsz. Mindent vihetsz, amit adtam neked, így az autót is; ez a fizetség az eddigi szolgálataidért, mert én soha adós nem szoktam lenni.

Ha gondolkozol, leszűröd a tanulságot, becsületesen élhetsz tovább. Azt remélni merem, mivel a nevem továbbra is viselned kell, hogy azt nem piszkolod be többé. Azt csak a bírósági ítélet törölhetné ki a személyi igazolványodból.

- És, ha én kérem, hogy szétválasszanak?

- Nem tehetnék az ellen semmit.

De, ha a szennyesed ki akarod teregetni a bíróság előtt, ám tegyed, de akkor én bizonyítok. - Ugyanis tettenérésről van itt szó. Most pedig elmegyek, hogy összecsomagolhass. Sajnálom, hogy még meg sem csókolhatlak búcsúzóul, de tanúja voltam, mikor bepiszkoltad a szádat. Én igazán sajnálom, hogy így történt; nagyon, de nagyon hasonlítottál arra az angyalra, aki a háború alatt itt hagyott. Azt hittem, hogy melletted feledni tudom őt. Te vagy az oka, hogy nem így történt. Egy bizonyos, hogy a kislányodnak igazi apja leszek, a jövőjéről gondoskodom. Arra ügyelek, hogy őt is meg ne fertőzhessék azok az eszmék, melyek téged is rossz útra sodortak. - Isten veled!

++XXIII++

A kirúgott férfi legelőször természetesen a borbélyhoz sietett, és meg is borotválkozott, miután kopaszra nyíratta magát. Amikor a nagyvállalat igazgatójához belépett, hogy a munkakönyvét kikérje, senki nem ismert rá. Csodálkozva érdeklődtek, hogy miért tette ezt.

Kevéssel később Misi jelent meg ott, hogy ő is kikérje a munkakönyvét. Neki volt indoka, az, hogy a Szovjetunióba kell visszatérni, hogy ott irányítsa a közös vállalkozást.

Aztán a felesége jött, hogy ő is bejelentse a távozását. Természetesen kereték az összefüggést a három egyidejű távozás között. Senki sem tudhatott biztosat, de a valódi okot mégis kitalálták.

Misi valóban azt tervezte, hogy visszamegy a Szovjetunióba, de a sors másképp határozott. Mikor Akarattyára ment, megtudta, hogy Iripiri a kislánya eltűnt. Sietett át a nagyanyjához, aki vigasztalhatatlanul zokogott. Tőle tudta meg, hogy a lánya, az ő volt felesége, megjelent az autójával, a kopaszra nyírt fickó kíséretében, és tiltakozása ellenére elhurcolták a kicsikét.

Az valóban hurcolás, sőt csata volt, mert még Gergő is beleavatkozott egy szőlőkaróval, olyan sikeresen, hogy a kopasznak fel kellett kötni az alkarját, valószínű, hogy eltörött. A kislány megkarmolt, harapott, de győzött a túlerő.

A nagyanya közölte, hogy végrendelkezni akar, mert érzi, hogy ezt nem éli túl; neki az unokája nélkül már nem élet az élete.

Házát, mindenét Iripirire hagyja, és őt kéri fel, hogy legyen a gyámja, hogyha rátalálhat. Ezt is vegyék be a végrendeletbe! Megszerkesztették az előírásoknak megfelelően, és egy eredeti példányt letétbe helyeztek a közjegyzőnél.

Aztán kutatáshoz fogott, hogy a kedvencét fellelje, és visszaszeresse. Még a rendőrséget is igénybe vette, magánnyomozót is fogadott; sikert azonban nem ért el. Nyomtalanul tűnt el kis unokája.

Misi kérdést intézett valamennyi nagyvállalkozáshoz is, hogy hátha ott helyezkedtek el, de ez sem hozott sikert.

Ekkor Gergőt és a dadát levitte Békésbe, a Szövetkezetbe, ahol tudta, hogy biztonságban lesznek, ott minden és mindenki ellen megvédelmezik. Felesége és az ősei sírjánál jól kisírta magát és visszautazott a Szovjetunióba. Ott dolgozott, irányított. Az új anyag valóban forradalmasította az ipart; jelentősége mér annál is nagyobb volt, mint azt előre gondolták. Még ez az óriási üzem sem tudott eleget tenni a megrendeléseknek. Száz és száz helyen lehetett azt használni, sokkal jobb volt, mint azok az anyagok, amelyeket helyettesített. A szovjet kormány kitüntetésekkel halmozta el őt, de arra nem sikerült rávenniük, hogy végleg ott telepedjék le.

Dolgozott, kísérletezett, és ezután is sikerrel. Egész gárdát nevelt fel rövid idő alatt, akik tovább vittek mindent, amit megkezdett. Otthonról híreket rendszeresen kapott; Gáspár bácsi tudósította. Minden hónapban mindenről beszámol. Sajnálta, hogy Iripiriről semmit sem tud, pedig a kutatás, azóta is folyik. Az utolsó levélben már Gergő is írt. Ugyanis már az első osztályt elvégezte. Természetes, hogy ő kizárólag csak Iripirit emlegette.

Nem volt kedve hazalátogatni, mert ott minden csak a veszteségeire emlékeztetné.

Egyszer aztán a „káéeszte” értekezletét Budapesten rendezték, természetes, hogy a Szovjetunióból is népes küldöttség érkezett, Misi barátja vezette azt, így ő is a kíséretéhez tartozott.

A gyűlés a szokott módon zajlott le.

Ilyenkor szokás, hogy valamilyen üzemet meglátogassanak. Barátja úgy döntött, hogy ebből az alkalomból az egészségügyi intézményeket tanulmányozzák. Sorra látogatták a klinikákat, kórházakat. A harmadik napon jutott el az Ideggyógyintézetbe. Ott bőven volt nézni-, tanulmányoznivaló. Már onnan is távozni akartak, mikor az őket vezető professzor azt mondta:

- Szeretném még az egyik betegünket megmutatni. Az egy négy-éves szöske kislány. Már egy éve van itt nálunk megfigyelés alatt. Valamilyen ismeretlen kórról lehet szó. Testileg, szervezeten semmi baja nincs, és egy év óta egy szót sem bírtunk kihúzni belőle. Pedig egész biztos, hogy tud beszélni; éjjel álmában ugyanis többször beszélt. Természetesen az érthetetlen, összefüggéstelen beszéd.

A kislány egy különszobában volt elhelyezve, ahol állandóan egy fiatal ápolónő figyelte. A küldöttség belépett a szobába. Elöl természetesen a miniszter haladt a professzor kíséretében. A kislány feküdt az ágyon, és nézett a semmibe... aztán egyszerre, felragyogott az arca. A miniszter csodálkozva nézte, aztán felkiáltott:

- Ilipili! -

Ekkor már a többség a nyakában volt; majd fontoskodva szólt:

- Még mindig nem tanultad meg? Nem vagyok én bili, hanem Iripiri! Mondd utánam!

Mindenki elámult... csodálkozva nézték a jelenetet.

- Ilibili! Én már tud kicsit magyar... sokat tanulsz. Te fogsz engem tanítani!

- Most se jó. Mondd: Iripiri!

- Valóban, mindig ezt a szót mondotta álmában is. Aztán valami erdei tündért emlegetett; meg azt, hogy ő nem nyűg.

Misi, aki a háttérben volt, meghallotta az elhangzottakat; előfúrta magát. Ekkor már a kis szösi az ő nyakába ugrott át.

- Drága! Édes! Aranyos Apucikám! Ugy-e, elvisztek innen? Ugy-e nem engeditek, hogy máskor is elraboljanak?

- Ez valóságos, csodálatos gyógyulás. Ezt csakis a nagy meglepetés, a nagy megrázkódtatás okozhatta, - mondta a professzor.

- Valóban az okozta, hogy megszólalt. Csak csöpp gyerek, de már többet szenvedhetett, mint egy nagy. Azért nem beszélt, mert nem akart. Mi most magunkkal visszük!

- Azt nem lehet! Tudósunkat jól ismerem, de neki más a neve, mint a kislányé. Ránk az anyja bízta.

- De az anyja a törvényeink szerint még ma is az én feleségem, ha a házasságunk előtt született is, ő mégis csak az én lányom!

Aztán a miniszter tréfásan megjegyezte:

- Jól vigyázzanak! Ő az én tanárom, tőle tanulok magyarul. Jól hallhatták, hogy az első szavaival is már oktatott... azt is mondta, hogy őt elrabolták... Én kész vagyok egy rakétaezredet is mozgósítani, hogy őt kiszabadítsam.

A magyar kollégája mosolyogva tette hozzá: - Én is tanúskodom. Személyes ismerősöm a kislány. Jelen voltam, mikor ezt a tanítványát meg is harapta, mikor az nem tett kedve szerint. Professzor Úr! Az én felelősségére azonnal kiadhatja!

++XXV++

Tehát Iripiri velük mehetett. A küldöttség hivatalos látogatási ideje lejár, így ők hazautaztak. Misi nem tartott velük, sőt a barátja sem, ő is itt maradt, a szabadsága idejét itt a barátjánál, a Balaton mellett akarta letölteni. Bizony, neki is vasúton kellett az utat megtenni Akaratyáig, mert Misi hű maradt eddigi elhatározásához, hogy nem ül be autóba. Az állomástól gyalog sétáltak a házukig.

Amikor elértek a rácsos kapuig, Iripiri volt az első, aki észrevette a kis pajtását. Gergő a kerítés mellett mesterkedett valamin. Fel sem figyelt, mikor beléptek a kapun, csak akkor, mikor a kislány pajtása a nyakába ugrott; akkor csókolóztak megállíthatatlanul... Nem beszéltek, csak nézték egymást. Mosolygó szemükből sűrűn hullt a könny. A miniszter meg is jegyezte: - Ezek aztán testvérként szeretik egymást.

- Több az már, mint testvéri szeretet, - bár még csak gyerekek. A természet igazán egymásnak szánta őket. Szerintem ez már igazi szerelem, mert nem a szexuális inger kergeti őket egymáshoz.

A váratlanul érkezett vendégeket el kellett látni. Az öreg dada sürgött-forgott, hogy hivatásának eleget tehessen. A két gyerek buzgón segített neki, így valóban tartalmas ebéddel szolgálhattak az éhes embereknek. Mihail két hétig szándékozott itt maradni. Ezek a napok igazán felejthetetlenek voltak mindenkinek.

Az apa nem lehetett velük mindig, de a másik három délelőtt és délután is, mindig a víznél voltak. Úszkáltak, labdáztak a vízen, homokon; aztán csónakoztak, vitorláztak is. A komoly férfi köztük újra gyerekek érezte magát. A kis szösze rendületlenül hízelgett, de mindig komolyan javította ki, ha a magyar kiejtésnél valami hibát ejtett. A két hét alatt többet tanult, mint az elmúlt évben; már egészen tűrhetően törte a nyelvünket. Mikor el kellett utaznia, könny csillogott a szemében, maga sem tudta, hogy miért szerette annyira a kis tanítómesterét. Meg is jegyezte a búcsúzásnál:

- Már valóban tudsz egy kicsit magyar beszélni.

- Tudsz, de a nevemet még most se tudod rendesen kimondani... Ha megtanulod, mi Gergővel meglátogatunk a te hazádban.

Misi a barátja látogatását követő napon a két gyereket átvezette a szomszédos telekre.

- Iripiri! Azért hoztalak át ide, hogy beiktassalak a birtokodba. Ez a ház, ez a telek már a tied. A te tulajdonod, ez lesz a hozományod, amikor majd férjhez mész. A jó nagymamád, mikor téged elraboltak, bánatában meghalt, de mindenét, ami az övé volt, neked hagyta végrendeletileg; engem bízott meg, hogy legyek ezután a te gyámapád.

- Maradj te ezután is az én Apuskám! - Anyucim ezután is legyen az erdei tündér. Tudod, ott azért nem beszéltem soha, mert azoknak „nyűg” akartam lenni. Arra gondoltam, hogy megunnak és elkergetnek, s hazajöhetnek hozzátok.

Mikor Iripiri telkéről határoztak, vendég várt rájuk, Gáspár bácsi érkezett hozzájuk a Békési szövetkezetből. Egy nagy paksamétát hozott át.

- Egy év alatt annyi posta érkezett, amíg távol voltál. Gondolom, hogy titkárra, vagy titkárnőre lesz szükséged, hogy mindezt áttanulmányozhasd, és elintézzed.

Valóban napokig tartott, mag mind áttanulmányozta. Harmadik napon nagy meglepetést okozott az egyik levél; már a borítékon felismerte a felesége írását. A levélből egy születési-anyakönyvi kivonat került elő: Az pedig az Ürmösy Zsuzsanna világra-jöttét igazolta. Mellette, egy füzetlapon csak ez volt írva: Emlékezz! Elúztél! Pedig talán melletted megjavultam volna. Most bosszút állok: „Te sem láthatod a kislányodat, akit annyira vártál. Nézd meg jól ezt az anyakönyvi kivonatot! És azután gondolj a Mátrára, ahol valóban nagyon boldog voltam. Láthatod, hogy Zsuzsa pontos időben érkezett, vagyis biztos, hogy a te lányod. Nem láthatod! Nelli.”

++XXVI++

Elképzelhető Misi lelkiállapota, mikor az anyakönyvi kivonatot áttanulmányozta. Kétségtelen, hogy a kislány valóban az övé; ott, a Mátrában a felesége mással még csak nem is találkozhatott. Mindent meg tudott volna bocsátani az asszonynak, ha a kislányát visszahozta volna. Mindent megkísérelt, hogy rájuk találjon. Rendőrség, magánnyomozó, minden ismerős nyomozott utánuk, de nem jutottak eredményre. Attól rettegett, ha a környezetében nő, az is olyan lesz majd, mint az anyja. Barátja minden évben a szabadságát nála töltötte. Annak helyes gondolkozása nagy hatással volt rá; ugyancsak jó hatással volt a két gyerek is, akik mindent elkövettek, hogy az apjuk homlokáról elűzzék a ráncokat. Ez rendesen sikerült is nekik. Esténként a kertben sokig beszélgettek. Egy ilyen alkalommal megkérdezte a barátját: - Mondd! Te, aki annyira szereted a gyerekeket: miért nem házasodtál meg? Hiszen a kis Iripirit valósággal imádod.

- Elhiheted, hogy az nekem fáj a legjobban! Azt nem tehetem. Neked elárulom, hogy miért. Én is a háború áldozata vagyok. Nemi életet élhetek, de gyerekem nem lehet soha. Így nincs értelme a házasságnak. Bizony, ezzel sok örömtől fosztott meg engem a sors. Az a szerencse, hogy az öcsém feleségének, Natásának van két mokány fiacskája; otthon ezek, itt a tieid pótolják nálam a hiányt.

El tudom képzelni, hogy milyen sivár lehet azoknak az élete, akiknek elhagyatottan kell leélni életük utolsó szakaszát.

- Azt itt igazán tanulmányozhatod, mert Akarattya az a hely, ahol a lakosság nyolcvan százaléka társtalanul, egyedül éli életét.

- Hogy érted ezt?

- Röviden megmagyarázom: Amikor én itt telepedtem le, itt nyolc tanerős, teljesen osztott általános iskola volt igazgatóval, igazgatóhelyetessel. Most egy tanerő van, az is négy összevont osztályban, összesen tizennyolc gyereket tanít. A múlt évben egy, most kettő iratkozott be az első osztályba.

Oda régen körülbelül harminc szokott beiratkozni. Hogy ennek mi az oka, azt nem kell neked magyaráznom. Egy bizonyos, hogy én nem sajnálkozom azokon, akiknek itt egyedül elhagyottan kell tengetniük az életüket.

- Valóban, elgondolkoztató, amit mondtál, de én még ki is egészítem. Tegnap olvastam a napilapodból, a Magyar Nemzetből, hogy a hivatalos statisztika szerint a férfiak harmincnyolc százaléka, a nőknek harminchat százaléka társtalan; ez mindent érthetővé tesz.

- Én is olvastam. Az újságíró sajnálkozik, azt vitatja, hogy a társadalom kötelessége volna ezek sorsán változtatni. Házakat kellene építeni, ahol ezek elhelyezhetők lennének, ott egymással együtt élhetnének, lehetne szórakoztatásukról gondoskodni. Aztán az úttörők, kiszesek látogatnák ezeket rendszeresen, bevásárolhatnának, otthonukban is segédkezhethetnének, és még sok más hasonló... a tanácsok, vállalatok létesítsenek klubokat, ahol ezek naponta összejöhetnének. És még sok ilyen hasonlót tartalmazott az írás.

Felmerül a kérdés, hogy miért tegyen így a társadalom? Az újságírónak igaza van abban, hogy az ilyen idős emberek valóban támogatásra szorulnak, azokat minden módon támogatni kell, de csak azokat, akik nem önhibájukból lettek társtalanok. Sok olyan nő van, akivel a természet mostohán bánt; ez szívesen férjhez ment volna, szívesen szült volna gyereket, de nem tehette, mert senkinek sem kellett. Hasonló másoknál, a férfiaknál is előfordulhatott. Ezek bizony fiatal korukban nem sokat élvezhettek az élet örömeiből. Vagy voltak olyanok is, akik társuk embertelen magatartása miatt lettek társtalanok. Azok minden támogatást megérdemelnek.

Ezek részére kellene úgynevezett öregek házáat építeni, és ott minden kényelemmel, szórakozásukról gondoskodni, de azokba aztán nehéz legyen a bejutás.

- Én is hasonlóra gondoltam. Ezekben az legyen az első kérdés, hogy miért maradtál te társtalan? Azért, mert az egyedül élők nagy része a saját hibájából társtalan. A nők jelentős hányada „élni”, „szórakozni” akart, kinevette, akik nyulak módjára szaporodni akartak. Hogy aztán ez a szórakozó korszak nem tartott nagyon hosszú ideig. Azonban jöttek a ráncok. A helyüket elfoglalt a feltörő fiatalság, és nekik a társtalanság lett az osztályrészük, s az unalom.

Annak teljes mértékben ők az okai. Hasonló a helyzet a férfiaknál is, akik úgy gondolkoztak, hogy minek házasodjanak meg, amíg másoknak van felesége, és olcsón is juthatnak hozzá ahhoz, amit akarnak; megérdemlik, hogy most elhagyottak. Nincs gyerek, nincs unoka, akik örömet, vigasztalást varázsolhatnának idős korukban.

- Sok igazság van abban, amit mondtál. Valóban nagyon sokan gondolkoznak így. Az ilyen gondolkozást még a propaganda is elősegíti. Idő múltával talán szeretnének gyereket, de akkor már nem sikerül; megölte azokat a sok ÁB, és a sok vegyszer. Valóban megérdemlik a sorsukat. Ha így halad tovább, pár év múlva a lakosság fele lesz társtalan, és a másik fele tartsa, szórakoztassa azokat, akik fiatal korukban bőségesen kivették a szórakozásból a részüket? Akik így gondolkoznak fiatal korukban, azok igazán nem tudhatnak életük második, a hosszabb szakaszában mihez kezdeni; azokat valóban öli, gyilkolja az unalom, még az életüket is megrövidíti. Meg is érdemlik, mert ha meghalnak, még csak nyomuk sem marad, semmit sem tettek a jövőért, ezek az igazi herék a társadalom nyakán.

Ilyen beszélgetések alkalmával a két gyerek általában a közelükben a földön összebújva hallgatták a vitatkozásokat, gyakran megtörtént, hogy ott el is aludtak. A beszélgetések értelmét ugyan még felfogni sem tudták, de igaznak, fontosnak tartották. A két férfi ilyenkor nagy óvatosan vette ölbe, és vitte be őket az ágyukba. Mihail nem engedte volna senkinek, hogy kedvencét, a kis Iripirit ne ő vigye aludni. Egy ilyen alkalommal, meg is jegyezte:

- Engedd, hogy ez a kis aranyos legalább félig az enyém legyen! Láthatod, hogy engem ugyanúgy szeret. Még az Ideggyógyintézetben is engem ismert fel először, és az én kedvemért szólalt meg. Aztán a végén úgyis a tied lesz, mert az biztos, hogy ha nagyra nőnek, ők soha sem lesznek társtalanok. Ők a következő nemzedék megalapozói.

++XXVII++

Misi barátja a következő év nyarán is ide indult, hogy szabadságát a Balaton mellett, kedves családi-körben töltse el. Autóval jött, Záhonynál lépték át a határt. A gyümölcsfákkal teleszőr nyírségi tájon suhant a kocsi.

Most figyelmesen nézett ki a kocsi ablakán, gyönyörködött a tájban. A sofőrjét utasította, hogy csak lassan haladjon.

Közvetlenül az út mellett, egy elég nagy gyümölcsös-kert közepén, egy kis házat pillantott meg, udvara tele volt baromfival. De nem ez keltette fel a figyelmét. Egy parányi szöske kislány, hajában széles piros csokorral, kis fejét a kapu rácsához szorítva nézegette a tovasuhanó autókat. Meglátta a kocsit, a hátul ülő a sofőrt utasította, hogy tolasson vissza a kapuig. Aztán fürgén kiugrott a kocsiból, és a bejárathoz sietett. A kislány csodálkozva figyelte.

A kis szöszi elkezdett nevetni, és úgy felelt:

- Jaj, azt mondta nekem, hogy - „bili”. - Én nem vagyok bili.

- Akkor azt mondd meg, hogy ki vagy? - kérdezte tőle, mert közben jobban megnézte, és látta, hogy az más, csak nagy a hasonlóság a kislányok között, ráadásul sokkal fiatalabb. A kicsi bátran felelt:

- Én Zsuzsa vagyok.

- Így egyedül? És mit csinálsz itt?

- Nem vagyok egyedül. Nyanya benn van és főz... Én meg nézem az autókat. Ha nagyra nővök, nekem is lesz olyan. Bizony!

- Az meglehet! Ahhoz mit szólnál, ha megkocsikáztatnálak?

- Nagyon szeretnék kocsikázni, de nem lehet. Mit szólna ahhoz Nyanya?

Egy ősz, fehérehajú néni sietett a házból a kapu felé.

- Igazad van, Kicsikém! Sohasem engedd magad elcsábítani! - Bár mint látom, ez az úr nem akarhat semmi rosszat. Ezzel valóban még el is engednélek. Megbízhatunk benne.

- Helyesen mondja a néni. Valóban nem akarok én semmi rosszat. Csak rendkívül tetszik nekem ez a kis Szöszi.

- Mondtam már neked, hogy Zsazsa vagyok.

- Kijavítom: Tetszel nekem, Sasa.

A kislány nevetett.

- Látod, Nyanya? Még a nevemet se tudja kimondani. Úgy mondd, hogy: Zsazsa.

- Majd a kedvedért megtanulom úgy is, kis Sasa.

- Látod? Most se tudja, pedig már mondtam neki, - kacagott az csengőn, csilingelően.

- Hallhatod, hogy megígértem, hogy a kedvedért megtanulom.

Aztán az asszonyhoz fordult.

- A magáé ez a kislány?

- Most, vagyis addig, míg eléri az iskolás kort. Sajnos, akkor elviszik, pedig ez nagyon a szívemhez nőtt, nagyon megszerettem.

- Nem értem. Miért viszik el?

- Azért, uram, mert a valóságban csak pár évig az enyém. Ugyanis ez állami gondozott, az ilyen elhagyottakat az állam gondozza. Az ilyen kicsiket kiadják gondozásra. Nálam jelenleg négy kisgyerek van. A másik három ott van a kis erdőben, valószínű, hogy mezei epret keresnek. Ilyenkor nekem is hoznak haza nekünk is.

- Kezdem érteni. Az állam gondozza, és kiadja gondozásra, és fizet értük.

- Úgy van, de azért a fizetésért nem volna érdemes. Azért vállalom ilyeneket, mert szeretem a kisgyerekeket. Sajnálom, hogy szülők nélkül, szeretet nélkül nőnek fel. Nekem is volt két szép fiam, de azok ott veszttek a háborúban... Itt a kis házamban egyedül megölne engem az unalom. Ni, ez a négy aztán gondoskodik arról, hogy soha ne unatkozzak.

- És hogy fizetnek a gondozásért?

- Azért ugyan nem volna érdemes velük bajlódni. Én azért vállalom mindig ilyeneket gondozásra, mert szeretem őket.

Van két tehenem, van bőven tej, még attól is megkímélnék, hogy nem kell azt a tejszövetkezetbe hordani. Megisszák az utolsó cseppig. Aztán nevelek sok baromfit, akár mindennap vághatok belőlük. Maga el sem tudhatja az képzelni, hogy milyen boldogság azt látni, hogy ezek négyen mindig hajba kapnak azon, hogy melyiké legyen a zúza, a mája, a combja. Meg azt, hogy ez a kis ravasz esténként odaül a lábam elé, hozzám simul, simogatja az ősz hajamat, és együtt énekelget velem. El sem hiszi, hogy milyen szépen tud énekelni ez az csöppség. Aztán kéri, hogy szeressem. Bizony, szeretem is. Mindeniket megsiratom, mikor elviszik tőlem, de biztos, hogy ezt a legjobban. Az igaz, hogy mindig kapok másokat, akiket szerethetek. Ez azonban nagyon a szívemhez nőtt.

Amíg beszélt, a kislány hozzásimulva hallgatta, aztán kijelentette:

- Az biztos, hogy én is szeretlek téged.

- Mi a teljes neve a kicsikének?

- Ürmösy Zsuzsanna.

- Hogy mondta?

- Ürmösi Zsuzsanna - ismételte meg az asszony.

Aztán végtelenül elcsodálkozott, mikor az idegen úr hirtelen átkarolta őt, és mindkét oldalon megcsókolta az arcát.

- Asszonyom! Végtelenül boldoggá tett. Megtaláltam az én legkedvesebb barátom évekkal ezelőtt elveszett kislányát. Mondjon el mindent, amit csak tud róla.

- Annyit tudok, hogy az anyja évekkal ezelőtt csodaszép autóban jött ide a vidékre a barátjával. Itt a közelben lévő nagy gyümölcstároló hűtőházban volt könyvelő. Életmódja, részesedése miatt onnan aztán kidobták; elítették az autó árát is. Aztán egy TSZ-ben dolgozott, mint munkás. Úgy tudom, hogy meghalt. A gyermekét az állam vette gondozásba.

- Hallotta hírét maga Ürmösy Mihálynak?

- No, az asszony az ő elkergetett felesége volt. Ez a kisbaba pedig az ő lánya.

Az asszonyt erkölcstelen életmódja miatt kergette el. Ez a kislány kevéssel azután született. Azóta hiába kerestük. Most végre, véletlenül rátaláltam, és így most visszük.

- Azt nem lehet, uram! Annak nagyon örülök, hogy a kislány apja megkerült, még inkább az, hogy annak az apja olyan híres ember, így annak további sorsa biztosított. Tudom, hogy nagyon jó dolga lesz. De nem engedhetem elvinni, mert az rám van bízva, érte én felelek. Hanem mondok valamit. Ezzel a csoda kocsival semmi beszaladni Nyíregyházára; a Városi Tanács intézkedhet felette.

- Igaza van, nénikém, már indulunk is, de engedje meg, hogy még egyszer megcsókolhassam azért, hogy ezt a kedves apróságot nevelte, szerette, gondozta, nem engedte, hogy elhagyatottnak érezze magát. Abban bizonyos lehet, hogy ezért megfelelő jutalmat, sőt, kitüntetést fog kapni.

Aztán beugrott a kocsiba, és az asszony előtt valami ismeretlen nyelven utasítást adott a sofőrjének; a kocsi szélesebségen elsuhan. Hosszasan nézett a kocsi után, s aztán a kis szöszit magához ölelte. - Kicsikém! Aranyoskám! Elveszítelek. Megkerült a te apukád, és elvisznek téged hozzá.

- Nekem is lesz apukám ezután, úgy, mint más gyerekeknek?

- Lesz. Még pedig sokkal különb, mint más gyerekeknek; a tied egy szép híres ember. Nagyon jó dolgod lesz. Ilyen szép kocsin fogsz járn, mint ennek a bácsinak van. De ugy-e, engem sem felejtess el? Gondolj rám, és talán még meg is látogatsz ilyen szép autótokon?

- Az biztos, - szögezte le a kislány.

++XXVIII++

Tüneményes gyorsan visszatért a kocsi; magával hozta a városból a gondozónőt.

- Látja, Nyanya, már itt is vagyunk! Visszük a kis Zsuzsikát. Tudom, nagyon sajnálja, mert nagyon megszerette. Nyugodjon meg, mert neki nagyon jó dolga lesz. Két nagyobb testvérke is vár rá otthon. Az apja nem csak világhírű tudós, de daliás fiatal férfi; én ismerem. Hogy ilyen bolond némelyik nő, arra bizonyág ennek az apróságnak az anyja; Európa legirigyeltbb asszonya lehetett volna, és ő eljátszotta. Azt maga is tudja, hogy az már nem él; rendetlen életmód, az alkoholizmus fiatalon a sírba vitte. Az a szerencse, hogy itt ez az idegen úr felismerte; véletlenül rátalált a kis Zsuzsára.

- Idegen úr? - Hiszen magyarul beszélt.
- Pedig igen, a Szovjetunió minisztere.
- Én még hozzáteszem, hogy ennek a kicsikének a testvére tanított meg magyarul beszélni; az is ilyen aranyos kislány.
- Még talán ekkorka volt akkor, - mondta nevetve, - bizony a kis libili még ekkora sem volt.
- Azt már mondtam neked, hogy nem Bili.
- Látja? Már ez is kezdi az oktatást. Azt is meg fogom tanulni, hogy te Sasa vagy.
- Látjátok? Ezt se tudja. Mondd még egyszer Zsazsa!
- Mindent megígérek neked, Kicsikém. Mindent kedvedre teszek. Amit kérsz, azt neked adom.
- Már ezt a szép kocsit is, ha egy pusztit adok érte?
- És te valóban adnál érte egy hamisítatlan pusztit?
- Az biztos. De nem csapsz be aztán? A pusztit megadom, akkor beülhetsz, és elszaladtok?
- Hogy beülünk, és tovaszaladunk, az bizonyos. De az is, hogy te benne ülsz a kocsiban, a saját kocsidban, mert azt neked adom; mondtam már, hogy én betartom, amit ígérek. A saját kocsidban viszünk apukádhoz, és te parancsolsz nekünk.
- Ha az én apukámhoz megyünk, akkor nem bánom, megadom a pusztit, és veletek megyek.
- Így tehát megegyeztünk. Búcsúznak, asszonyom. Még egyszer megköszönöm, amit a kislányért tett. Ne csodálkozzon, ha a héten egy hasonló kocsi áll meg a kapuja előtt. Fogadja szívesen, amit majd azok hoznak. Maga igazán megérdemli azt. - Aztán átkarolta, és többször megcsókolta. Aztán beültek a kocsiba, és elhajtottak. A hátsó ablakból sokáig integetett egy kis kéz. Ő még akkor is látta azt, mikor a kocsi a távolban tovatűnt. Aztán nagyot sóhajtva mondta:
- Hát, azt sohasem gondoltam volna, hogy a ráncos arcomat valaha egy miniszter csókolgassa. Az biztos, hogy még ilyen árért is sajnálom, hogy elveszítettem a kis kedvencemet. Ki fog a csengő hangocskáján nekem esténként énekelni, és simogatni a fehér hajamat? Igaz, azt megígérte, hogy majd felkeres a szép autóján. Szerencséje van a kicsikének. Rátalált az apjára, aki híres ember, és egy olyan barátira, aki első szavára egy csoda kocsival ajándékozta meg.

Mi lesz ebből a gyerekből? Olyat ugyan hallottam, hogy egy csókért még egy autónál is értékesebb ajándékot adtak egy nőnek; az igaz, hogy ez nő, még ha csak hároméves is.

++XXIX++

Az autó végigsuhant az Alföldön. A kislánynak ez óriási élményt jelentett; mindig az ablakhoz volt szorítva a kis arcoskája. Csak néha hagyta félbe, hogy hízelegessen a nagy barátjának, aki következetesen csak Sasának szólította. Azt sohasem mulasztotta el, hogy ki ne javítsa.

- Mondtam már, hogy úgy mondd: Zsazsa.

Különösen tetszett neki, és megcsodálta a vizet, melyen hajók úszkáltak. Ilyet ő még sohasem látott. A Tisza hídjánál meg is kellett egy időre állni, hogy megcsodálják a nagy vizet.

Ezernyi kérdéssel halmozta el a barátját, aki alig győzött mindenre felelni; sőt, némelyikre nem is sikerült.

Fővárosba érve, az Interkontinentál előtt stoppolt le a kocsijuk. Itt ámult el a csöpp kislány igazán: a végtelen sok hatalmas nagy épület, és még a Tiszánál is nagyobb folyamóriás, mind újság volt neki. Aztán a rengeteg sürgő-forgó ember mindenütt... Őket hárman kalauzolták be az épületbe, az első-emeleti pazarul berendezett háromszobás lakosztályba.

- Kicsikém! Holnap reggelig itt lesz a tanyánk, majd utána folytatjuk utunkat az édes apukádhoz, Balatonakarattyára. Addig ebben a három szobában ketten valahogy elférünk.

- Te ezeknek az embereknek is parancsolsz?

- Nem parancsolok, csak igénybe veszem a szolgálatukat. Ezek az emberek itt dolgoznak, és fizetést kapnak.

- De milyen alázatosan hajlongnak...

- Hát, Aranyoskám, ha majd nagy leszel, meg fogod látni, hogy pénzért, haszonért, mindent megtesznek az emberek.

Már este lett. Kimentek sétálni a Duna-partra. Pici száját eltátva, bámulta a fényáradatot. Félve szorongatta barátja kezét.

- Ez ugye meseország? Vannak-e benne tündérek?

- Biztos, hogy olyan is akad, de még több, aki csak annak képzei magát.

- Ide ugye, nem mernek eljönni az ördögök?

- Biztosan hogy az is bőven akad, csak éppen nehéz felismerni őket, mert azok is úgy öltözködnek, mint a többi ember.

- De ugye, engem megvédesz? Nem engeded, hogy bántsanak?

- Az biztos, hogy téged minden, és mindenki ellen megvédlek. De, gondolom, hogy Nyanya ilyenkor vacsorát szokott nektek adni, az a helyes tehát, ha mi is bemegyünk egy étterembe, és eszünk valamit.

Még csak ott csodálkozott el igazán. Az hatalmas terem tele volt emberekkel, asztal mellett ültek, vacsoráztak. Barátját, a közismert embert azonnal a kiszolgálók serege vette körül, és a részére fenn-tartott helyre kalauzolták. Pillanatok alatt terített asztalt varázsoltak előttük. A kislány nem állta meg, hogy meg ne jegyezze:

- Ez olyan, mint amit a Nyanya mesélt: terülj asztalkám...

- Ez valóban olyasféle. Tetszik-e neked a zene?

- Tudod, azok a sok dobosok nem nagyon. Azt sem értem, hogy miért rángatózik mindenik, mikor énekel, meg a szókat se értem. Ez mind csak azt mondja, hogy „rubinvörös szem” - mért mondják azt, mert a szem nem vörös... hanem az a másik, az szép. Azok mindig azt játsszák, amit Nyanya szokott esténként. Ott is vannak cigányok, de ezek jobban tudnak muzsikálni.

Intett a prímásnak, aki hajlongva jött oda; egy nagy bankjegyet nyomott a markába. Ettől kezdve aztán azok mindig a régi búsongó, magyar nótákat játszották. A kis Zsazsa úszott a boldogságtól. Aztán, mikor a prímás azt kezdte játszani, hogy: „Itt hagyom a falutokat nem-sokára...” a kislány énekelni kezdett. A prímás egész közelébe ment, és lehelet-halkan kísérte. Síri csend lett az hatalmas teremben, mindenki a csengő gyerekhangot figyelte. Mikor befejezte, tapsvihar tört ki.

- Miért verik össze ezek a tenyerüket?

- Tetszett nekik az ének.

- Tudok én még másokat is.

- Súgd meg ennek a bácsinak, s azt fogja játszani!

- Hát, azt a kecskeméti öreg harangot...

Szép tiszta hangocskáján azt is végigénekelte.

- Most a messze, messze Csíksországot!
- Most meg azt, hogy „Ahogy én, szeretlek...”

Mikor ez is elhangzott, a jelenlévők mind felállva tapsolták meg a parányi művésznőt. Az ünneplés nem akart elülni. Ezalatt megkérdezte, hogy még milyen éneket tud.

Biz' azok majdnem mind nacionalista, sovinszta, irredenta dalok voltak. Azért érthető, mert az idős Nyanya fiatal korában ezek voltak a slágerek, amiket akkor mindenki dalolt. Azóta újabbakat nem hallott, rádiója, televíziója sem volt, az új dalok hozzá el sem juthattak. Ő ezeket dalolta, a kislány tőle csak ezeket tanulhatta meg; biztos, hogy neki szép tiszta hangja lehetett korábban is, mert a kislány énekében még csak egy hamis hangot sem fogott. Azt látta, hogy ezeket az énekeket ma már nem dalolhatja. Megtörténhetne, hogy egy túlbuzgó rendőr megzavarhatná őket. Azt mondta a kislánynak:

- Mára elég a dalolásból, majd holnap otthon folytatjuk. Most aludni megyünk, mert reggel korán indulunk hazafelé édesapádhoz.

A kis Zsazsa megjegyezte:

- Ez a sok bácsi és néni szeret minket.
- Az biztos. Ha valaki igaz ember, az szereti a gyerekeket.

++XXX++

Másnap korán indultak Akarattya felé. Útközben mesélt Zsazsának arról, hogy volt neki fiatal korában egy lánykája, akit nagyon szeretett: Tamara volt a neve. Nagyon szeretné, ha őt is úgy nevezhetné. A kicsi fontoskodva felelt.

- Tudod, Tamara is szép, de én jobban szeretem úgy, hogy: Zsazsa. Mondok valamit: legyek neked Tamara addig, míg ki tudod mondani, hogy Zsazsa. De az nem baj, ha két nevem is lesz; legyek Zsazsa-Tamara.

Ésre se vették, már is elérték Akarattyát, a kocsi már ott szaladt a láthatár széléig terjedő nagy víz mellett. Barátja figyelmeztette, mikor a kocsi megállt. - Nézz ki az ablakon! Az ott a ti házatok. Az a bácsi a te édesapád.

Kerekre nyílt szemmel nézte a házat, melynek még az oldala is virág, de virág mindenütt a kertben is, köztük egy férfi foglalatoskodott.

- Én most bemegyek, de te csak akkor jöjj, ha azt kiáltom: Tamara! A kocsi ajtaját nyitva hagyom.

Misi nagy szeretettel fogadta barátját.

A szokásos mondatok elhangzása után hívta, hogy menjenek be a házba, de Misi visszatartotta.

- Várj, előbb egy felbecsülhetetlen értékű ajándékot kell neked átadnom. De csak akkor adom át neked, ha megengeded, hogy a kislányod a saját neve mellett a Tamara nevet is viselhesse.

- Nincs kifogásom az ellen, pedig neki már három neve is van: Irén, Piroska és Iripiri... Az a kérdés, hogy ő hozzájárul-e?

- A kislányoddal már megegyeztünk. Szóval akkor rendben vagyunk. Jöhet akkor az ajándék. Tamara!

A csöppség fürgén ugrott ki a kocsiból, és rohant feléjük; a fején csak úgy lobogott a nagy piros bóbíta; mielőtt az apa szólhatott volna, már a nyakába kapaszkodva beszélt megállíthatatlanul:

- Apu... Apuska... Apuci, drága, aranyos Édesapám! Jaj, de boldog vagyok, hogy nekem ilyen apám van!

Misi bizony, jó ideig még csak szólni sem tudott, - bár a hasonlóság miatt azonnal ráismert. Csak későre tudta elfogódva kimondani:

- Hiszen te nem Tamara vagy, hanem Zsuzsanna, Zsuzsi, Zsóka, Zsazsa!

- Eltaláltad az igazat, bizony, Zsazsa vagyok, de Tamara is, megegyeztem vele, az én nagy barátommal. - Látod, hogy ő azonnal ki tudta mondani a nevem, tehát biztos, hogy ő az apám. Mondd te is úgy: Zsazsa!

- Sasa, aranyos kis Sasa-Tamara.

- Még most sem jó.

- Tudod mit? Addig maradok itt nálatok, míg te azt nekem megtanítod.

- Jó. Beleegyeztem!

Ebben a pillanatban óriási zsivaj tört ki a szomszédos telken. A két gyerek rohant ki a házból; elől Gergő menekült, utána Iripiri egy seprővel üldözte.

- Add vissza! Az enyém.

- Nem adom. A feleségem leszel, tehát közös; nem a tied, hanem mindkettőnké!

- Csak azután, ha megesküdtünk.

Talán a seprőt is használatba vették volna, ha észre nem veszik, hogy vendég érkezett. Tünetéyes gyorsan bújtak át a kerítés alatt, egyszerre ugrottak a jól ismert vendég nyakába, aki mosolyogva figyelmeztette őket: - Mi az? Ti még csak észre sem veszitek a kis testvérekéteket?

- A testvérkét?

- Ő a mi testvérkénk?

- Tudod, - szólt ő fontoskodva - még nem ismerhetnek: Zsazsa-Tamara vagyok. Ez itt az apám, ez a másik pedig a barátom. Tudjátok, ő mindent megad nekem, amit kérek tőle. Tegnap elvitt meseországba, ott meg is tapsoltak; kértem és azt a szép kocsit is nekem adta.

Nem folytathatta tovább, mert a három gyerek ekkor megállíthatatlan ölelkezésbe, csókolózásba kezdett; a két férfi boldog mosollyal szemlélte. Aztán megindult a kérdések áradata.

Csak lassan lehetett megmagyarázni, hogy milyen meseországban jártak, és hogy miért tapsolták meg őt.

- Úgy nézd meg a kislányodat, hogy ő már most művésznő. Állítom, hogy a pétervári operában még nem volt olyan tapsvihár, mint amilyent ő kapott este az Interkontinentálban, amikor cigányzenekari kísérettel ő ott magyar nótákat énekelt. Alig engedtek el lefeküdni, ráadást követeltek. Csak az volt a baj, hogy valamennyi nóta, amit ő tud, az mind nacionalista, sovinszta, irredenta. Hiába, akitől ő azokat tanulta, a Nyanya lánykorában, ezek voltak divatban; ezek voltak slágerek. Mindegyiknek gyönyörű a dallama. Határozottan szépen énekelt, és meg kellett szakítanom a hangversenyt, mert attól tartottam, hogy valamelyik túlbuzgó rendőrötök még bekísér... Majd esténként itt a kertben hangversenyeket rendezünk.

- És Mihail Bácsi! Az is igaz, hogy ez a szép kocsi az övé?

- Bizony igaz; kénytelen voltam neki ajándékozni.

- Mi is megnézhetjük?

- Természetesen. Sőt, a sofőr bácsi meg is kocsikáztat titeket. Majd szólok neki. Fontos, hogy ebédre visszaérkezzetek. Ilipili őt még nem tanította meg magyarul.

- Látod Zsazsám? Évek óta tanítom, és még mindig nem tudja kimondani; mindig azt mondja: Ilipili, vagy Ilibili.

- Bízd csak rám!- jelentette ki a kislány. Engem is Bilibilinek mondott először. Majd én rászoktatom.

Aztán megrohanták az autót. A sofőr megfelelő utasítást kapott. Tudta, hogy még korán van, úgy döntött, hogy ebédig megkerüli a Balatont. Gergő és Iripiri természetesen követelte, hogy már útközben mutassa be nekik az éneklési tudományát. Őt nem is kellett sokáig biztatni. Egymás után mutatta be a tudományát.

Füreden a benzintöltő-állomásnál egész sor kocsni várakozott, hogy sorra kerüljön; a sofőr tankolni akart, így várakozni kellett. A kis Zsazsa éppen azt dalolta: „Az én rózsám kenyeret süt az éjjel...” A várakozó autósok hamar körülvették a kocsijukat, kérték, hogy énekeljen más dalokat is, mindeniket megtapsolták. A kis Zsazsát nem kellett sokáig biztatni, egymás után hangzottak fel az általa ismert énekek, amelyek bizony irredenta dalok voltak.

A tömörülés még a közelben posztoló rendőrt is odacsalta.

Mikor látta, hogy a ma nem szokásos dalokat egy apró kis hároméves lányka dalolja, még ő is megtapsolta. De aztán hamar felébredt benne a hivatástudat, és noteszét elővéve, feljegyezte a kocsni számát; meglepte, hogy az diplomata kocsni. A gyerekektől érdeklődött, hogy ki a kocsni tulajdonosa.

A kis szöszke önérzetesen felelt:

- Az enyém... a barátomtól kaptam ajándékba.

Ez még nagyobb tapsot kapott. Egy autós, aki valamennyit tudott oroszul, miután a sofőrrel beszélt, félrehúzta a rendőrt, és azt mondta:

- Jó lesz, ha vigyáz. A sofőr azt mondja, hogy a kocsni a hazánkban vendégeskedő szovjet miniszter tulajdona. S úgy értettem, hogy azok a gyerekei. Igazán jó barát lehet, ha a gyerekei így tudnak magyarul.

- De kötelességem...

- Jó, jó, de könnyen megütheti a bokáját, ha azokat zaklatja.

A rendőr bámult, aztán még egyszer megnézte a kocsni számát; látta, ez a valóság. Aztán feszes vigyázva vágta magát, s mondta:

- Bocsánatot kérek, hogy zavartam önöket!

A kis nyelves visszafelelt: - Nem tesz semmi. Nem zavart. Ha akarja, eléneklem magának azt is: „Ki tudja, merre, hová visz a végzet...” És énekelt a székely himnuszt. A rendőr feszesen, katonásan állva hallgatta végig, aztán újra tisztelgett, s úgy mondta:

- Tusnádon születtem. Köszönöm. Még egyszer bocsánatot kérek a zavarásért. - Majd katonás léptekkel távozott.

Gergő összecsókolva a kishúgát, mondta:

- Ugye, Tamara, ezt aztán minden nap elénekled? Mikor kicsi voltam, anyukám, az erdei tündér minden este eldalolta apukának.

- Halljátok? - mondta az egyik autós. A neve is orosz: Tamara! Valóban, az orosz miniszter gyerekei lehetnek.

Habár vagy tíz kocsi állt előttük, udvariasan helyt nyitottak, hogy ők vehessenek először üzemanyagot.

Aztán azok ünneplése mellett indulhattak tovább; amíg csak látták az otthagytakat, mindhárman integettek nekik a hátsó ablakon. Mikor hazaértek, nagy diadallal számoltak be útiükről, és a sikeres hangversenyükről.

Csak az volt a hiba, hogy egyszerre mindhárman beszéltek, csak nehezen lehetett megállapítani, hogy mi, hogyan történt. Még most is nevettek, mikor a füredi rendőr megrökönyödött arcáról számoltak be, aki feszesen tisztelegve kért tőlük bocsánatot azért, hogy igazoltni akarta őket.

++XXXI++

Az ebéd a legjobb hangulatban telt el. Iripirinek nem fért a fejébe, hogy a kis húgának már autója van. Beszéd közben újra és újra megkérdezte, hogy igaz-e? Mikor pedig meggyőzték, hogy az valóság, büszkén jelentette ki:

- Azért mégis én vezetek előbb autót, mint te. Neked van autód, de nekem van házam, s kertem, az neked nincs. Aztán Gergő megígérte, hogy mihelyt megesküszünk, azonnal kocsit vesz nekem, az lesz a nászajándéka; nekem is lesz autóm.

Biztosak voltak abban, hogy estig nem is látják őket, mert rendszerint a kertben szoktak játszani. Igaz, néha ugyan áthallatszott a harci-zaj, de tudták, hogy azt hamar követi a béke; testvérek között ez szokás, hamar követi mindig a békekötés.

Ők ketten az asztal mellett maradtak, meghittén beszélgettek, kóstolgatták a badacsonyi borral töltött pohárkákat. Mihail kezdte a beszélgetést.

- Tudod-e, Misi, hogy én miről gondolkoztam már sokszor, két év óta; azóta, ugye emlékszel, mikor a társtalanságról beszéltünk?

- Igen, arra én is sokszor gondoltam azóta is.

- Tudod, hogy én nem tartozom egyik vallásfelekezethez sem, nem vagyok vallásos, de sok tekintetben igazat adok azoknak a régi vallásalapítóknak; azok nem voltak buta emberek. Már akkor mondtam, hogy a gyerekeknek mese kell... a primitív emberek pedig gyerekek. Ezért találták ki azok a túlvilágot, az öröklétet.

- Ezt te hogy gondolod?

- A te csaláodra gondoltam... Azt a dédapádig visszamenőleg én is jól ismerem; a lépcsőt a botosispántól a parasztnábobig. A szépapád valószínűleg kocsis, béres, vagy zsellér lehetett.

- Én is úgy gondolom.

- De a szépapád dédapádból már botosispánt csinált; az már több emberrel rendelkezett; sőt, már szerzett húsz hold földet is.

- Ez így igaz.

- Ráadásul már taníttatta a fiát; nem csak birtokot, hanem tudást is biztosított neki. Az pedig az örökségét jól kamatoztatta; halálakor már száz-holdakban számolt, sok embert foglalkoztatott, már kezdték parasztnábobként emlegetni.

- Ez is úgy volt.

- Apád már megszerezte a henyélő arisztokrata gróf teljes uradalmát, ezer-holdakban számolt; több-ezer embernek biztosított jó megélhetést. Senki sem panaszkodott rá soha.

- Belőled a fiából előbb jó gazdát, aztán jó politikust akart nevelni, de aztán rájött arra is, hogy a tudás a legértékesebb örökség.

- Ez a megfigyelésed is fedi a valóságot.

- Aztán az utolsó nemzedék, vagyis te, példát mutattál mindenkinek. Te alkottad meg az első igazi szövetkezetet; bebizonyítottad, hogy az összefogásban van az erő; csak a munka biztosíthatja az előrejutást. A cél a munka arányában való részesedés. Fontos az összefogás, a szorgalom, a munka, a tudás, mert csak az biztosíthatja mindenki részére a boldogulást.

Ezt tette négy nemzedék; most kezdődik az ötödik.

- Ezt te hogy képzeled el?

- Nem csak képzelem, de hiszem, tudom, hogy mi következik.

- Arra még én is kíváncsi vagyok.

- Figyelj! Itt van a fiad, Gergő. Én már az elmúlt évben megfigyeltem. Szemezgette a rózsákat, pedig csak kis gyerek, és megállapítottam, hogy kísérletei nagyjából sikerre vezettek; azokból sok megfogamzott. De te észre sem vetted ezeket, sőt, azt sem, amit a kerítés mellett lévő törpefáknál végzett. Azok rendszerint összeérnek. Az almafa, a körtefa ágain is vágást tett, és összekötötte rafiával; ebéd előtt megállapítottam, hogy azok összeforrtak. Mit gondolsz? Milyen gyümölcsöt hoz az olyan ág, amelyik innen is, onnan is kapja a tápláló nedvet? Szerintem egy új gyümölcsfajta fejlődik ott. Fiad messzire túl fogja szárnyalni Micsurint, Liszenszkrét. Igazi növény-nemesítő, híres tudós lesz.

- Ezt én valóban nem vettem észre.

- Az bizonyos, hogy az nem lesz sem alma, sem körte, hanem egy új gyümölcs. Még gyerek; mi lesz, ha nagyra nő?

- Igazad lehet. Én biztosan nem fogom befolyásolni, hogy mi legyen, ha nagyra nő. És Iripiri?

- Kétségtelen, hogy pedagógus lesz, és nem is akármilyen. Tehetségét már be is bizonyította; engem, akinek esze ágában sem volt, hogy megtanuljam a nyelveket, már is megtanított magyarul beszélni. Még most is oktat; bizonyos, hogy még a nevét is helyesen tudom kiejteni.

- És az én Zsazsám, a te Tamarád?

- Az már is kész művész; már a hivatását teljesítő rendőrt is katonás rendre tudja kényszeríteni; mi lesz, ha megnő? Nála a világhír már most is biztosítva van.

- Minden lehetséges, lehet, hogy úgy lesz, ahogy mondod, de nem erről akartál beszélni; a vallásalapítókkal kezdted.

- Amit mondtam, mind ahhoz tartozik. Azt mondtam, hogy ezek okos emberek voltak; az úgy igaz, mert én is azt vallom, hogy van örök élet. Természetesen nem egy a magasban lebegő mennyország, hanem az, hogy tovább élünk a gyermekeinkben, unokáinkban, déd-unokáinkban, mind az idők végezetéig.

A selejt, a társtalanok kihullnak a rostából, azok eltűnnek, megsemmisülnek, azokat nem illeti meg az örökélet. Erre a legjobb példa a te családod, öt nemzedék: a kocsis, a botosispán, a birtokos, a nábob, a tudós; a többi ezután következik.

- Nem volt igaza azoknak, hogy vannak angyalok. Ott vannak a túlsó kertben, ezeket látni, velük lenni igazi mennyei boldogság.

- De azok nem csak öröklétet, hanem poklot, ördögöt is emlegettek.

- Azt tavalyelőtt már letárgyaltuk, hogy az is van; valóban pokol a társtalanok élete.

Már a múltkor indítványoztam a minisztertanácsban, hogy építsünk elegendő „öregek-házát” azoknak, akik nem önhibájukból lettek társtalanok, azok megérdemlik, hogy megmentjük őket a pokoltól. A többi valóban megérdemli, hogy pokoli szenvedést okozzon neki az egyedüllét, a társtalanság, az unalom. Hiszen ezek még azt sem adják vissza a társadalomnak, amit kaptak tőle, az életet. Nem biztosították a közösségnek, hogy a jövőben is legyenek dolgozói.

- Valóban úgy van. Napilapon a legjobb bizonyíték. Fele hirdetésekkel van tele, dolgozókat keresnek nagyvállalataink, már is hiánycikk az utánpótlás.

- És az ördögök? - Arról is beszéltünk, ha emlékszel. Én már akkor megállapítottam, hogy a főördög a divat és a nyugat majmolása. Emlékszel? Három évvel ezelőtt majd' megsüketültünk a sok apró, bömbölő rádiókészülékek miatt. Mindenütt csak ezek zúgtak, minden fiatal kezében ezt láttál.

Nézz körül. Eltűntek. Ma alig láthatsz ilyet. Aztán megjelent a mesterségesen pizkított farmer, ez is már majdnem teljesen eltűnt, ha látsz is, az már tiszta, gondozott. Helyébe jött a táncdalénekektől és az együttesek tagjaitól ellesett, bohócszerű öltözködés; de ez is csak időleges, tova fog tűni. Ugyanúgy eltűnnek majd a szép táncokat felváltó fajtalan mozdulatokból álló táncok is. Felváltja azokat egy új divat.

- Ezeket én is figyelni szoktam.

- Felfigyelt a ti vezetőségetek is. Szigorította az AB-t; Igyekszik megszüntetni, hogy gyerekek szülhessenek gyereket, támogatja minden téren a családosoakat.

Ez a törekvés győz, elúzi a helytelen divatot; biztosítja, hogy a jövőben is legyenek dolgozók. Már itt a tanyád körül is több kistgyereket lehet látni. Még az is előfordulhat, hogy iskolákban nem csak egy tanerőre lesz szükség.

- A gondolon kissé nevetek, de be kell látnom, hogy a divat valóban ördög; az csábítani tudja a tömeget. Most mi következhet?

- Ma szinte divat a hajlott hát, beesett mell, a hanyag testtartás, a körszakáll, férfiaknál ápolatlan hosszú haj, a magasodó homlok, a kopaszodás. Remélhetőleg ez rövidéletű lesz.

Már megfigyelhető, hogy többen nézik végig a népi táncosok bemutatóit, az operaház balett-táncait, a jégtáncosokat, sportolókat, győz a helyes életmód, az életerő.

- Egyet kifelejtettél a felsorolásodból.

- Mire gondolsz?

- A címkórságra.

- De hiszen ma már nincsenek bárók, grófok, hercegek.

- De annál több a művész. Ma már minden harmadik ember művésznek tartja magát. A címkórságot a legnehezebb kiirtani. Ráadásul mindenki zeneszerző, dalköltő, író, szobrász, festő. Legtöbbnek ugyan szüksége van az elszaporodott kritikusokra is, akik aztán megmagyarázzák, hogy az, amit azok alkotnak, miért szép, milyen világrengető gondolatokat rejteget. Az igaz, hogy addig alkotó sem tudta ezeket magáról.

- Nyugodt lehetsz. Ez is csak divat, ez is továtúnik. Még a mi életünkben megérjük, hogy a fiatalok nagyobb része lesz alkalmas katonai szolgálatra, mert ma csak fele az, a többi testileg gyenge. Még azt is meglátjuk, hogy újra lesznek íróink, akiknek darabjait a színházak bemutatgatják; úgy, mint régen, sorozatos előadások lesznek. Csak az szükséges, hogy olyan apróságok vegyék a kezükbe az új nemzedék nevelését, mint itt a tieid, akkor biztos lesz a jövő, és nem lesznek olyan sokan a társtalanok, az elhagyottak.

++XXXII++

Már másnap megkezdtek az előző évekhez hasonlóan a nyaralást; a nappal a vízé, a Balatoné volt, az esték a virágos kertben teltek.

Nem fertőzött, nem mérgezett, virágillattal telített levegőbe élvezet volt együtt lenni, beszélgetni, és néha a kis Zsazsa művészetében gyönyörködni. Ő valóban vidám kis fruska volt, csodás dolgokat tudott kérdezni, szórakoztatni hallgatóit. Mindig jókedve volt, bármely pillanatban dalolni is kezdett, ha nem is kérték rá. Itt már a rádiót, a televíziót hallgatva, új dalokat is tanult, de jobban szerette azokat, melyeket a jó gondozójától, az öreg Nyanyától tanult. A csendes, zajtalan nyári estéken még a gyerek-hangocska is messzire elhangzott, és az arra járók mindig megálltak rácsos kerítésen kívül, onnan hallgatták. A hallgatók száma estéről-estére szaporodott. Örült, mikor a rádióban, televízióban is felhangzottak azok a régi szép dalok, bizonyítva, hogy az igazi sláger még évtizedek múltával is sláger marad.

Amit ma neveznek annak, az pár év múlva nyomtalanul eltűnik, senki sem emlékezik majd arra. A vendég a szabadságának letelte után valamennyien elkísérték őt a hazájába, és a Krimi-félszigeten töltöttek el néhány hetet. A kölcsönös látogatások ezután is minden évben ismétlődtek. Már a vendégek közé tartozott a Natasa két fia is. Kezdetben nehéz volt, mert más-más nyelven beszéltek, de gyerekek között így is könnyen alakul az egyetértés. Egymástól tanultak. Természetesen a két lányka bizonyult a legjobb tanítómesternek. A két fiú kiharcolta, hogy évközben is taníthassák őket magyar nyelvre.

Együttlétüknél pedig tökéletesítették nyelvtudásukat. Pár év múlva mind az öten tökéletesen beszéltek mindkét nyelvet.

Az öt gyerek olyan együttértésben nőtt fel, mintha testvérek lettek volna. Aztán elérték azt, hogy közülük a legidősebb, Gergő kezébe vette az egyetemi diplomáját.

Iripirivel aztán kiharcolták, hogy a kiskoruktól mindig hangoztatott összetartozásuk valósággá váljon, házasságot köthessenek. Lehetett, mert Gergő komoly kereső lett; a martonvásári növény-nemesítő állomásra nyert beosztást. Igaz, hogy Iripiri még csak egy évet végzett az egyetemen, de így is tanulhat. A kis Zsazsa pedig a középiskola utolsó évfolyamát végezte.

Az esküvőn természetesen megjelentek a szovjetuniói barátaik is teljes számban. Tanú természetesen a legidősebb barát, már akkor nyugdíjas Mihail volt, aki még most sem tudta teljesen tisztán ki-mondani a kislányuk furcsa nevét.

Most is, igaz, hogy nagy nevetésekkel kísérve a két lány következetesen mindig kijavította.

Mikor a széles nemzetiszínű szalagot viselő anyakönyvvezető előtt az új nemzedék a nagykönyvet írta alá, a hátuk mögött álló Szergej, és Natasa fia, odasúgta a koszorúslánynak, Zsazsának:

- Jövő évben mi is így írjuk alá.

- Hohó, ne siess! Én előbb befejezem a tanulmányaimat, te bemutatod nekem a diplomádat, és, ha akkor tisztán, értelmesen ki tudod mondani a nevemet; üsse kő, talán a feleséged leszek.

- Az ötödik nemzedék tehát elindult az élet útján, megkezdte a vándorlást. Azt az utat, melynek a vége a végtelenbe ér, és hivatott arra, hogy a régiek példája nyomán biztosítsa az alapot a következő nemzedékek részére.

*** V É G E ***

2005. Csoportkép - az első Finta találkozóról